

Glas

Glasiło SZDL za Gorenjsko

Gorenjske

Izdaja: OO SZDL / Direktor: Slavko Beznik / Ureja: Uredniški odbor / Odg. urednik: Miro Zakrajšek
Tel. uredništva 476/397 — Uprave 475 — Tek. račun pri Komunalni banki Kranj št. 61-KB-1-Z-135 — Izhaja v ponedeljek in petek
Naročnina: letna 600, mes. 50 din

13 LET NOVE JUGOSLAVIJE

Novo se uveljavlja

Ob proslavi 13-letnice rojstva nove Jugoslavije poskušamo namesto običajnega uvodnika nekoliko podrobneje proučiti aktualne dogodke in pojave po svetu in pri nas. To je trenutno jedro mnogih pogovorov in razprav. S tem lahko tudi najpopolneje precenimo vlogo in položaj Federativne ljudske republike Jugoslavije v današnjem svetu, položaj male države z velikim ugledom, ki si ga je pridobila, ker dosledno zastopa velike, napredne ideje novega časa.

Vzroki madžarskih dogodkov so zdaj pojasnjeni. Do njih je prišlo zaradi nevdržnosti stalinističnega sistema, ki se je pokazal kot nekaj od zunaj vsiljenega, birokratskega in raznarodovalnega. Anglo-francoska agresija na Egipt pa je že od vsega začetka dobila pravilno tolmačenje. Ocenjena je bila kot poizkus oživiljanja klasičnih kapitalističnih osvajalnih metod. K pravilnemu razumevanju teh dogodkov je nedvomno prispeval največji delež govor predsednika Tita v Pulju.

Ko zdaj znova presojamo te dogodke, ne moremo mimo osnovnega spoznanja: da so metode, ki so privedle do madžarske vstaje in do agresije v Egiptu, postale v današnjem svetu nevdržne. Če sedaj nekatere vzhodne države in nekatere zahodne komunistične partije poskušajo te metode na Madžarskem opravičevati — s tem da vidijo krivca tam, kjer ga ni — potem samo kažejo, da še vedno po starem in birokratsko gledajo na enotnost socialističnih sil. In na drugi strani: s čemerkoli poskušajo Angleži in Francozi zdaj opravičiti svojo agresijo, ima to izrazit kolonialistični prizvok.

Kdor dandanašnji poskuša uvajati v mednarodne odnose take in podobne metode, samo potrjuje, da je zaostal za razvojem. In kljub temu da taki poizkusi lahko še resno ogrozijo mir in mednarodno sodelovanje, jih vendar moramo presojati le kot brezuspešen poizkus starega, da se upre nečemu novemu, ki nezadržno nastaja.

Zdaj svet ni več tak, kot je bil pred nekaj desetletji. V čem se kažejo te spremembe? Predvsem je zdaj že mnogo držav z jasno socialistično orientacijo. Ne samo ena, kot v času Oktobra. Prav zato se zelo ostro postavlja in tudi rešuje vprašanje specifičnih poti pri izgradnji socializma. Nadalje, dandanašnji tudi v tako imenovanem kapitalističnem svetu ni ostalo vse tako, kot nekdanj. Kapitalistični svet ni več enoten, kot je bil po prvi imperialistični vojski. Imperializem doživlja temeljito preobnovo. Namesto privatnih družb in monopolov se vse bolj pojavlja kot lastnik proizvodnih sredstev država. Ogromen napredek v proizvodni tehniki, ki je na obzorju spričo uporabe atomske energije in avtomatizacije v proizvodnji, se ne more uresničiti v

starih privatno-lastniških okvirih. Zato se vse bolj zanika privatna lastnina nad sredstvi za proizvodnjo, kar je pravzaprav osnova klasičnega kapitalizma. Državna lastnina nad proizvodnimi sredstvi, to je zadnja stopnica kapitalizma, ali še boljše: prva stopnica v socializmu.

Vzporedno z ekonomskimi procesi se nujno razvijajo tudi novi družbeni odnosi. Na osnovi spoznavanja teh procesov raste spoznanje o enotnosti sveta in nevdržnosti raznih ideoloških in vojaških blokov. To spoznanje postaja vse bolj močna materialna sila.

Seveda, kdor noče, ali pa ne more videti in pravilno oceniti teh

iz tega, da so n. pr. madžarske dogodke razlagali s čisto rasističnimi motivi, kot konflikt med Madžari in Slovani! Niso nadalje verjeli v moč Organizacije združenih narodov in njeno sposobnost, da ustavi agresijo. Spet drugi so menili — in po njih tudi želeli — da bodo ZDA po volitvah stopile na stran agresorjev. Mnogo jih je bilo, ki so govorili o neizbežnosti tretje svetovne vojne. Skoraj vsi ljudje te vrste pa so z gotovostjo računali, da bo do podobnih dogodkov kot na Madžarskem prišlo tudi pri nas in si to celo želeli, da bi ob tej priložnosti skušali doseči svoje mračne cilje.

(Nadaljevanje na 2. strani)

OB DNEVU REPUBLIKE
TOPLO ČESTITAMO BRALCEM, NAROČNIKOM
SODELAVCEM IN VSEM DELOVNIH LJUDEM
NA GORENJSKEM
UREDNIŠTVO IN UPRAVA „GLASU GORENJSKE“

procesov v današnjem svetu, ta potem po svoje kroji sliko sveta. Najraje tako, da je njemu prav. To smo lahko znova videli tudi pri nas ob dogodkih na Madžarskem in v Egiptu. Reakcionarni krogi so razširjali o teh dogodkih vsakovrstne teorije in teorije. To nas ne preseneča. Saj so to ljudje, ki ob vsakem odločilnem dogodku dvignejo glavo in poskušajo nekaj storiti. Tako je bilo leta 1948., pa spet potem ob tržaških dogodkih. Ko pa vidijo, da ne morejo ničesar storiti, vedno resignirano utihnejo in se potolažijo, da je pač „še prekmalu“.

Kako malo razumejo ti ljudje dogodke v svetu, se najbolje vidi

ZBORI VOLILCEV V OBČINI KRANJ

Občinski ljudski odbor Kranj je na svoji zadnji seji sklenil, da skliče zbere volivcev, ki bodo v vsej občini od 2. do 9. decembra letos. Dnevni red teh zborov bo tokrat nekoliko drugačen za mesto kot za podeželje in bo vseboval več zelo važnih vprašanj.

V mestu Kranju bodo zbori volivcev obravnavali predlog nove hišne numeracije in preimenovanja nekaterih cest in ulic v Kranju, poročilo o uporabi letošnjih sredstev za stanovanjsko graditve in poročilo o stanju otroških vrtec.

Na podeželju pa bodo na dnevnem redu predlogi odlokov o uporabi zemljišč za gradbene namene, razprava o upravljanju pokopališč in poročila

krajevni odborov o urejanju perečih krajevnih zadev.

Za mesto Kranj bo posebno zanimiv predlog nove hišne numeracije. Pri tem gre za to, da se celotna hišna numeracija prilagodi dosedanjemu in predvidenemu razvoju mesta. Po tem predlogu bi se osrednja točka mesta premaknila s Titovega trga v Park slobode. Zato bi odslej od te točke potekala smer oštevilčenja ulic oziroma hiš, od katerih bi mnoge dobile nove hišne številke. V tistih delih mesta, kjer se predvidevajo še nove gradnje, bo rezerviranih več števk za nove hiše. Povsem na novo bo urejena hišna numeracija Stražišča, ki naj bi bil odslej prvič oštevilčen po ulicah, cestah in poteh. Razen tega

bodo volivci razpravljali o novih imenih nekaterih kranjskih cest in ulic, za katere je zlasti važno, da dajo volivci svoje mnenje.

Iz poročila o uporabi letošnjih sredstev za stanovanjsko graditve bo razvidno, kako se je letos uporabil občinski stanovanjski sklad v višini skoro 200 milijonov dinarjev. Volivci bodo lahko povedali svoje mnenje k dosedanji stanovanjski izgradnji in njenih oblikah za drugo leto.

Poročilo o stanju otroških vrtec bo pokazalo sedanje težavno stanje teh važnih vzgojnih in socialnih ustanov in ukrepe ljudskega odbora za izboljšanje tega stanja.

Na zborih volivcev na podeželju pa bo posebno važno obravnavanje predlogov odlokov o uporabi zemljišč za gradbene namene. Tak odlok bo namreč izdan za vsako katastrsko občino posebej in bo točno s parcelnimi mejami omejit zaizidalna območja posameznih naselij. Izven teh območij ne bo odslej dovoljena nobena gradnja več. S tem bo v bodoče onemogočena vsaka divja gradnja in nesmotrna uporaba kmetijskih zemljišč za gradbene namene. Tudi urejenost naselij in njihova komunalna ureditev se bo na ta način izboljšala in pocenila. Zato je zelo važno, da volivci že na teh zborih volivcev povedo svoje mnenje o teh odlokih, da ne bo pozneje nepotrebnih prerekanj in pritožb.

Važno bo tudi obravnavanje sedanjega stanja in bodočega upravljanja pokopališč, ki so ponekod zelo zanemarjena. S predlaganimi odloki o pokopališnih redih bo dana osnova za boljše urejanje tega važnega vprašanja naših vasi.

Na teh zborih volivcev bodo dali tudi krajevni odbori svoje poročilo o urejanju krajevnih razmer. Zlasti bo govora o vzdrževanju javnih poti, kakor tudi o drugih perečih komunalnih zadevah.

Iz tega je videti, da bodo ti zbori volivcev zelo važni in zanimivi za vsakega prebivalca tako v mestu, kot tudi na podeželju. Z množično udeležbo na teh zborih bodo volivci izpolnili eno svojih osnovnih državljanških dolžnosti in hkrati dali svoj koristen prispevek k pravilni ureditvi obravnavanih zadev.

Če je delavski svet poučen o celotnem poslovanju podjetja, je njegovo delo uspešno

Anton Seljak je vedno tako zaposlen, celo preza-posen, da težko najde čas za razgovor. Kako nel Bili predsednik delavskega sveta tovarne »Iskra« ni lahka naloga. »Pa ne le to,« mi je dejal, »bolj me zaposli delo pri občinskem odboru, kjer sem član ljudskega odbora, predsednik Stalne konfederacije in sedaj tudi predsednik Stalne konference delavskih svetov industrijskih podjetij.« Videti je, da si je delavski svet v »Iskri« znal delo dobro urediti. Porazdelili so si naloge in ustanovili komisije, ki rešujejo posamezne probleme. »Tako imamo sedaj: gospodarsko komisijo, komisijo za investicije, plače, prošnje in pritožbe, personalna vprašanja, za organizacijo dela in samoupravljanje. Člani teh komisij pridejo na zasedanja delavskega sveta s predlogi, ki jih

potem skupno rešujemo. Prizadevamo si, da bi bili člani našega kolektiva čim bolj seznanjeni s poslovanjem podjetja; zato nam upravni odbor tudi mesečno poroča o finančnem stanju podjetja, prodaji ljud, kajti delo delavskega sveta je lahko uspešno le tedaj, če pozna vse probleme podjetja.«

»V vašem podjetju je zaposlenih v kranjski občini največ ljudi. Kaj ste storili, da bi izboljšali svojim ljudem življenjske pogoje — kako je s stanovanji in prehrano?«

»Zlasti stanovanja so eden najtršjih problemov. Za sedaj smo preuredili nekdanji Dekliški dom v enosobna stanovanja. Delavski svet bo še sklepai o najemnih v Samskem domu. Za sedaj smo sklenili, da še poveča najemnina le tistim, ki niso zaposleni v našem podjetju.

Prav bi bilo, da bi to različno našim delavcem plača tovarna.« Pri razgovoru o prehrani je tovarniš Seljak dejal, da bodo skušali prehrano v Restavraciji izboljšati.

Vsem je bolj ali manj znano, da je »Iskra« po organizaciji dela med prvimi v državi. Toda kolektiv si še nenehno prizadeva, da bi izpopolnil še nekatere vrzeli. Posebno skrb posvečajo vzgoji kadrov, ljudi, ki bodo znali z malo truda čim več narediti. »Norme pri nas določamo s študijem gibov. Prizadevamo si, da bi kolikor mogoče izboljšali tehnološki postopek in pocenili izdelke. To nam je delno že uspelo pri dinamah, kjer smo zaledno ceno lahko znižali od 2000 na 1700 dinarjev. Tudi kinoprojektorje smo zaradi zaloge in zato, da bi jih lahko kupila tudi kulturno - prosvetna dru-

štva, pocenili skoro za polovico.«

Vedela sem, da na tako vprašanje ni lahko odgovoriti, vendar me je kljub temu zanimalo, kaj misli tovarniš Seljak o perspektivi podjetja.

»Če pomislimo, da pred vojno elektro-industrije na Gorenjskem pravzaprav ni bilo, nam že številka, da izdela samo naša tovarna za 18 milijonov dinarjev blaga dnevno, pove vse. Vsa perspektiva je prav gotovo v povečanju proizvodnosti, izboljšanju tehnološkega postopka in organizaciji dela.«

O perspektivah podjetja bi lahko še marsikaj napisala; za osvetlitev naj povem le to, da bo prihodnje leto plan podjetja za 8% večji. To je posledica dobre organizacije dela, ki je v tem podjetju tudi stalna skrb organov samoupravljanja. Lj.

Nekaj kritičnih pripomb k razdeljevanju proračunskih sredstev za kulturnoprosvetno delo

Ce kritično pregledamo porabo letošnjih proračunskih sredstev po občinah, bomo odkrili marsikatero pomankljivost in napako, ki jo bo v prihodnjem letu treba odstraniti. Predvsem bodo v očeh silna nesorazmerja med posameznimi proračunskimi postavkami. Vidi se, da je pridelivni sredstev še vedno prevladovala težnja, vložiti le-te v »donosnejše« namene in se čimbolj izogniti »nerentabilnim« datjavam za kulturno prosvetne namene in podobno.

Ne bi tukaj načelno polemizirali s takimi stališči. Popolnoma očitno je namreč, da ne vzdržijo resne kritike, saj je le kulture in vsestransko razgledan človek lahko nosilec novih družbenih odnosov, za katere se borimo. Izbire tu ni: ali vzgojiti visokociviliziranega robota, ali pa popolnega, kulturnega človeka.

Oglejmo si nekaj značilnih primerov. Občina Cerklje n. pr. v letošnjem proračunu sploh ni predvidela sredstev za kulturno prosvetne potrebe. Tako je delo prosvetno - vzgojnih društev na območju, kjer bi bilo še kako potrebno njihovo zelo aktivno delo, domala popolnoma zamrlo. V občini Gorenja vas je 10 kulturno - prosvetnih ustanov in društev dobilo 50.000 dinarjev, ali vsako po 5000 dinarjev. Vsekakor bolje nič, kot toliko, ker se ta denar porazgubi brez pravega haska. Loška občina je namenila vsakemu društvu le borih 10.000 dinarjev. To je za gospodarsko močnejšo občino premalo. V Železnikih je vsako društvo dobilo povprečno 8333 dinarjev itd.

Nekoliko boljše je stanje v kranjski in jesenjski občini. Tam odpade na posamezno društvo povprečno 144 tisoč oziroma 134.000 dinarjev. Največ pa sta dala za kulturno prosvetne namene občini Bled in Trzin, in sicer 157 tisoč oziroma 155.500 dinarjev. Čudno le, da je kljub precejšnjim sredstvom kulturno življenje v Trzinu precej mrtvo.

V prihodnjem letu bo nujno, z ozirom na letos ugotovljeno stanje, napraviti določene popravke. Sveti za prosveto in kulturo bodo morali bolj skrbeti za to, da bodo v novem letu sredstva za kulturno prosvetne namene v skladu s celotnim proračunom. Dostaj so bile tu, kot smo videli, občutne razlike.

Izdelati bo treba tudi kriterije za dodeljevanje teh sredstev. V okraju je preko 130 kulturno prosvetnih društev.

JEZIKOVNI TEČAJI V DOMŽALAH
V okviru Ljudske univerze se je v Domžalah začel tečaj angleškega in nemškega jezika. Slušatelj je v obeh tečajih precejšnje število, kar dokazuje, da se Domžalčani za tuje jezike zelo zanimajo.

AKTUALNO VPRASANJE

Zaradi zanimanja ljudi, kako bodo v dnevih praznikov odprte trgovine, smo prosili za pojasnilo tajnika trgovinske zbornice tovariša Šefca.

»Če ne bo posebnih sprememb, bodo trgovine zaprte v četrtek 29. novembra in petek, 30. novembra. V soboto, 1. decembra bodo trgovine odprte tako kot druge sobote — torej samo dopoldan; popoldan bodo odprte le dežurne specializirane trgovine, pekarnice, mesarnice in trgovine s sadjem.«

PISE NAS STALNI ZUNANJE- POLITIČNI SODELAVEC MARTIN TOMAZIČ

in zato mislo presenečeni niti nad melodami niti nad tonom odgovora. Sicer pa je članek v »Borbi« zavrnil vse te »pripombe« na račun »Jugoslovanskih tovarišev« na svaren in prepričljiv način. Mi lahko približno samo še en dokaz, na čigavi strani je resnica. Jugoslovanska časopisje je objavilo v celoti poročilo Tass-a, ki je bilo natisnjeno v »Pravdi«, medtem ko so oni navedli iz Titovega govora le

štev in ustanov, 74 knjižnic in čitalnic itd. Ali kaže vse podpirati v enaki meri? Vsekakor ne! Kriterij za dodeljevanje pomoči mora biti predvsem aktivnost in pa pomembnost posameznega društva in ustanove. Treba bi bilo podpreti predvsem tista društva in ustanove, ki so pomembne za vso občino in katerih delovanje lahko zagotovi splošno kulturno prosvetno aktivnost v občini (občinske knjižnice itd.). Če bomo namreč sredstva — dokler le-ta še ne zadoščajo za vse potrebe — preveč drobili, bomo storili slabo uslugo pospeševanju kulturno prosvetnega dela.

S. B.

KAJ SODIMO O...

skrbi za delavca v podjetjih

Za varnost pri delu in zmanjšanje nesreč si v nekaterih gorenjskih podjetjih zelo prizadevajo in uresničili so že vrsto zaščitnih ukrepov. V dveh kranjskih tovarnah smo se pozanimali, kako je s to zadevo.

»Iskra« — Franc Božič, referent HTZ »S« higiensko tehnično zaščito se poklicno ukvarjam. V našem podjetju sta zaposlena še dva tehnika; — prvi proučuje mikroklimo in ventilacijo, drugi pa v konstrukciji orodjarne preizkuša vsako novo orodje. Vsi sodelujemo z obratno ambulanto, katere glavni cilj je preprečevanje obolenj. Njeno delo vodi obratni zdravnik dr. Vidmar. V zadnjem času je nastopila služba še ena zdravnica in ena patronažna sestra, ki bo obiskovala delavce na domovih. Higiensko-tehnična komisija v naši tovarni pa ne rešuje samo problematike nesreč in zaščite strojev, ampak skrbi tudi za prehrano in splošno zdravje delavcev. Naše geslo je: skrb za človeka 24 ur na dan. Posebna komisija premešča delavce s težjih delovnih mest na lažja, če je to potrebno. Teh premostitev je bilo do sedaj 70.«

Ivan Kavčič, mojster stiskalnice: »V našem oddelku je bilo že precej nesreč. Vzroki so bili različni, n. pr.: nezashčitena orodja, nerazpoloženje delavca, nepravilno opeto orodje ali nepačno pripravljeno delovno mesto. Kot mojster sem tudi pooblaščen, da delavca, ki je pri stroju razmišljen, pošljem domov. Včasih povzročijo nesreče tudi glbi rok, zato je novincem treba natanko pokazati, kako naj upravljajo s stroji. Za varnost pri delu smo za naše delavce izdali posebna navodila. O tem razpravljamo tudi na delavskih sestankih. Stroje smo že vse zaščitili. Ker delamo precej z masčobo in milnico, vpliva to na kožo rok (razjede in urezi s pločevino). Za poskušajo smo prejeli iz Nemčije zaščitno mazilo, ki se je dobro obneslo. Upravnemu odboru bomo predlagali, da ga bo podjetje čimprej nabavilo.

Matilda Konjar, delavka v splošni montaži: V »Iskri« sem zaposlena 15 mesecev. Preden sem prišla v ta oddelk, sem delala že v stiskalnici. Delo je bilo težko in večkrat sem zbolela. Od tam sem bila premeščena v vrtilnico, zaradi slabotnosti pa sem za premostitev ponovno zaprosila referenta za higiensko-tehnično zaščito. Tu v montaži se dobro počutim in opraviljam najlažje delo.

»Sava«: Janko Bajde, predsednik komisije HTZ: Letos je komisija sestavila pravilnik o zaščitnih sredstvih in tovarna je analizirala nesreče, ki so se precej pomnožile. Od prvega januarja do junija jih je bilo kar 50. Temu niso krivi stroji, ampak predvsem pomankanje prostora ter nepazljivosti. Stroje smo zaščitili. Komisija bo predlagala, naj bi delavce po določeni delovni dobi premeščali na druga delovna mesta. Upamo, da bomo na ta način lahko preprečili poklicna obolenja.

Alojz Grčar, kvalificiran gumar in član DS: Zaposlen sem na oddelku za pnevmatiko. Delavci zaradi temperature delajo po večini brez srajc, zato se večkrat zgodi, da se opečejo. V kratkem jim bo podjetje priskrbelo zaščitne majice. Najpogosteje se onesrečujejo novinci. Vsakogar, ki pride na novo, vzamemo za 14 dni na poizkušnjo in mu v tem času podrobno razložimo delovni potek. V zelo slabih prostorih je ambulanta, vendar jih na predlog komisije HTZ že preurejamo. Počasni ukinitjamo tudi nočno izmeno žen. Sedaj jih od 300 dela ponoči: še okoli 15. Za vse delavce pa še vedno nimamo stanovanj, zato bomo morali le-ta čimprej zgraditi.

Ti dve primerjavi nam marsikaj poveata. Tako n. pr. v »Iskri« lahko odkrijemo izredno razvito delo HTZ, v »Savi« pa se je komisija HTZ šele pričela uveljavljati, vendar so tudi objektivni pogoji v tem podjetju težavnejši.

J. O.

Uspeh lahko zagotovi le skupno delo vseh sil v podjetju

Kranj, 25. novembra.

Današnji skupščini sindikalne organizacije tovarne »Sava« v Kranju so razen 600 delegatov prisostvovali tudi zastopniki republiških sindikalnih organov in SZDL, medtem ko smo pogrešali zastopnike OSS.

Poročilo je bilo zelo kritično in je poleg vrste že rešenih problemov nakazalo tudi vsa tista vprašanja, ki še čakajo na rešitev. V poročilu in v razpravi je bilo ugotovljeno, da rezultati

razprav med člani delavskega sveta ostajajo pogosto samo v ozkem krogu ljudi in da so člani delavskega sveta mnogokrat tudi premalo pripravljeni na seje.

Kljub napakam pa je zlasti po konferenci ZK delavski svet mnogo prispeval k ureditvi odnosov med organi samoupravljanja in upravo podjetja.

Tovarna bo v kratkem odprla bife za delavce in uslužbence, kjer bodo prodajali malice po zmernih cenah. Razen tega bodo ob Jadranu kupili vilo in jo preuredili v počitniški dom za kolektiv.

I. A.

V spomin Ivanu Muleju

V nedeljo 11. t. m. je umrl na Jesenicah, v starosti 78 let, dolgoletni delavski prvoborec Ivan Mulej. Pokojni Mulej, ki je delal v mrzli valjarni jesenjske Zelezarne več kakor 35 let, se je še pred prvo svetovno vojno pridružil socialističnemu delavskemu gibanju. Zanimal se je za vse panoge delavskega gibanja, zlasti pa se je posvečal strokovničarskemu in združnemu delu. Leta 1923 je bil prvi predsednik jesenjske organizacije Neodvisne delavske stranke, ki je bila nekak naslednik razpuščene Komunistične partije Jugoslavije. Vendar tudi ta delavska stranka ni dolgo živeela, ker so jo tedanji vlastodržci kmalu razpustili. Mnogo je delal Mulej v kovinarski strokovni organizaciji Savezu metalnih radnika Jugoslavije (SMRJ), kjer je bil večkrat predsednik jesenjske podružnice, bil je obratni zaupnik v mrzli valjarni, bil je glavni zaupnik vsega jesenjskega delavstva in član raznih sindikalnih odborov v Ljubljani. Bil je več let tudi odbornik Krajevne bratovske skladnice in zastopnik jesenjskega delavstva v Glavnih bratovski skladnici za Slovenijo v Ljubljani. Več desetletij je sodeloval v združnih organizacijah, tako v odborih Konzumnega društva za Slovenijo, Stavbne zadruge »Delavski dom«, Stanovanjske zadruge »Stan in dom za Gorenjsko«, v Splošni gospodarski in konzumni zadrugi za Gorenjsko itd. Zanimal se je tudi za vodilne funkcije. Zaradi svojega dela je bil večkrat preganjan in leta 1930 z ženo vred obsojen na 6 mesecev zapore zaradi prenašanja literature, ki je prihajala čez mejo do zvez v Ljubljani. Leta 1941 je bil — čeprav star že 62 let — od nemških okupatorjev odpeljan v laborišče Begunje ter zatem izgnan v Srbijo, kjer je bil v Prikliskem Kiseljaku, Ivanjki, Beogradu in Valjevu. Sin Janko mu je padel kot partizan. Tudi ostale svoje otroke je vzgojil v socialističnem duhu. Po vrnitvi iz Srbije je delal v upokojenski in drugih organizacijah.

Njegovo priljubljenost je pokazal njegov pogreb 13. t. m. Med spuščanjem delavskih praporov, godbo in petjem so se štirje govorniki poslovali od prvoborca, ki je vse življenje delal za dobrobit delovnega ljudstva Jesenic in Slovenije sploh. Vsi, ki so poznali pokojnikovo delo in njega samega, mu bodo ohranili hvaležen spomin, v zgodovini jesenjskega delavstva pa bo ostalo njegovo ime na častnem mestu.

Cv. A. K.

Mladina »Iskre« ob 29. novembru

Kranj, 25. novembra.

Na današnji mladinski konferenci v ISKRI so razpravljali o delu mladinske organizacije v preteklem letu in v bodoče. Precej so govorili o plačah, normah in premijah ter o premašnji skrbi za mladino. Ugotovili so, da bo morala mladina v bodoče aktivneje so-

delovati z organi samoupravljanja v podjetju.

Na predvečer konference so počastili Dan republike s slavnostno akademijo, na kateri so sodelovali tovarniška folklorna skupina, recitatorji in harmonikaši.

Ij

LJUDJE IN DOGODKI

Stalinova senca nad KP Francije

Govor predsednika Tita v Pulju je marsikoga zadel v živo. O tem pričajo komentarji slovenske brzojavne agencije Tass, češkega časopisa »Rude Pravo« in odmevi v nekaterih komunističnih partijah. Čeprav so odgovori le-teh včasih precej jedki, jim vendar primanjkuje osnovnega, kar je potrebno za solidno razpravo — dokazov in argumentov. S popačenjem in preobrčanjem posameznih izvečkov ali celo samo delov stavkov iz govora predsednika Tita, pa seveda ni moč resno razpravljati, niti kogarkoli prepričati o pravilnosti svojih stališč. Tak način »razpravljanja« nam je že od prej dobro znan

tiste dele, ki so njim po volji. In tako se je spet pokazalo: kdor se ne boji resnice, nima kaj skrivati.

Tass je v svojem komentarju med drugim očitno predsedniku Titu, da je skušal razdeliti komunistične partije na svetu v »stalinistične« in »protistalinistične« ter tako haje škoduje komunističnemu gibanju. V resnici je tovariš Tito govoril samo o stalinističnih in naprednih silah v mednarodnem delavskem gibanju. Dobesedno je dejal takole: »Tovariši, ta boj bo bežaven in dolgotrajen, ker zdaj gre res za to, ali bo v komunističnih partijah zmagala nova smer, ki se je bila začela pravzaprav v Jugoslaviji in za katero je bilo doseženih precej elementov v sklopitih XX. kongresa KP SZ. Gre zdaj za to, ali bo zmagala ta smer, ali bo spet zmagala stalinska smer.«

Kako prav je imel predsednik Tito ravno v teh mislih, kaže že neposredni odmev na njegov govor. Na Madžarskem in na Poljskem so njegove besede objavili skoraj v celoti, ponekod samo izvečke, v nekaterih komunističnih partijah pa docela molčijo o njih. So pa tudi taki, ki jih skušajo zmaličiti in prikazati v drugačni luči. Takšen je Tass-ov komentar, takšne so bile tudi »načelne« razprave na

sestanku CK Komunistične partije Francije minul teden.

Na tem sestanku je bilo slišati nekatere oblozbe in obdolžitve Jugoslavije še iz časov informbirovske gonje. Tako je član CK Roger Garaudy med drugim dejal, da je povsem točna ocena, da »se je KPJ utopila v Ljudski fronti in izgubila vodilno vlogo.« To je bila samo ena od številnih »marksističnih ocen« stanja v Jugoslaviji. S takimi in podobnimi napadi na Jugoslavijo pa je bila prenasledena vsa razprava. Prevladuje splošen vtis, da je bil ves sestanek namenjen obsodbi jugoslovanskih stališč do dobodkov na Poljskem, Madžarskem in v SZ. Takšna »kritika« pa v bistvu nima drugega namena kot uzakoniti okorela in okostenela stalinistična pojmovanja vodstva francoske partije.

Če se torej vodilni francoski komunisti spet ogrevajo za take metode in te težnje poudarjajo z napadi na druga delavska gibanja, potem jih lahko pri tem žene samo želja, da bi prikriili lastne napake in od njih odvrnili pozornost množice članstva. Kam vodi takšna politika goljufanja članstva in prikriivanja napak na »tuj račun« je dovolj tragičen in hkrati poučen primer — Madžarska. Njeno hivše

stalinistično vodstvo je bilo med najbolj glasnim kričaci, ko je bilo treba oblatiti socialistično Jugoslavijo — bilo pa je med zadnjimi, ko je bilo treba reševati probleme svoje dežele.

Tudi vodstvo KPF ima dovolj smeti pred lastnim pragom. Toda, da ne bomo splošni, tako kot oni, navedimo samo primer: Kaj je na primer storila francoska partija kot najmočnejša stranka v Franciji, da bi ustavila zločinski napad svoje vlade na malo egiptovsko republiko?

Na sestanku je moralo vodstvo priznati, da se javlja odpor proti taki politiki v lastnih vrstah v drugih Komunističnih partijah. Prav temu sestanku CK je 10 vidnejših članov francoske KP, književnikov in umetnikov, poslalo poziv, naj bi sklicali izredni kongres partije, na katerem bi »stvarno in resnicoljubno« proučili številna vprašanja, ki tiščijo komuniste. Namesto marksistične analize vseh teh pojmov na jugoslovansko vodstvo zapira oči in ušesa pred stvarnostjo in skuša za vse to zvaliti krivdo na druge, predvsem pa na »nevarno« Jugoslavijo.

Taka reakcija v stalinističnih glavah v francoski partiji, kakor tudi ponekod drugje, pa ni končno prav nič presenetljiva, saj je le pokazala kako prav je imel tovariš Tito v svoji ostrbi obsodbi teh negativnih ostankov polpreteklega doba in kako prav je bil izbran tudi trenutek, ko jo je tovariš Tito objavil svetu.

Če kakor je znano, so se ob drugi intervenciji sovjetskih oboroženih sil med boji v Budimpešti predsednik tedanje madžarske vlade Imre Nagy in nekateri ministri njegove vlade z ženami in otroki zatekli v jugoslovansko veleposlanstvo v Budimpešti. Po pomiritvi na Madžarskem sta jugoslovanska in madžarska vlada Janosza Kadarja sklenili sporazum, s katerim sta se domenili, da se Nagy in drugi Madžari, ki so si bili poiskali zatočišče v našem poslanstvu, lahko vrnejo na svoje domove in da se jim ne bo nič zgodilo.

Vendar so v avtobus, v katerem so se iz našega veleposlanstva odpeljali Nagy in njegovi, vdrli sovjetski vojski, na silo odstranili iz njega zastopnike našega poslanstva, nato pa avtobus v spremstvu oklopnih vozil odpeljali neznanu kam.

Jugoslovanska vlada je zaradi tega ostro protestirala pri madžarski in sovjetski vladi. Kakor je kasneje poročal Radio Budimpešta, so Nagyja in druge odvedli v Romunijo, čeprav so še v času, ko so bili v našem veleposlanstvu, izjavili, da nečejo v Romunijo, ker se hočejo vrniti na svoje domove.

Britanske in izraelske čete so se začele umikati iz Egipta. Iz Port Saída se je umaknil en britanski bataljon, s Sinajskega polotoka pa se je vrnil v Izrael velik del čet, ki so napadle ta del Egipta.

Generalna skupščina OZN je sprejela resolucijo, s katero znova zahteva takojšen in celoten umik Angležev, Francozov in Izraelcev iz Egipta.

Moskovska »Pravda« je objavila uvodnik, v katerem polemizira z govorom tovariša Tita v Pulju. Po tem uvodniku sodeč bi rekli, da so stalinistične sile v Sovjetski zvezi še vedno krepko v sedlu...

KRATKO TODA ZANIMIVO

GORENJSKO JE POKRIL SNEG

Po zadnjih podatkih je na Gorenjskem zapadlo 4-5 cm snega, na Jezerskem pa 35 cm. Cesta na Jezersko je preorana in je mogoč prevoz z verigami. Na Pokljuki je zapadlo 6 cm snega, cesta je dobro posuta. Cesta na Ljubelj je bila v soboto jutraj prehodna le do carinarnice. Do sobote jutraj zaradi snežnih padavin ni bilo večjih nesreč.

KONČNO VENDARLE

LJUDSKA KUHINJA V KRANJU

Društvu za pomoč družini v Kranju je vendarle uspelo dobiti prostor in urediti vse potrebno za ustanovitev Ljudske kuhinje. Kuhinja bo v prostori dljaškega doma na Gasliškem trgu. Razen opoldanskega obroka bodo kuhali tudi enolončnice. Tako bo delavcem in uslužbencem le zagotovljen opoldanski obrok po zmernih cenah. Kuhinja bo v veliko pomoč tudi gospodinjam, ker bodo hrano lahko odnašale tudi na dom.

NADALJEVANJE DEL V LJUBELJSKEM CESTNEM TUNELU

Republiška uprava za ceste LRS je že odobrila kredit za nadaljevanje del v ljubeljskem predoru. Z deli so že pričeli. Seveda pa z določenim kreditom ne bo moč dokončati vseh del, čeprav je odobreno za sedaj več milijonov dinarjev. Upamo, da bodo z deli nadaljevali do končne dograditve tunela.

NA SLEMENU—BREZJAH NAD TRŽIČEM ELEKTRIKA IN VODOVOD

Prebivalci novega delavskega naselja na Slemenu-Brezjah nad Trzinom so zelo veseli, da je Občinski ljudski odbor Trzin izpolnil svoje spomladno obljubo in elektrificiral naselje. Razen tega jih je preskrbel tudi z vodo iz novega občinskega vodovoda. V ponedeljek, 19. novembra, je električna luč prvič zasvetila, istočasno pa je prišla tudi voda iz novega vodovoda v delavske hiše.

NIKOMUR NI ŽAL

V Tunjicah pri Kamniku je edina gostilna pri Jamovcu, pa še ta dela z izgubo. Letos je pri prometu 855.000 dinarjev izkazala 63.000 din izgube. Gostilno, ki posluje kot samostojni obrat kmetijske zadruge, bodo zaprili. Tako bodo Tunjice ostale brez gostilne, a nikomur ni žal zanjo. Prostore bodo dodelili trgovski poslovalnici.

OBSDOBA TATOV IZ »TISKANINE«

Okrožno sodišče v Ljubljani je obsodilo bežilnega mojstra Andreja Kofarja na 3 leta in pol, predelavca Vinka Studena na tri leta, delavca Antona Strnada na dve leti in pol, delavca Cirila Križaja na leto dni, Franca Pavna na dve leti, Valentina Potočnika pa na deset mesecev strogega zapore zaradi organizirane tatvine tekstilnega blaga v kranjski »Tiskanini«. Prvi štirje obsojenci so bili zaplenjeni v »Tiskanini«, njihova pomagala Pavun in Potočnik pa v tovarni mila oziroma v »Savi«. Od spomladi 1952 dalje so ti škodljivci odnesli iz tovarne 5250 m belega in 2200 m tiskane blaga v skupni vrednosti skoraj dva in pol milijona din. Okrog 700 m tega blaga so organi LM našli leta avgusta v gozdu pod Smarjetno goro.

Aktualna kulturno-prosvetna vprašanja Gorenjske

Na zadnji seji je sekretariat Okrajnega odbora SZDL razpravljala o nekaterih kulturno-prosvetnih problemih na Gorenjskem. Zaradi aktualnosti obravnavanih vprašanj objavljamo izvirne izpise iz razprave

Kulturno življenje na Gorenjskem zaostaja za družbenim in gospodarskim razvojem. Zato bo treba začeti s sistematičnim delom, da se le-to poživlji in vzbudi v ljudeh interes in potrebo po kulturno-prosvetnih dobrinah. Z dviganjem kulturnega nivoja delovnih ljudi rešujemo v veliki meri tudi vprašanje družbenega standarda. Zato je popolnoma napačno, da imajo nekateri tovariši še vedno investicije v to dejavnost za razmetavanje denarja. V prihodnje bo treba s to prakso temeljito končati in vložiti čimveč sredstev za kulturno-prosvetne namene.

Predvsem bo treba pospešiti delo kulturno-prosvetnih ustanov in društev v večjih (občinskih) in industrijskih centrih. Le na ta način bo zgrajena solidna podlaga za kulturno-prosvetno delo na območju vse občine, oziroma vsega okraja. Industrijska središča morajo pri tem odigrati odločilno vlogo.

Doslej so se sredstva, ki so jih občine dajale za kulturno-prosvetne potrebe, preveč drobila. Za primer vzemimo samo knjižnice. Podpiralo se je 68 knjižnic, vendar s tako majhnimi sredstvi, da nekatere niso mogle na leto kupiti več kot 1 novo knjigo. Veliko koristnejše bi bilo, če bi se s sredstvi, namenjenimi za knjižnice, uredilo predvsem osrednje občinske knjižnice. V njih bi se nastavilo profesionalne knjižničarje, ki bi skrbeli za pravilno izpolnjevanje knjižnic in za pravilno poslovanje vseh krajevnih knjižnic. Prav tako bi lahko od časa do časa s knjigami iz občinske knjižnice obiskali okoliške vasi. Tako bi imeli bralci večjo izbiro knjig, knjižnice pa vse več bralcev.

Podobno je tudi z drugimi kulturno-prosvetnimi društvi in ustanovami.

V zvezi z zakonom o kinematografskih podjetjih, ki predvideva, da od slednjega kinematograf ne bo mogel obstajati kot odsek kmetijske zadruge, KUD, »Partizana« ipd., so se pojavile resne težave, predvsem za ma-

le kinematografe. Z določitvijo različnih stopenj amortizacije za različno stopnjo koriščenja osnovnih sredstev, bodo te težave v glavnem odstranjene. Občinski sveti za prosveto in kulturo in pa občinska politična vodstva pa bodo morala skrbeti predvsem, da se bodo pri kinematografskih podjetjih ustanovili sveti za program. To so organi družbenega upravljanja, katerih naloga bo, poskrbeti za čimbolj ši program kino podjetij, da ne bo vedno odločilen činitelj pri izbiri filmov le finančni učinek.

Za pospešitev časopisne in založniške dejavnosti na Gorenjskem, se bo z novim letom osnovalo podjetje »Gorenjski tisk«, ki bo vključilo, razen časopisov in založbe, v svoj okvir tudi tiskarno in vse knjigarne na Go-

Proslave ob dvestoletnici rojstva Antona Tomaža Linhart

Ob pomembnem kulturnem jubileju A. T. Linhart — očeta slovenske dramatike, se bo vsa slovenska kulturna javnost oddolžila njegovemu spominu z različnimi prireditvami. Zlasti lepo so se pripravili na praznovanje v Linhartovem rojstnem mestu Radovljici, kjer so pripravili vrsto prireditev.

1. decembra ob 20. uri bo uprizorilo prosvetno društvo »A. T. Linhart« Radovljica Linhartovo »Županovo Micke«.

6. decembra bo Vokalno-instrumentalni koncert DPD »Svoboda« Lesce in prosvetnega društva »A. T. Linhart« Radovljica.

9. decembra bo slavnostna seja prosvetnega društva »A. T. Linhart« Radovljica. Seji bo sledila počastitev pred Linhartovo rojstno hišo.

8. decembra ob 20. uri bo gostovalo slovensko narodno gledališče iz Ljubljane s Cankarjevo dramo »Hlapci«.

Od 1. do 15. decembra je odprta razstava Linhartove tiskane besede in gorenjske gledališke dejavnosti, ki jo je priredil Muzej v Radovljici.

renjskem. Na tej osnovi bi se lahko začela aktivnejša založniška dejavnost. Kot prvi korak v tej smeri bi začeli izdajati kulturno revijo »Gorenjska 1957«. Okrog te publikacije bi se zbrali najširši krogi gorenjskih kulturnih delavcev, ki bi z enotno akcijo mnogo pomagali pospešiti kulturni dvig Gorenjske.

Poklicno gledališče v Kranju in polpoklicno na Jesenicah bo treba še naprej izpopolnjevati. Pri tem bi bilo dobro, če bi se gledalo na problem obeh gledališč, kot na celoto. Predvsem se računa tu na pomoč Prešernovega gledališča jeseniškemu Mestnemu gledališču. Jeseniškemu gledališču bo treba razen tega zagotoviti v prihodnjem letu toliko sredstev, da bo gledališču zagotovljen kvaliteten vzpon. Letos se namreč ugotavlja, da kvaliteta spriče zelo skrčene subvencije, zelo pada. Obe gledališči bosta morali s široko, perspektivno politiko šolanja kadra in študentiranja, zagotoviti kvaliteto izpopolnitve ansambla z mladimi talentiranimi ljudmi. Z vključevanjem najboljših ljudi v organe družbenega upravljanja in s tem, da dobita v umetniške svete kulturno razgledane ljudi, pa se morata obe gledališči boriti proti ozkim provincialnim tendencam in nazorom.

—ik

Pred Dnevom republike

V KRANJU

V Kranju bodo počastili Dan republike z vrsto prireditev. V Struževem so že v nedeljo, 25. t. m. odkrili spomenik padlim borcem v narodnoosvobodilni vojni. Dne 26. t. m. bo slavnostna prireditev v Stražišču. V Kranju bo na predvečer praznika akademija v Sindikalnem domu. Sporod bo izvajal kolektiv tovarne »Iskra« ob sodelovanju DPD Svoboda Kranj-center, Prešernovega gledališča in Glasbene šole. Dne 29. novembra ob 9. uri bo otvoritev kegljišča na Sejnišču, nato pa tekmovalne najboljše kegljaške družbe iz Hrvaške in Slovenije. Popoldne ob 14. uri bo nogometna tekma reprezentance Gorenjske in Maribora na igrišču SD Triglav.

NA JESENICAH

V počastitev Praznika ustanovitve nove Jugoslavije bo na predvečer, tj. 28. 11. v Mestnem gledališču na Jesenicah centralna proslava, na kateri bo govoril o pomenu praznika predsednik Ob LO Maks Dolinar, kulturne točke proslave pa bodo podali dijaki jesenjske Tehnične srednje in Mojstrske šole. Razen centralne proslave bodo krajevne proslave tudi na Javorniku, v Zirovnici, na Hrušici, v Mojstrani in Kranjski gori. Praznik pa bodo počastili z internimi proslavami tudi na šolah in po posameznih podjetjih ozroma ustanovah.

V KAMNIKU

V Kamniku bodo v počastitev Dneva republike priredili slavnostno akademijo, na kateri se bo kamniška mladina predstavila kar s štirimi skupinami. Mladinska folklorna skupina pod vodstvom prof. Frbežarjeve bo plesala ples jugoslovanskih narodov, pionirska skupina prof. Zabriča pa bo pokazala domače plesne in rajanje. Prvo skupino bo spremljal kvartet

PROBLEMI ŠOLSTVA NA GORENJSKEM

Na skupni seji Sveta za šolstvo in bo kril šolski proračun, ker gre v tem primeru za investicije. Nagrade za tekmovalna šolska mlada bodo bremenile občinski šolski proračun, toda tudi v tem primeru bo moral večje izdatke, kot n. pr. taborjenje in podobno, prevzeti okraj. Protiletalska zaščita ostane še nadalje na skrbi občine.

Sveta sta obširno razpravljala tudi o stroških za ljudsko izobraževanje in opozorila na potrebe Ljudske univerze, kmetijske šole in razne tečaje ter predavanja. Občina bo imela tudi v bodoče na skrbi varstvo kulturnih spomenikov. Od predvidenega okrajnega proračuna 11 milijonov, ki je namenjen knjižnicam, bodo dobile večje zneske zlasti knjižnice, ki že uspešno delujejo. Svet je dalje sklenil, da bo priporočal občinskemu ljudskemu odboru, naj v naslednjem letu dobivajo podporo najmarljivejša društva. V poštevek pridejo predvsem kulturno-prosvetna društva, taborniki, počitniška zveza itd.

Člani obeh svetov so tudi načeli vprašanje gradnje novih šol. Dobili so pojasnilo, da bi kranjski okraj potreboval nad 2 milijardi dinarjev, če bi hotel zgraditi vsa potrebna šolska poslopja. Ta vsota bi zadostovala v primeru, če bi pouk potekal v dveh izmenah. Če pa bi vsak oddelek imel svoj prostor, potem bi 3 milijarde dinarjev komajda zadostovale. Ker pa te vsote okraj ne zmore, je predviden nekak vrstni red gradnje novih šol. Zlasti bodo na vrsti kraji, kjer je treba začeti šolske stavbe dograditi, to so Dražgoše, Trstenik, Lipnica in Zirovnica, kasneje pa pridejo na vrsto Stražišče pri Kranju, kjer bodo za graditev potrebne še milijonske vsote. Tržič je šele na sedmem ali osmem mestu. Seveda se Tržičani s tem ne strinjajo, saj sta poslopji osnovnih šol v Tržiču, kljub vsakoletnim adaptacijam, v zelo slabem stanju, medtem ko je Podlublje še vedno brez šolskega poslopja.

Ob zaključku zanimive razprave sta oba sveta sklenila, da bosta zahtevala od vseh šol na področju Tržiča pismeno problematiko, ki bo zajemala vse težkoče. Nato bosta sveta predložila to problematiko občinskemu ljudskemu odboru.

Ob tej priliki so razpravljali tudi o personalnih vprašanjih in o proslavi praznika Dneva republike, 29. novembra. Izvedba proslave je prevzela tržiška SZDL. Na slavnostni akademiji bo sodelovala tudi tržiška glasbena šola; k sodelovanju bodo povabljeni tudi starejši glasbeniki.

J. V.

POPRAVEK

V 93. številki našega lista se je v poročilo o seji Občinskega ljudskega odbora Kranj vrnila neprijetna napaka že v podnaslovu, in sicer, da se najame 10 milijonov posojila za gradnjo zdravstvenega doma. Pravilno se to glasi, da se posojilo za gradnjo zdravstvenega doma ne najame, kot je bilo prvotno sklenjeno na 23. seji, ker ima sklad za gradnjo zdravstvenega doma za letošnje investicije dovolj lastnih sredstev in posojilo ni potrebno.

NOVA TRAFIKA V DOMZALAH

Pred kratkim je bila v Domzalah dograjena nova trafika. Urejena je z okusom in daje središču mesta lepši izgled.

Občinski ljudski odbor Kranj

obvešča volivce,

da bodo na vsem območju občine

ZBORI VOLIVCEV

v dneh od 2. do 9. decembra

Dnevni red za zbornice v mestu je:

— obravnavanje predloga novega oštevilčenja hiš in imenovanja ter preimenovanja nekaterih ulic;

— poročilo o uporabi sredstev za gradnjo stanovanjskih hiš;

— poročilo o stanju otroških vrtcev in o delu za varstvo družine.

Dnevni red za zbornice v okolici je:

— razprava o predlogih odlokov o zazidljivosti zemljišč v posameznih naseljih;

— poročilo o stanju pokopališč in razprava o predlogu za ureditev in upravljanje pokopališč (pokopališki red) in

— poročilo krajevnih odborov o drugih perečih krajevnih zadevah.

Vsa vprašanja, ki bodo obravnavana, so zelo važna. Vabimo volivce, da se zborov polnoštevilno udeležijo in s tem pomagajo pri reševanju komunalnih zadev. — Razpored zborov volivcev bo objavljen z lepaki.

Občinski ljudski odbor

Kranj

Povejte še drugim

Državni zavarovalni zavod Slovenije je letos izplačal zavarovalno naslednjim naročnikom »Glas Gorenjske«: 40.000 dinarjev Petru Joštu, ki je pri nesreči 4. junija t. l. postal 100% invalid.

10.000 dinarjev svojem Alojza Eržena iz Lučín, ki se je 6. septembra t. l. smrtno ponesrečil.

Zavarovalnino v višini, ki ustreza odstotku invalidnosti, ki je posledica nezgode, pa so prejeli letos tudi: Franc Grošelj in Andrej Zargaj iz Cerklj, Janez Skrbnjak iz Adergasa pri Cerkljah, Miha Remic iz Vasce pri Cerkljah, Pavla Komac z Jesenic, Franc Žibert iz Britofa pri Kranju in Jože Dolinšek iz Velesovega. V vseh primerih je DOP izplačal zavarovalnino brž ko je bila ugotovljena invalidnost.

Večina drugih časopisov je zaradi višjih zavarovalnih premij odpovedala zavarovanje svojih naročnikov. »Glas Gorenjske« pa je ne le obdržal to zavarovanje, marveč je z Državnim zavarovalnim zavodom Slovenije sklenil ob začetku letošnjega leta novo pogodbo, po kateri je povečana zavarovalnina naročnikov:

Za primer 100% invalidnosti od prejšnjih 20.000 din na 40.000 din.

Za primer smrtno nezgode pa od prejšnjih 10.000 dinarjev na 20.000 dinarjev.

Pogoj: plačana mesečna naročnina, ki znaša 50 dinarjev. Naročite se na »Glas Gorenjske«, glasilo SZDL za Gorenjsko, ki izhaja ob petkih na osmih, ob ponedeljkih pa na štirih straneh.

13 LET NOVE JUGOSLAVIJE NOVO SE UVELJAVLJA

(Nadaljevanje s 1. strani)

Polemiki s takimi in podobnimi gledišči ni potrebna, saj je vse te »napovedi« praksa že zdavnaj ovrgla.

Zaradi vedno večjega vmešavanja države v gospodarstvo se v podržavljeni industriji po vsem svetu pojavlja tudi zelo močna tendenca za udeležbo delavskega razreda v upravljanju. Delavsko upravljanje postaja vse bolj akcijsko geslo delavskega razreda vsega sveta. Ni slučaj, da je bila uvedba delavskega upravljanja ena od osnovnih revolucionarnih zahtev poljskih in madžarskih delavcev. Toda tudi na zahodu se vedno bolj uveljavljajo različne oblike sodelovanja delavcev pri upravljanju gospodarstva. Tu gre šele za začetke, za posvetovalne organe, a je vendar tudi to zanimiva ilustracija, kako novi gospodarski odnosi nujno terjajo tudi

spremembo družbenih odnosov. Take svete imajo že v Britaniji, Italiji in Franciji (interne komisije), skandinavskih deželah (delavske zbornice, združne svete, potrošniške svete) itd.

Ni hvalisanja, če trdimo, da je Jugoslavija s širokim sistemom delavskega in družbenega upravljanja lahko mnogim v tem pogledu za zgled. To pa seveda organom delavskega in družbenega upravljanja pri nas nalaga nove dolžnosti. Pri skupnih naporih, da se tudi na najotipljivejšem primeru, na standardu delovnih ljudi, dokaže prednosti novega sistema, njihove naloge niso majhne niti lahke.

V zadnjem času v tej smeri odločno delamo. Pri tem pa moramo premagovati velike ovire, kajti stara praksa širokih investicij — ki je bila v prvem obdobju izgradnje potrebna in edino pra-

vilna — se trdoživo upira novi gospodarski politiki, ki je bila formulirana že lani na posvetovanju pri predsedniku Titu. V glavah nekaterih ljudi so zrasli megalomanski načrti o novih in novih gradnjah in jim je sedaj težko odložiti na nekoliko daljši rok.

Stara praksa je trdoživa tudi zato, ker je prišla že nekako v navado. Najlaže pa je voziti po ustaljenih tirih! Tu nedvomno še vedno najdemo elemente birokratizma. Take pojave lahko izkoreninimo samo dobro delo samoupravnih organov. Za izboljšanje dela organov delavskega in družbenega upravljanja pa je potrebno, da se razširi materialna osnova njihovega dela.

V zadnjem času je bilo več posvetovanj, ki so obravnavala te probleme: seja Izvršnega komiteja CK ZKJ, plenum CK ZK Slovenije in seja predsedstva SZDL

Jugoslavije. Prav danes pa razpravljajo o tem Zvezna ljudska skupščina. Vse to pomeni, da bo odslej usmeritev k dvigu življenjskega standarda naših delovnih ljudi še jasnejša in konkretnjša kot doslej.

O tem je bilo že precej napisano. Če povzamemo osnovne misli iz dosedanjih razprav, vidimo, da bodo napovedani ukrepi v glavnem reševali tri osnovna vprašanja:

Uredili bodo plačni sistem in sicer tako, da bodo z njim vzpodbudili posameznega proizvajalca in delovne kolektive v celoti. S tem v zvezi bo prišlo do precejšnjih sprememb v notranji delitvi dohodka. Delež za plače se bo povečal na račun investicij.

Investicije pa se ne bodo samo zmanjšale, marveč se bo spremenila tudi njihova sestava. Sredstva se bodo odslej vlagala največ za pospeševanje tistih industrijskih panog, ki izdelujejo blago za široko potrošnjo. Samo na ta način bo namreč mogoče zagotoviti stvarno veljavo višjih plač.

Zelo pomembno za rešitev nekaterih perečih problemov v in-

dustrijskih centrih je nadalje tudi ostvarjanje proračunskih sredstev in sredstev posameznih skladov. Doslej je prišlo do občutnih nerazmerij med posameznimi politično-teritorialnimi enotami, ker niso bili pri delitvi upoštevani samo gospodarski činitelji. Zato bo treba tudi tu jasneje uveljaviti pravilo, naj vsak okrajni in občinski ljudski odbor ostvarja taka sredstva, kakršna mu dopuščajo njegovo gospodarstvo. Uveljavila se bodo nova »merila« za delitev sredstev med, občinami, okraji, republikami in zvezo. To bo prispevalo k naglejšemu izboljšanju družbenega standarda v industrijskih centrih (gradnja šol, kulturnih objektov itd.).

Razširitev materialne osnove samoupravljanja bo pomenila tudi razširitev odgovornosti samoupravnih organov. Delavski sveti in organi družbenega upravljanja bodo dobili še večji pomen in večje naloge. Tem nalogam pa bodo nedvomno kos prav tako, kot so bili naši delovni ljudje doslej kos vsem težavam, ki so nas pri našem razvoju spremljale.

SLAVKO BEZNIK

Šport in telesna vzgoja šport in telesna vzgoja šport

Odmevi s prvenstva Slovenije v namiznem tenisu

Na letošnjem prvenstvu Slovenije so zmagali Kranjčani v 7. Ljubljancani v 2 in Mariborčani v 1 disciplini. Glavna borba za najvišja mesta je bila med igralci Triglava, Ljubljane in Odreda. Proti pričakovanju je uspelo kranjskima mladincema Janezu Teranu in Marjanju Plutovi zmagati v 7 disciplinah. S tem sta tudi postala najmlajša prvaka Slovenije. Plutova je tudi s 4 zmagami dosegla svojevrsten rekord, kar še nikomur ni uspelo.

Ce točkujemo razvrstitev na prvenstvu za prva mesta po sistemu 11, 7, 4, 2 (1. mesto 11 točk, 2. mesto 7 točk, 3. do 4. mesto 4 točke, 5. do 8. mesto 2 točki) dobimo takle vrstni red ekip: Triglav 154, Ljubljana 71, Odred 42, Branik 24, Jesenice 12 itd.

Triglav je tudi letos premočno zmagal, Ljubljana je dosegla tako visoko mesto zaradi večjega števila dobrih igralcev, medtem ko Odred s 5 igralci ni mogel doseči dosti več točk. Ta razvrstitev ni popolnoma realna, ker je Branik dosegel toliko točk v glavnem zaradi II. razreda, to je moški B. Za sedaj so Jeseničani še boljši od njih.

Najuspešnejši tekmovalci: Teran (Tr) 33, Kern (Lj) 18, Pirc (Br) 17, Zezli (Tr) 13,5 itd. Med tekmovalkami je vrstni red naslednji: Plut 36,5, Trampuš (Lj) 12,5, Pogačar (Od) 11, Teran T. (Tr) 9,5 itd.

Kljub temu, da sta Teran in Plutova igrala v 5 disciplinah, nista dosegla slovenskega rekorda v njih, ki ga brani Janez Teran s 56 seti v enem turnirju. Tu sta igrala »le« 46 oziroma 39 setov.

So nekaj superlativov: Najdaljša partija: Tigerman : Stana 3:1; igrala sta eno uro.

Najkrajša: Teran : Strumbil 3:0, hitreje kot v 10 minutah.

Najboljšečasnejši: Kocjan : Hlebš 3:0 in Tigerman : Stana 3:1.

Najlepši: Teran : Podobnik 3:2 in Kocjan : Česen 3:2.

Najnesrečnejši tekmovalci vseh prvenstev Slovenije je gotovo Sandi Podobnik, član Odreda. Na vseh zad-

njih petih prvenstvih Slovenije je imel tako nesrečni žreb, da je vedno igral ali s prvakom ali finalistom in to redno izgubil s 3:2, po polnoma enakovredni borbi. Ta smola ga zasleduje tudi na ostalih republiških turnirjih. To je največja krivda, da odlični Podobnik ni nikoli na ranglisti med prvo četvorico, kamor po sposobnosti vsekakor sodi.

V nedeljo je bila tudi skupščina NTZS, ki je sprejela rangliste za sezono 1955/56. V vseh moštvenih disciplinah je na prvem mestu Triglav, kar pa ni popolnoma pravilno, ker so-

Na Jesenicah pripravljajo kegljaški turnir na ledu

V počastitev Dneva republike bo na Jesenicah veliki propagandni turnir kegljanja na ledu. Turnir bo na umetnem drsališču pod Mežakljo. Razen Jeseničanov bodo nastopili trije klubi z Bleda, in sicer »Gozdare«, »Bled« in »Triglav« ter kegljaški klubi iz Kranjske gore, Ljubljane, Celja, Kranja in Trziča. Vabljen je tudi »Postvereine«

dimo, da je moška ekipa Odreda, ki je tudi prvak Slovenije in član I. zvezne lige trenutno že boljša od mladih Triglavov. V posameznih disciplinah pa so najboljši: pri moških Kocjan (Od), pri ženskah Trampuševa, pri mladincih in mladinkah pa Janez in Tatjana Teran.

Kot kaže, je kranjskemu »Triglavu« uspelo prebroditi krizo, ki je nastala ob pomladitvi moštva in zdi se, da bo še nekaj časa obdržal primat v sloveniji, ki ga ima že 6 let.

RUĐA HLEBS

Šah

Občni zbor »Solidarnosti«

Občni zbor šahovske sekcije DKPD »Solidarnosti« je pokazal, da so bili kamniški šahisti v letošnji sezoni zelo aktivni. To dokazujejo številna tekmovalna in doseženi uspehi.

Sekcija je prirejela redne mesečne brzoturnirje, na katerih je bilo povprečno 15 igralcev. Članje so odigrali 6 propagandnih simultank in organizirali več predavanj po okoliških šahovskih aktivih. Kvaliteto in množičnost kamniškega šaha pa je pokazala zlasti simultanka ruskega vele mojstra Averbacha. Moštvo »Solidarnosti« se je uveljavilo tudi na mednarodnem šahovskem turnirju v Portorožu, kjer je doseglo 1. mesto v C skupini. Svoj največji uspeh je ekipa dosegla na finalnem tekmovalnem moštvenega prvenstva Slovenije, ko je osvojila 4. mesto. Na prvenstvu okraja Ljubljana si je priborila drugo mesto, takoj za ljubljanskim Železničarjem. Nagrada za uspehe na raznih moštvenih brzoturnirjih pa so štirje osvojeni pokali.

Sekcija je imela na razpolago prostoročnega društva DKPD Solidarnosti, od katere je prejela tudi finančno podporo.

T. M.

iz Celovca. Propagandni turnir, ki bo zgolj prijateljskega značaja, bo uvod v II. državno prvenstvo v kegljanju na ledu, ki bo v dneh 19. in 20. januarja na Jesenicah. Najboljši tekmovalci državnega prvenstva se bodo udeležili evropskega šampionata v Italiji, ki bo 9. in 10. februarja. Udeležili se ga bodo najboljši kegljači na ledu iz Jugoslavije, Nemčije, Svice, Holandske, Belgije in od drugod. Ker je bila letna sezona za jeseniške kegljače bolj ali manj mrtva, kaže, da bo zimska pestrejša.

TVD »Partizan«

Zopet prišel z redno vadbo

Po dvomesečnem odmoru je TVD Partizan v Kranju prav v teh dneh zopet začel z vadbo v telovadnici Osnovne šole v Kranju. Delo društva v tem času ni zamrlo, saj so se člani društva udeleževali telovadnih izletov po Gorenjskem in sodelovali na vseh tekmovalnih, kjer so dosegli vidne uspehe. Nedvomno so ti uspehi na tekmovalnih plod vztrajne vadbe med letom v telovadnici. Zato bo delo v bodoče zahtevalo še več poizrtvalnosti; posebno od vodnikov.

Aktivnim članom in ljubiteljem telesne vzgoje sporočamo naslednji urnik vadbe:

Zenska deca: v ponedeljek in četrtek od 17. do 18. ure, pionirke: v ponedeljek in četrtek od 18. do 19. ure, mladinke: v ponedeljek in četrtek od 19. do 20. ure, članice: v ponedeljek in četrtek od 20. do 21. ure, starejša članice: v sredo od 20. do 21. ure, moška deca: v torek in petek od 17. do 18. ure, pionirji: v torek in petek od 18. do 19. ure, mladinci: v torek in petek od 19. do 20. ure, člani: v torek in petek od 20. do 21. ure.

Orodna telovadba za mladino in člane v sredo od 18. do 20. ure. B.

Namizni tenis v Dupljah

TVD »Partizan« Duplje je organiziral preteklo nedeljo namiznoteniški dvoboj s Tovarno pohištva iz Trziča. Zmagala je domača ekipa. Rezultat: Tovarna pohištva Trzič : TVD »Partizan« Duplje 7:10.

Dopoldan pa je bilo tudi odprto namiznoteniško prvenstvo društva, ki so se ga razen številnih domačih igralcev udeležili tudi tekmovalci iz Kovorja. Zmagal je Drago Zupan (Kovor) pred Francem Gradišarjem.

G. J.

Gorenjski plavalci v pretekli sezoni

(Nadaljevanje in konec)

Zenske: 100 metrov crawl: 1. Barbka Koncilja T 1:15,8, 2. Spela Cebulj P 1:20,5, 3. Anka Colnar T 1:20,6, 4. Majda Pelan K 1:21,9, 5. Nuša Purgar T 1:23,5, 6. Pavla Sušnik K 1:23,9, 7. Jana Marn T 1:24,5, 8. Marija Auersperg K 1:24,8, 9. Dara Mladenovič P 1:25,2, 10. Fanči Skofic K 1:28,4. Povpreček 1955 1:24,2, 1956 1:22,9.

Slovenski rekord v tej disciplini je le prišel na Gorenjsko. Konciljeva je uspela po dolgih letih prizadevanja postaviti najboljši rezultat. Njen rezultat je veliko boljši od rezultatov ostalih tekmovalk. Toda rezultati, ki so jih letos postavile zlasti Cebuljeva in Colnarjeva pa tudi Purgarjeva in Sušnikova nam dajejo upanje, da bo to kmalu postala najkvalitetnejša disciplina ženskega plavanja na Gorenjskem. Poleg Konciljeve je največji napredek dosegla Colnarjeva. Nova imena v lestvici so še Purgarjeva in Sušnikova. Zlasti od Purgarjeve lahko še veliko pričakujemo, saj je še pionirka.

400 m crawl:

1. Barbka Koncilja T 5:50,0, 2. Majda Pelan K 6:33,7, 3. Anka Colnar T 6:43,8, 4. Spela Cebulj P 6:48,6, 5. Fanči Skofic K 6:50,3, 6. Nuša Purgar T 6:51,8, 7. Jana Marn T 7:01,8, 8. Alenka Mulej P 7:02,5, 9. Marija Korošec B 7:02,6, 10. Dara Mladenovič P 7:06,2. Povpreček 1955 7:01,3, 1956 6:47,3.

Skoraj iste ugotovitve kakor za 100 metrov crawl veljajo tudi za to disciplino. Razlika med Konciljevo in ostalimi je tu še mnogo večja. Konciljeva se je povzpela na tretje mesto letošnjih rezultatov v Jugoslaviji. Presenetila je Colnarjeva, ki je prehitela svojo tekmovalko Cebuljevo. Zanimivo je, da sta obe letos prvič uspeli prehiteti Mulejevo in Koroščevo. Od teh največ obeta Purgarjeva, ki letos gotovo ni izkoristila vseh svojih zmoglosti.

100 m hrbtno:

1. Majda Pelan K 1:27,0, 2. Barbka Koncilja T 1:33,5, 3. Anka Colnar T

1:34,4, 4. Nuša Purgar T 1:36,0, 5. Slavka Jurman T 1:39,2, 6. Alenka Mulej P 1:41,1, 7. Majda Šnabl K 1:43,2, 8. Mara Čilenšek K 1:46,7, 9. Štefica Mervlja P 1:51,7, 10. Zinka Sušteršič P 1:53,0. Povpreček 1955 1:44,2, 1956 1:40,5.

Na veliko presenečenje je letos napredovala tudi ta disciplina. Medtem ko smo do sedaj imeli le po dve tekmovalki pod 1:40,0, jih imamo letos kar 5. Pelanova je uspela letos svoj rezultat še izboljšati in dokazati, da je še vedno najboljša slovenska tekmovalka v tej skupini. Največji napredek je dosegla spet Colnarjeva, ki se je z lanskega zadnjega mesta povzpela na tretje. Od ostalih lahko še največ pričakujemo od Purgarjevo, Jurmanove in Mulejeve.

200 m prsno:

1. Mirjana Vukič T 3:14,0, 2. Mara Hribar T 3:22,7, 3. Janja Kacijan P 3:28,4, 4. Mimi Vavpotič K 3:30,3, 5. Jelka Grandovec T 3:36,3, 6. Spela Cebulj P 3:37,5, 7. Meta Pucej K 3:42,0, 8. Tadeja Potrato K 3:48,2, 9. Milena Mavec P 3:50,5, 10. Marinka Grošelj P 3:56,2. Povpreček 1955 3:31,3, 1956 3:36,7.

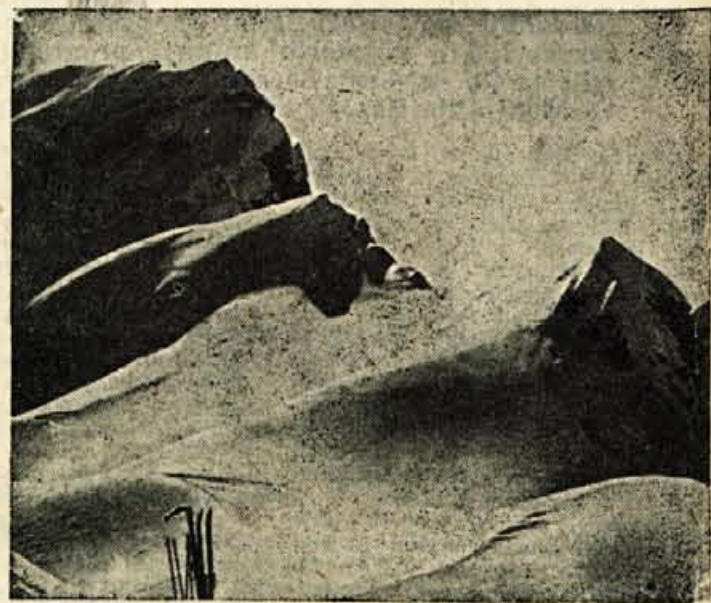
Prav gotovo je to na slabša disciplina ženskega plavanja. Ni samo slabši povpreček, temveč so vse tekmovalke z lanske desetorice, razen Grandovecve in Cebuljeve plavale dosti slabše ob svojih lanskih rezultatih.

100 m metuljček:

1. Barbka Koncilja T 1:23,2, 2. Mirjana Vukič T 1:31,0, 3. Spela Cebulj P 1:37,6, 4. Majda Pelan K 1:39,0, 5. Tadeja Potrato K 1:42,1, 6. Mimi Vavpotič K 1:42,7, 7. Jožica Stare T 1:43,9, 8. Fanči Skofic K 1:44,5, 9. Irma Felcl T 1:48,5, 10. Dara Mladenovič P 1:49,7. Povpreček 1955 1:39,1, 1956 1:40,2.

Tudi ta disciplina ima slabši povpreček od lanskega in tudi tu so skoraj vse tekmovalke slabše plavale kot lani. Toda kljub temu nam je ta disciplina prinesla velik uspeh. Konciljeva je popravila svoj rezultat za celih 15 sekund in se tako postavila na čelo jugoslovanskih plavalč metuljčkovega sloga.

Franek Trefalt

ZIMA V GORAH Doline je sneg šele rahlo pobelil, visoko v gorah pa že smučajo najbolj navdušeni ljubitelji zimskih planin.

NOGOMET

Odred : Triglav 3:1 (2:1)

Kranj, 25. novembra.

Danes je bila na igrišču »Triglava« prijateljska nogometna tekma med članom I. conske lige »Odredom« iz Ljubljane in domačim »Triglavom«. Kljub slabemu terenu je bila igra hitra in zanimiva razen proti koncu, ko je postala precej ostra in se igralci niso tako trudili.

Ze takoj v začetku je prišel »Triglav« ostro napadati in je kazalo, da bo odšel »Odred« poražen iz Kranja. V enem lepim prodorov je Bajžel dosegel prvi gol za »Triglav«. Tedaj pa je tudi »Odred« prišel resneje napa-

dati in je po Cubanu najprej izenačil, nato pa po Bogataju prišel v vodstvo.

Drugi polčas se je pričel podobno kot prvi in le sreči in ne učinkovitosti domačih napadalec se ima »Odred« zahvaliti, da ni prejel gola. Toda »Odred« se je kmalu znašel in igra je postala enakovredna. V tem času je Bergelj dosegel tretji gol za »Odred« in s tem končni rezultat.

V predtekmih sta se srečali B moštvi Odreda in »Triglava«. Zmagal je »Odred« z rezultatom 3:1.

M.

SAH

ZMAGA TISKANINE

V četrtek, 22. t. m. je bilo končano šahovsko prvenstvo kranjskih mladincev. Tekmovalje je priredila »Ikrac« v počastitev 29. novembra.

Vrstni red je naslednji: Tiskanina 16 točk, Iskra 14 1/2 točke, Sava 12 1/2 točke, Kovinar 1 točko in Inteks 0 točk.

Aco

HOKEJ NA LEDU

JESENICE B : »PAPIRNICAR« Vevče 8:5

JESENICE, 25. novembra.

Sinoči je bila odigrana prijateljska hokej tekma med drugim moštvom Jesenic in »Papirničarja« iz Vevče. Tekma se je končala z rezultatom 8:5 (2:1, 2:2, 4:2). Sodil je France Božič.

Tekmi je prisostvovalo okoli tristo ljudi.

U.

S SODIŠČA

Spet prekupčevalac lesa

Pogosti so primeri, ko se razni prekupčevalci ukvarjajo s prekupčevanjem lesa. Tako je A. M. iz bližine Skofje Loke pozimi leta 1955/56 nakupil od raznih gozdnih posestnikov 22 kub. metrov smrekovega lesa. Vse to je z določenim zaslužkom preprodal, zato ga je sodišče obsodilo na 8.000 din denarne kazni ob upoštevanju, da so tvorstna prekupčevanja precej pogosta.

G.

Kradel je zadržno premoženje

J. K. iz Zirov se je zagovarjal pred sodiščem zaradi tatvin. Tako je neugotovljenega dne v avgustu 1955 vzel v Zadržnem domu v Zireh električni števec, vreden okoli 27.000 din, ki ga je tam pustil električar, ki je potem moral seveda števec sam plačati. Razen tega je v tem času iz Zadržnega doma v Zireh odnesel nekaj zob od kosilnice, kroglični ležaj, zavorno vrvico in razne druge manjše dele kmetijskih strojev. Za vsa ta dejanja ga je sodišče obsodilo na 3 mesece zapora in 1000 din denarne kazni.

G.

Vrtalni stroj za 16.000 dinarjev

A. R., S. P. in S. B., vsi iz okolice Kranja, so se pred kratkim morali zagovarjati zaradi kaznivga dejanja zoper družbeno premoženje. A. R. je bil leta 1955 zaposlen v »Iskri« kot predelavec, kjer je v avgustu ali septembru vzel električni vrtalni stroj v vrednosti 28.000 din. Ukradeni stroj je potem izročil S. P., ki je stroj potem prodal S. B. za 16.000 dinarjev kljub temu, da je vedel, da je le-ta ukraden. S. B. pa bi moral prav gotovo, če ne drugače, že zaradi nizke cene vedeti, da ni nekaj v redu. Sodišče je obsodilo A. R. na 4 mesece, S. P. na 2 meseca in S. B. na 1 mesec in 15 dni zapora.

G.

HOTEL »POŠTA« — JESENICE
čestita k prazniku republike gostom in ostalemu ljudstvu nove Jugoslavije.

MIZARSTVO KOS ANTON — KRANJ — KLANC čestita vsemu delovnemu ljudstvu k prazniku republike.

Razmišljanje o delu prosvetnih društev

DROBICI IZ RAZGOVORA S PREDSEDNIKOM SVETA SVOBOD IN PROSVETNIH DRUŠTEV PRI OKRAJNEM LJUDSKEM ODBORU

Kdo bi naštel vse članke, polemike, razmišljanja in podobne prispevke, ki dan za dnem polnijo stolpce časopisov in revij, kjer pisci razmišljajo o problemih Svobod in ostalih prosvetnih društev. Vsekakor pomembnosti tega pisanja ne moremo razvrednotiti, če pomislimo, koliko in kakšne so težave, s katerimi se ta društva srečujejo pri vsakodnevem delu. In prav ta razglabljanja v revijah in časopisu pomagajo društvom preko številnih ovir — služijo jim kot kačipot k uspešnejšemu delu. Ker skopo odmerjeni prostor današnjega sestavka ne dopušča, da bi se poglobljali v obsežna razmišljanja o problemih, čeprav jih pri Svobodah in prosvetnih društvih na Gorenjskem ne manjka, bomo osvetlili le nekatere zanimive detaje iz razgovora s predsednikom Sveta Svobod in prosvetnih društev pri OLO Kranj, tovarišem Dušanom Bavdom.

Ali je prišlo v tem letu do stremljenja po ustanavljanju novih prosvetnih društev na območju OLO Kranj?

»Mreža prosvetnih društev je tako popolna, da novih društev skoraj ni moč ustanovljati, pa tudi takšnih stremljenj ni bilo opaziti. Dovolj razveseljivo je, če pomislimo, da deluje na območju OLO Kranj okrog 83 prosvetnih društev, od tega 20 Svobod. Tudi uspehi, ki jih žanjejo ta društva v svoji dejavnosti, niso majhni, pa čeprav pride tu in tam do spodrsrlajev. Po zadnjih poročilih je prišlo v dveh ali treh primerih do razpustitve prosvetnih društev, kar pa ne gre na račun mladinosti med članstvom, temveč so vzroki drugje. V vseh primerih je bilo delo onemogočeno zaradi pomanjkanja ustreznih prostorov in ljudi s potrebnimi izkušnjami, ki bi delo po krožkih dejelo in vsebinsko pravilno usmerjali. Nasprotno pa je pri mnogih drugih društvih, ki razpolagajo z ustreznim vodilnim kadrom, moč opaziti, da številno članstva narasta. Če upoštevamo, da prebiva na območju OLO Kranj 128.000 prebivalcev in da od teh nad 9000 prebivalcev sodeluje pri Svobodah in prosvetnih društvih, tedaj smemo z gotovostjo trditi, da dosedanjí naporí teh društev in vseh ostalih činiteljev, ki delujejo v prid teh izobraževalnih teles, niso bili zaman.«

Katera prosvetna društva so se do sedaj posebno odlikovala s svojim delom?

»Teško je naštetí vsa prizadevna društva, ki so s svojim požrtvovalnim delom dosegli zavirljive uspehe, kajti v naglici bi se utegnilo zgoditi, da bi temu ali onemu od teh društev storil krivico prav s tem, da ga pri nastevanju ne bi uvrstil med najzaslužnejše. Vsekakor pa zasluži vse priznanje DPD »Svoboda« žiri, ki je kot periferno prosvetno društvo s svojo delavnostjo in požrtvovalnostjo, smo-

trnim delom in doslednostjo presegli vsa pričakovanja. V društvu so vključeni: dramski krožek, pevski zbor, glasbena šola, razen tega pa pogosto prirejajo različna predavanja, ki imajo dokaj širok krog zvestih poslušalcev.«

Pred letom in več je bilo pogosto slišati kritične pripombe glede zgrešene programske politike prosvetnih društev. Vse kaže, da je le-ta stopila na boljša pota?

»Res — priznati moram, da se je programska politika prosvetnih društev v zadnjih dveh letih močno izboljšala, kar dokazuje, da kritika in nasveti le niso bili zaman. Prosvetna društva ali, točneje, šibkejši dramski krožki se sicer v večji meri izogibajo nazadnjaškim del s preživeló tematiko, hkrati pa zapadajo grandomaniji, se pravi, hlatajo po dramskih delih, ki jim niso kos. Semkaj sodijo zlasti Cankar in vrhunske stvaritve nekaterih tujih avtorjev, ki jih igrajo slovenska poklicna gledališča. Da je temu tako, je razumljivo iz preprostega razloga, ker je repertoar lažjih slovenskih in tujih dramskih del po eni strani slija skromen, po drugi pa dokaj preigran. Da bi pomagali dramskim krožkom iz zadrege, bi morali osvežiti program z novimi dramskimi deli, ki bi po svoji tematiki ustrezala družbeno-političnim načelom današnjega časa, in da bi hkrati nudila režiserjem in igralcem snov, ki ji bodo kos. Seveda ne smemo pri izbiri dramskih del prezreti intelektualne stopnje gledalcev, katerim so ta dela namenjena.

Podobno velja za repertoar pesmi, oziroma zborovskih skladb. Pevski zborji so v večji meri vključeni v nek slovenski programski okvir in segajo le po skladbah maloštevilnih slovenskih in jugoslovanskih avtorjev, ne da bi upoštevali, da imajo tudi tuji narodi pesmi z napredno in borbeno tematiko. Da bi tudi pevskim zborom pomagal iz zadrege, je Svet Svobod in prosvetnih društev OLO Kranj sklenil v bližnji prihodnosti izdati prvi snopič tridesetih pesmi, ki bodo tako po vsebini kakor tudi po zahtevnosti ustrezale v prvi vrsti podeželskim pevskim zborom. Takšne zbirke pesmi bodo poslej izhajale vsako leto.«

Kakšni so pogoji za razvoj lutkarstva na Gorenjskem?

»Naporí zadnjega leta, da bi se lutkarstvo na območju OLO Kranj čim bolj razvilo, niso bili zaman. Žal pa smo tudi tukaj naleteli na isto oviro kot v prejšnjih primerih: pomanjkanje lutkovnih igríc. Zategadelj je bil izdan prvi izbor lutkovnih igríc v ciklostilni izdaji.

Nadalje je Svet Svobod sklenil, da po zgledu Ljudske univerze v Ljub-

ljani izda seznam predavanj, ki bo služil prosvetnim društvom pri solidnem sestavljanju programa te vrste izobraževanja.

Tudi razstave likovne umetnosti, ki so se doslej omejevale le na Kranj, bomo odslej prirejali tudi na podeželju. Začeli bomo z baročno umetnostjo, medtem ko bomo z naslednjimi razstavami prikazali razvojno pot likovne umetnosti vidnih domačih in tujih slikarjev vseh dob do sodobne likovne umetnosti. Do bodo te razstave razumljive tudi nepoučenim ljudem, bodo razstave spremljali komentatorji. — Slej ko prej pa bo ostalo izobraževanje množice tudi v bodoče najtrši problem prosvetljanja.«

Medtem ko smo na kratko oblikovali nekatere drobce iz razgovora, se nam nehoté vsiljuje misel, da zahteva tako obširen izobraževalni program Svobod in prosvetnih društev precejšnja denarna sredstva, brez katerih ni uspešnega dela, hkrati pa se vprašujemo, kje je krivda, da nekateri občinski ljudski odbori v svojih proračunih tako radi prezro te potrebe, nedem ko kažejo druge občine nemajhno zanimanje za napore, ki jih nremazujele naša prosvetna društva dobrih ljudi — zavestnih neobčinskih v svojih stremljenjih po oblikovanju socialistične tvornosti.

Sa—Sa

Šolski odbor na Hrušici nudi pomoč šibkejšim učencem

Trudi se tudi za pestro izvenšolsko delo pionirjev

Šolski odbor na Hrušici pri Jesenicah je bil ustanovljen med prvimi v občini; njegov predsednik je že od vsega začetka tovariš Lojze Kodre. Na nedavnem zboru volivcev je bil tov. Kodre že tretjič izvoljen. V razgovoru z našim sodelavcem je pojasnil, da ga to delo zanima, da so dosegli že precejšnje uspehe, to pa predvsem zaradi tega, ker nudijo šolskemu odboru podporo vse organizacije, pa tudi starši tesno sodelujejo s šolo.

Š SKOFJELOŠKEGA ODRÁ
Prizor iz »Paštetarja«
(Lope de Vega)

Osnovna šola na Hrušici je bila dolgo časa enorazredna, zdaj pa so uredili v njej še drugo učilnico. Člani šolskega odbora se sestanejo približno enkrat v mesecu, če pa je treba kako zadevo nujno rešiti, tudi pogosteje. Na njegovo pobudo so že lani delovali na šoli trije krožki, modelarski, mizarški in šiviljski. Na zadnji seji pa so se člani odbora dogovorili za ustanovitev fotomaterskega, radioamaterskega, recitacijskega in literarnega krožka. Vse to dokazuje veliko prizadevanje članov šolskega odbora za izvenšolsko delo pionirjev.

Tudi za novoletno jelko so sestavili okvirni program. Otrokom bodo skušali nuditi letos čimveč kulturnega razvedrila, za kar bo poskrbelo delavsko prosvetno društvo »Svoboda«. Pomagala bo tudi Zveza žena.

Na svojih sejah razpravljajo člani šolskega odbora predvsem o učnih uspehih, o socialnih in zdravstvenih razmerah otrok, na roditeljskih sestankih pa seznanjajo starše z vzgojnimi vprašanji. Tistim učencem nižje gimnazije, ki imajo težave z matematiko, angleščino in slovenščino, bo šolski odbor priskrbel pomoč. Poučevale jih bodo dijakinje višjih razredov gimnazije enkrat ali dvakrat tedensko. Ta način se je v letošnjih počitnicah dobro obnesel. Tri višje šolke so uspešno pripravile nekatere dijake na popravne izpite.

V lanskem poletju je šolski odbor

Rembrandt Van Rijn (1606 — 1669), najslavnejši nizozemski slikar in grafik ter hkrati najvidnejša osebnost v zgodovini likovne umetnosti. Njegova močna in mnogostranska ustvarjalna osebnost je zlasti izražena v moči slikarskih oblik in v globokem humanizmu. Svojo genialnost je združeval z izredno dejavnostjo in z željo po izpopolnitvi in poglobitvi svojega slikarskega izraza. V prvem obdobju ustvarja slike, v katerih se pozna vpliv baročnega naturalizma in živih nasprotij svetlobe in teme, neglede na motive in tehniko slikanja. Vzporedno s povečanim zanimanjem za raznovrstnost motivov raste tudi težnja za likovnim poglobljanjem; to se kaže v psiholoških finesah in mehkejši barvitosti. V zadnjih delih, ki označujejo višek sprostivne v oblikovanju, Rembrandt poenostavlja izrazna sredstva, čimer pa še bolj poudarja poduhovljenost v izrazu.

REMBRANDT VAN RIJN: LASTNA PODOBA

Rembrandt poenostavlja izrazna sredstva, čimer pa še bolj poudarja poduhovljenost v izrazu.

S.

Nepozabni večer opernih arij

Kranj — kulturni center Gorenjske?

Mnogo jih je, ki trdijo: »Kranjčani nimajo pravega smisla za resno glasbo! In kaj jim je povedal »Večer opernih arij« v Kranju 12. novembra? Napolnjena dvorana z navdušenimi poslušalci, ki se niso zadovoljili samo z določenim programom, temveč so s svojim viharnim aplavzom (kar je za hladne Kranjčane vsekakor nekaj nenavadnega) skoraj prisilili umetnike, da so za slovo dodali k programu še dve točki.

Na tem večeru so se predstavili: sopranistka Vilma Bukovčeva, tenorist Gašper Dermota, basist Ladko Korošec in pianist prof. Marijan Lipovšek. Sopranistka Bukovčeva se je predstavila kot Djula (Ero z onega sveta), Minka (Gorenjski slavček), Magdaena (Andree Chenier), Čo-Čo-San (Madama Butterfly), Liza (Pikova dama). Ker je bila pred kratkim z jugoslovanske umetniško skupino v LR Kitajski, je imel rednega programa zapela še kitajsko koračnico v originalnem jeziku.

Basist Ladko Korošec je presenetil poslušalce z arijami iz oper: »Don Kihot«, »Leporello«, »Don Juan«, »Prodana nevesta«, »Figarova svatba« in »Seviljski brivci«.

Tenorist Gašper Dermota je pel arije iz oper: »Prodana nevesta«, »Marta«, »Werther«, »Manon« in »Rigolletto«. Na željo poslušalcev je dodal z basistom Korošcem še duet iz »Prodane neveste«.

Na tem večeru je sodeloval tudi pianist prof. Marijan Lipovšek.

Začetek gledališke sezone v Skofji Loki

V četrtek, 15. novembra so loški igralci stopili prvič na oder v letošnji sezoni. Ker je lani občinstvo grajalo »prerensen« program, so se igralci istočasno lotili komedije. Na oder so postavili dve krajši komediji klasikov Molièra in Lope de Vega. Mogoče še naslova »Sganarel« in »Paštetar« nista mogla pritegniti gledalcev, vsekakor pa drži, da je bil obisk kaj boren. Igralci upajo, da bo vsaj pri naslednjih predstavah obisk boljši.

Te dni se pripravljajo na gostovanja po okolici. Začeli so tudi s študijem operete »Pri treh mladenkah« in z dramo Branka Hofmana »Svetloba velike samote«, ki jo bodo igrali za občinski praznik.

Večer opernih arij je bil za Kranj lepo in nepozabno doživetje.

Kranju se obetajo pogosti koncerti

Na tem večeru je poslušalce prijetno iznenadila novica, da se bodo takšni koncerti ponavljali odslej vsak mesec. Vsekakor je to velikega vzgojnega pomena — v pravem smislu prelomnica za Kranj, ki je stal v pogledu kvalitetnega koncertiranja doslej ob strani.

Da bi ljubitelji koncertov seznanili z ostalim repertoarjem, sem obiskal organizatorja teh koncertov, ravnatelja glasbene šole, Petra Liparja, ki je na vprašanje takole odgovoril:

»Vesel sem, da so pokazali Kranjčani tolikšno zanimanje za koncerte. Moja želja je, da bi bila v Kranju za 13. obletnico »Dneva republike« ustanovljena podružnica Koncertne poslovalnice, ki bi bila v sklopu Glasbene šole Kranj in Koncertne poslovalnice kot centra v Ljubljani.

Naslednji koncert bo 10. decembra. — Nastopali bodo: sopranistka Milica Polajnarjeva, basist Zdravko Kovač, violinist Karlo Rupel in pianistka Maša Bohinčeva.

Za drugo leto imam v mislih koncertni abonma, ker računam na stalno publiko. Koncertirali bodo trio Ebert z Dunaja, pianistka Breda Rajh, violinist Igor Osim, violinistka Pina Carmirelli iz Rima itd.

Trdno sem prepričan, da je po 11 letih svobode nujno potrebno, da postane Kranj kot industrijski center tudi kulturno središče na Gorenjskem. Zahvalil sem se tovarišu Liparju za izčrpno poročilo in nehoté pomislil, da zgornja dvorana, garderoba in oder v Sindikalnem domu nikakor ne ustrezajo koncertom najvidnejših repoduktivnih glasbenikov — tako inozemskih kot naših.

Slavnostna akademija v počastitev Dneva republike v Kranju

Dne 28. novembra ob 20. uri bo v kino dvorani v Sindikalnem domu v Kranju slavnostna akademija v počastitev »Dneva republike«. Prireditelj akademije je Okrajni odbor SZDL, medtem ko je organizacijo prevzela tovarna »Iskra«.

K.

VIOLINSKI VIRTUOZ KAREL RUPEL bo koncertiral v Kranju 10. decembra

Ali ste že naročeni na knjižne zbirke »Prešernove družbe«?

„Bolj bomo morali krepiti gospodarske temelje občine“

DELO KRAJEVNEGA ODBORA SENCUR Komunalna izgradnja - naloga številka ena

Razgovor s predsednikom Občinskega ljudskega odbora Gorenja vas, tov. Jožetom Subicem

na površini cca 20 ha prideluje semenski krompir, takozvano »Elito«, ki ga dajejo v razmnoževanje na posamezna področja. Za pridelovanje semenskega krompirja ter ostalih semen so prav v naši občini zelo primerni klimatski pogoji.

Tudi živinoreja je dosegla že lepe uspehe. Seveda je možno doseči še več, saj je na primer od 1600 krav, ki jih redijo naši živinorejci, le 150 v rodovniku. Povprečna molznost rodovniških krav je 2600 litrov, krav izven rodovnika pa le 1800 litrov. Da bi pa mogli poslati na trg čimveč mlečnih proizvodov, bodo morale kmetijske zadruge po posameznih naseljih urediti hladilne naprave. Za pašnike bo treba urediti cca 120 ha zemljišč, ki so last splošnega ljudskega premoženja. Na teh pašnikih bi mlada živina imela dokaj dosti sončne paše. Kmetijska zadruga Poljane ima v okviru svoje dejavnosti tudi združeno posestvo, ki redi 60 glav živine. To posestvo dosega zadovoljive uspehe, saj znaša storišni delovni dan 400 dinarjev. Posestvo ima tudi pripravljene načrte za nov hlev, kjer bo še več možnosti za vzrejo mlade plemenske živine. Taki in podobni koraki naj bi nam pomagali, da bi se začeli čim hitreje vleči iz kmetijske zaostalosti.

V letošnjem letu smo tudi gradili več objektov, ki smo jih financirali

Drugo novinarjevo vprašanje: »Kako delujejo organi samoupravljanja v novem komunalnem sistemu; ali občani zdaj bolj sodelujejo pri reševanju zadev, ki žulijo občino?«

Predsednik: »Vsekakor bolj sodelujejo, saj dela v vseh organih upravljanja, kakor so sveti ljudskega odbora, komisije, šolski odbori, potrošniški sveti itd., okrog 9,06% ali 589 državljanov.

Voljenci se zdaj v splošnem bolj zanimajo za delo občine. Zeleti pa bi bilo, da bi stajali več predlogov. Izmed krajevnih odborov sta najbolj delavna trebijski in poljanski; le-ta je z zbiranjem prostovoljnih prispevkov pospešil gradnjo mostu čez Soro. Krajevni odbori se ukvarjajo predvsem z urejanjem krajevnih poti in podobnimi vaškimi problemi. Premalo pa sodelujejo s kmetijskimi združenji, s šolskimi odbori in z drugimi organi samoupravljanja. Tako vaški odbori SZDL kot tudi sveti ljudskega odbora ne nudijo krajevnim organom še dovolj pomoči. Marsikatero zadevo bi sveti oziroma ljudski odbor lahko bolj uredili, če bi o njej poprej razpravljali krajevni odbori. Razmeroma najmanjšo dejavnost je pokazal krajevni odbor v Gorenji vasi, bržkone zato, ker je na sedežu občine. Zato navadno čaka, da bo ljudski odbor sam neposredno urejal stvari, ki pa prav

Nekaj hitreje so morali najbrž končati razgovor o elektrifikaciji Hotavlj in Zetina, v katerem so pravkar tičali, ker je novinar že čakal v tajnikovi pisarni, da bi vprašal predsednika Občinskega ljudskega odbora, tovariša Jožeta Subica:

»Nova občina Gorenja vas ima za seboj dobo dobrega leta dni. Ali je v tem času dokazala svojo življenjsko sposobnost in kaj bi bilo možno reči glede njenega razvoja v prihodnjih letih?«

Ko je predsednik čez nekaj minut končal razgovor s predstavnikom elektrifikacijskega odbora, je povabil novinarka v svojo sobo in mu takole odgovoril:

»Naša občina je dokazala, da je sposobna živeti in da ima pred seboj bodočnost. Njeni gospodarski temelji so kmetijstvo, nekaj industrijskih in precej obrtnih obratov, pa še trgovina in gostinstvo. Vendar pa bo treba te temelje bolj krepiti.

Podjetje »Marmor« v Hotavljah je na začetni stopnici svojega razvoja. Dobilo je kredit iz okrajnega in občinskega investicijskega sklada, da bi se še razvilo. Razen tega (namo še obrtna podjetja: mizarstvo in remontno v Gorenji vasi ter krojaško in mizarstvo v Poljanah. Tudi kmetijske zadruge (ki jih je na območju občine sedem) imajo svoje obrate, ki pa so se nekateri že razvili v samostojne obrate pri kmetijskih združenjih (šolarstva in inštalaterska delavnica pri KZ Poljane, pri KZ Gorenja vas pa kleparstvo, čevljarstvo in mesarija). Tudi KZ Trebišja in Sovodnji imata mizarstvo in čevljarstvo obrate. Toda ta podjetja oziroma obrati potrebujejo pomoč, morda v obliki kreditov z nizkimi obrestnimi merami, da bi se lahko razvila. Letos jim občina ni mogla nuditi sredstev, ker so bila leta majhna. Za obrate, ki poslujejo pod neposrednim vodstvom zadrug, bodo vsekakor še nadalje morale skrbeti zadruge in razvijati dejavnost teh obratov iz svojih investicijskih sredstev, saj razpolagajo zadruge s precejšnjim delom ustvarjenega narodnega dohodka na področju občine. Letošnji dohodki zadrug ne bodo manjši, če ne večji, saj bodo zadruge samo od odkupljenih gozdnih zemljišč — borovnic, gob itd., dobile okrog 9 milijonov din čistega dohodka.

Poglavitno gospodarsko področje občine je kmetijstvo. Precej je že napredovala semenska služba. Pri tem ima zasluge selekcijska postaja Kmetijskega inštituta v Poljanah, ki že

Zmagovita revolucija je rodila temeljite spremembe v družbenih odnosih. V tem zgodovinskem procesu nastajanja in krepitve socialističnih odnosov v jugoslovanski stvarnosti je uvajanje in razvijanje samoupravljanja izredno pomemben mejnik. To samoupravljanje se je že tako močno razmahnilo, da odpira nova pota gospodarskega in splošnega družbenega napredka. Samoupravljanje je vir, iz katerega priteka neusahljiva ljudska pobuda.

V kranjskem okraju sodeluje v organih delavskega in družbenega upravljanja že nad 11.240 ljudi, kar znaša približno 9% vseh prebivalcev.

iz presežka dohodkov leta 1955 (na pr. vodovod v Lučinah). Elektrificirali smo Zetino, Malenski vrh, Jelovico, dokončno pa smo elektrificirali tudi področja Hlevčev njive in Brda. V zaključni fazi je tudi elektrifikacija Hotavlj, Volška, Cebrače. Nekako sredi gradnje je tudi most čez Soro v Poljanah. Dograjenih je bilo tudi večje število gozdnih objektov, ki smo jih financirali iz gozdnega sklada, tako ceste Volča — Čakobiljek, Sovodnji — Stara Oselca — Skednjača — Stara Oselca ter še večje število manjših objektov (mostovi). Tik pred dograditvijo je tudi železobetonski most v Gorenji vasi, ki povezuje republiko cesto II. in III. reda.

zato ostajajo v središču občine občajno najdalj neurejene, saj ima ljudski odbor čez glavo dela s problemi celotne občine in se ne more ukvarjati toliko z drobnejšimi vaškimi zadevami Gorenje vasi, kar sodi v nalogo krajevnega odbora.

Najbolj uspešni so šolski odbori v Lučinah, v Poljanah in v Sovodnjem. Oba potrošniška sveta, ki sta v občini, pa sta šele na začetku svojega življenja. Zeleti bi bilo, da bi se leta bolj ukvarjala s krajevnimi trgovinami, v katerih se tu pa tam kopičijo zaloge, ki hromijo obratna sredstva trgovine, da le-ta potem ne more dovolj gibčno slediti željam potrošnikov. z-k

Po novi komunalni ureditvi obstaja v kranjski občini 22 krajevnih odborov. Ti odbori delajo ponekod boljše, drugje slabše; za primer pa vzemimo delo enega izmed povprečnih — krajevni odbor Sencur.

Sencursko področje je dokaj obsežno, saj so kraji povezani samo s cestami v dolžini 32 km. Te so izredno slabe. »Vaščani sicer radi pomagajo pri drugem delu, če čutijo podporo občine,« je rekel predsednik krajevnega odbora Janez Remič. Ni pa čutili med vaščani pravega zanimanja za vzdrževanje cest. Prejšnja leta so občani posuli prostovoljno skoro 70% cest, sedaj pa je ta njihova vnaša dokaj prenehala. Izgovor najdejo v občinskih taksah. Ne upoštevajo pa nekateri, koliko sredstev gre za šolstvo, zdravstvo in še za številne druge skupne potrebe. Posebno cesta

Kranj—Sencur je v zadnjem času, odkar je vzpostavljena redna avtobusna zveza, zelo obremenjena in izredno slaba. V bližnji bodočnosti bo treba misliti na asfaltiranje.

V Sencuru so se odločili, da bodo letos dogradili gasilski dom. Ta dom so začeli graditi pred dvema letoma s prostovoljnimi delom. Kmalu za tem je delo zamrlo. Ker pa jim je letos občina omogočila denarna sredstva, delo lepo napreduje in — »do Novega leta bo dom dograjen,« je rekel tovariš Remič. Za tem se bodo v prihodnjem letu z vso vnašo lotili dograditve združnega doma, kajti poslopje, ki že več let stoji nedograjeno, res ni v ponos Sencurjanom. Za ta dela se še posebno zanimajo društva in strokovne organizacije, ki sedaj za svoje delo nimajo primernih prostorov. Za tem bo na vrsti javna razsvetljava in ureditev električnega omrežja na področju od pošte do novega naselja, kjer vidno rastejo nove hišice.

V Sencuru še vedno niso vsi ljudje preskrbljeni z vodo. 45 strank, od katerih so pretežno delavske družine, še nima vodovoda in morajo vodo nositi iz bližnjih vodnjakov ali hiš. Ti ljudje so sami pripravljali z dejom pomagati, da bi razbremenili in pospešili delo vodovodne skupnosti, ki naj bi poskrbela vsaj za glavni vod. Delo se je toliko premaknilo, da načrti že čakajo na uresničitev. Sestavljeni so tudi idejni načrti za novo šolsko poslopje. Šolski prostori so prav tako slabi in ne ustrezajo predpisom, vendar za zdaj te zamisli ne bo mogoče uresničiti, ker je še vedno precej šol v slabšem položaju kot je sencurska.

Na vprašanje, kako krajevni odbor pomaga in sodeluje s sveti, družbenimi organizacijami in kmetijsko zadrugo, je tovariš predsednik dejal, da je to sodelovanje na najboljši poti. Ni še dolgo tega, ko se je šolski svet mučil z vprašanjem, kako zagotoviti večji obisk pouka. Ta problem so rešili skupno s krajevnim odborom. LJ.

JESENIŠKA RAZGLEDNICA
Prva izmena je končala delo

V Gorenji vasi bodo ob Dnevu republike odprli most čez Soro

Ob Tednu tiska in 29. novembu

Predvojni delavski tisk na Gorenjskem

V delavski, časopisni in založniški dejavnosti na Gorenjskem moremo govoriti šele zadnje desetletje pred drugo svetovno vojno. S porastom industrije je raslo tudi delavsko gibanje in težnje po napredni delavski literaturi. Največ delavskih časopisov in drugih publikacij je izšlo pred vojno na Jesenicah, saj so bile Jesenice center delavskega gibanja na Gorenjskem. V Kranju sta v tem obdobju pomembna le časopisa »Sobota« in »Nova Sobota«, v katerih so imeli precejšen vpliv komunisti. Vendar sta oba časopisa izhajala le kratko dobo (1937—1938).

ZALOŽBA NA PISALNI STROJ

Prve mesece po zloglasni Obznani so imeli jeseniški komunisti obilo težav. Buržoazna oblast je izgnala iz Jugoslavije dotedanjega predsednika partijske organizacije na Jesenicah Stefana Weissa, razen tega pa je zaradi terorja precej komunistov odpadlo. Začela so se trenja med posameznimi delavskimi organizacijami in frakcijami. Napredni jeseniški delavci, ki so še vedno ostali združeni okrog Komunistične partije, so se zavedali, da brez poznavanja marksizma in revolucionarne taktike njihov boj ne bo uspešen. Takrat pa je bilo silno po-

Nekaj beležk o predvojnem revolucionarnem tisku priobčujemo v tej številki iz dveh razlogov. Prvič proslavljamo v dneh od 26. novembra do 2. decembra Teden naprednega jugoslovanskega tiska, drugič pa je ob praznovanju rojstnega dne Federativne ljudske republike Jugoslavije prav, da se spomnimo revolucionarnih hotenj in akcij naprednih družbenih sil pred vojno, saj to tvori temelj današnji Jugoslaviji. Prav te težnje in dejanja pa so našla svoj polni izraz v predvojnem naprednem časopisju.

manjkanje marksistične literature. Hegalno je je sicer nekaj prišlo čez mejo, vendar je bila ta pisana v nemškem jeziku in zato dobršnemu delu komunistov nedostopna. Zato je v prvi polovici 1921. leta osnoval takratni tajnik partijske organizacije na Jesenicah Ciril Košir tajno »Založbo«. Prevajati je začel marksistično literaturo in jo razmnoževati kar na pisalni stroji. Ta »založba« je poslovala v Delavskem domu vse dotlej, da je ni odkrila policija pod vodstvom oficila Stepišnika. To se je zgodilo 28. julija 1921. leta po temeljiti preiskavi v Delavskem domu in na domovih osumljenih komunistov. Ob preiskavi je policija zaplenila nekaj gradiva, ki ga je ta »založba« že izdala. Ker v tem času formalno še ni bil izglasovan zakon o zaščiti države (Obznana), Koširja niso takoj aretirali in je le-ta že drugi dan po preiskavi pobežnil na Koroško. Pozneje se je Košir večkrat ilegalno

vračal v domovino, dokler ga policija ni izsledila in zaprla. Leta 1924 pa so ga takratni oblastniki dokončno izgnali iz Jugoslavije. Odtlej je vsaka sled za njim izgnila.

Taka je v kratkem usoda prve delavske »založbe« na Gorenjskem in njegovega založnika.

„VESTNIK ENAKOSTI“

Na prvi časopis so morali jeseniški delavci čakati do 1934. leta. Takrat je začel izhajati »Vestnik Enakosti za Jesenice«. »Vestnik Enakosti« je izhajal na platnicah revije »Književnost«, ki se je tiskala v Ljubljani. Čeprav je »Vestnik Enakosti« izhajal na platnicah te revije in je večji del obravnaval le kulturno problematiko, je vendarle predstavljal prvo revolucionarno orožje jeseniškega proletariata v boju proti socialno-demokratski demagogiji. »Vestnik« je podrobno osvetlil spor jeseniškega društva »Enakost« z

desničarsko centralo Svobode v Ljubljani. Razen tega je med vrsticami svojih kulturnih poročil izredno ostro polemiziral s takratnim družbeno-političnim sistemom in prikazoval njegovo pravo lice. Prav zaradi svoje izrazite socialistične usmerjenosti je bil leta 1935 prepovedan.

POJAVI SE „DELAVSKI“ TISK

Ko je prevzel poslo bana Dravske banovine prosluli klerikalec dr. Marko Natlačen, je klerikalizem začel močno dvigati glavo. Opogumili so se takrat tudi klerikaleci na Jesenicah in začeli izdajati 1936. leta list »Na mejah«. Ta list je bil veren propagandist fašističnih idej. To je bila doba Stojadinovičevega režima, ko se je začela vladajoča klika stare Jugoslavije vse bolj nagibati k osi Rim—Berlin, nemški nacistični kapital pa je začel izrivati zapadne tekmece iz jugoslovanskega gospodarstva. Med delavci je list »Na mejah« že od vsega začetka naletel na močan odpor. Okrog tega lista se je združila samo nepomembna skupnica desnega krila Zveze združenih delavcev Slovenije, ki je bila včlanjena v profašistični Jugoras.

V tem obdobju je jeseniška železarna delala z vso zmogljivostjo. Nemci, ki so se pripravljali na vojno, so rabili mnogo ton železa in jekla. Zato je Kranjska industrijska družba začela prav v tem času graditi nov plavž in povečevati proizvodnjo! Da bi pridobila delavstvo za čim intenzivnejše delo, je nekoliko zvišala plače, razen tega pa je segla še po propagandnem sredstvu in tako je začel izhajati »Tovarniški vestnik«. Osnovni cilj »Tovarniškega vestnika« je bil, diskreditirati

v obeh delavstvu napredne ideje in delavce-revolucionarje. Bil je spretno urejevan in zato delavskemu razredu toliko bolj nevaren. Zelo rad je podudiral, da je jeseniško delavstvo mnogo bolj plaščano kot drugo delavstvo v državi. Veliko je bilo tudi pisanega o »ljubezni do slovenskega človeka«, čeprav je bilo že takrat vsakomur znano, da so glavni delničarji bili Nemci—hitlerjanci.

Svojega namena »Tovarniški vestnik« ni dosegel. Morda je pripomogel le k še popolnejšemu razkolu med socialistnimi demokrati in komunisti.

„NAŠ KOVINAR“

Kot protitež »Tovarniškega vestnika« so napredni delavci začeli 1937. leta izdajati list »Naš kovinar«. List je že od vsega začetka odločno razkrinkaval pisanje »Tovarniškega vestnika« in prikazoval delavstvu nevarnost, ki mu grozi. Uspelo mu je prikazati vso lažnost pisanja o delavski blaginji, saj so že 1937. leta lastniki KID zaradi izgradnje novega plavža začeli delavcem odtrgovati mezde, da ne bi njihove dividende preveč trpele.

Na kateri strani je bila resnica, je kaj kmalu izrekla svojo sodbo tudi zgodovina. Medtem ko so krogi okrog »Tovarniškega vestnika« in pa časopisa »Na mejah« začeli ob prihodu okupatorja zvesto služiti hitlerjevemu »Naš kovinar« z večino svojih delavcev in tistih, katerih glasilo je bil, stopil med borce narodno-osvobodilne vojske in se boril za uresničitev delavskih ciljev. Kmalu po začetku partizanskega upora se je pojavil v ciklostirani obliki pod naslovom »Jeseniški kovinar«. —k

Radovljiška občina je še vedno gospodarsko središče gornjega dela Gorenjske

Značilnosti: pester sestav industrije, enakomerno razmeščene po občini — Naglo se razvijajo tudi podjetja, ki dajejo izdelke za široko potrošnjo — Ob sodelovanju samoupravnih organov iz podjetij ustanavlja občina nove obrtne obrate — Turizem doživlja razveseljiv preobrat

Ne samo v središču radovljiške občine, marveč tudi v Lescah, v Begunjah, v Zapužah, v Kroplu, v Podnartu in v Otočah so industrijska podjetja, ki se kar vse po vrsti naglo razvijajo. Druga značilnost je v tem, da je ta industrija po svojem sestavu pestra, saj proizvaja kovinske, tekstilne, kemične, živilske in športne izdelke. Tretja značilnost industrije v radovljiški občini pa je ta, da razširja in povečuje proizvodnjo tudi podjetja, ki dajejo izdelke za široko potrošnjo.

Tovarna verig v Lescah se namerava v prihodnjem letu usposobiti za izdelovanje tudi najtežjih (na pr. ladijskih) verig. Pred nekaj leti je štel kolektiv 350, zdaj pa ima okrog 800 ljudi. Kolektiv se bo v prihodnjem letu številčno bržkone le nekaj malega povečal, vendar pa bo z izdatnejšo mehanizacijo precej več proizvajal.

Tovarna industrijske opreme (TIO) v Lescah, naslednik KEM-a, se otrasa slabega glasu, ki kroži o prejšnjem podjetju. Čeprav je kolektiv številčno nazadovalec, povečuje proizvodnjo, ker mu uspeva podjetje konsolidirati. To je edino podjetje na Balkanskem polotoku, ki izdeluje naprave za toplotne regulacije.

Podjetje »Elane« v Begunjah, ki se je po vojni razvilo iz skromne zadržne delavnice, zaposluje že nad 400 ljudi, in postaja moderna tovarna športnega orodja, ki ima naročil čez glavo, mnogo pa tudi izvaža.

Iz obrtne delavnice v Zapužah je nastala Industrija sukna. Nekdanja zadržna tkalnica v Otočah, ki so jo osnovali nekateri udeleženci velike tekstilne stavke, ki je bila leta 1936, se je tudi razmahnila v tovarno. Letos se je dvakratno povečala, vendar bo mogla polno obratovati šele, ko bodo uredili mečnejšo transformatorsko postajo. Podjetje zlahka sproti prodaja svoje izdelke (frotirke, barhent itd.), ker le-teh druge tekstilne tovarne še ne izdelujejo dovolj.

Tovarna pletenin in nogavic zaposluje v svojih treh obratih okrog 340 ljudi. Bogata izbira in dobra kakovost pletenin je privlačna za kupce, ki se oglašajo tudi iz drugih držav. Slabše pa se godi obratu, ki izdeluje bombazne nogavice, ker le-te ne grede več v denar; razen tega je obrat zastarel. Preusmerja pa se na izdelovanje nogavic iz sintetičnih vlaken.

Kemična tovarna v Podnartu, ki izdeluje med drugim kemikalije za površinsko obdelavo kovin, prehaja iz laboratorijske na industrijsko proizvodnjo.

PODJETJA POMAGAJO USTANAVLJATI OBRTNE DELAVNICE

Privatna obrt v občini niti ne napreduje niti ne nazaduje. Bolj razveseljivo besede pa lahko zapišemo o socialističnem obrtnem sektorju. Marsikje uprave podjetij in organi samoupravljanja žal še ne razmišljajo o razvijanju obrti, ki močno vpliva na lokalni standard, predvsem pa še nič stvarnega ne ukrenejo. V radovljiški občini pa je v tem pogledu že kar precej drugače, ker tudi podjetja pomagajo občini ustanovljati nove obrtne obrate.

Tako nameravajo ustanoviti ključavničarsko in kleparsko delavnico; osnovna sredstva in ljudi naj bi dala Tovarna verig. Ljudski odbor razpravlja s Tovarno pletenin in nogavic o ustanovitvi popravilnice teh izdel-

Cela rajda hiš je zrasla v Zmincu ob pomoči Občinskega ljudskega odbora Škofja Loka

kov. Razen tega nameravajo osnovali delavnico, ki bi izdelovala specialna dirkalna kolesa, hkrati pa bi bila tudi popravilnica. Begunjska krojačnica je šla rakovo pot, ko pa je ljudski odbor zamenjal upravnika, se je spet začela postavljati na trdne noge. Decembra bodo v Radovljici odprli krojaško podjetje, ki bo imelo podružnico v Begunjah. V kratkem bo začel delati v Radovljici tudi nov brivsko-frizerski salon. Hitreje pa bi občina lahko razvijala obrt, če ne bi bilo take stiske za poslovne prostore.

SISTEMATIČNI UKREPI ZA NAPREDEK TURIZMA

Glede turizma se je Radovljica pred vojno že začela kosati z Bledom. Po vojni pa je turizem opešal. Vse do letos gostinsko-turistična podjetja v občini niso prišla na zeleno vejo. Letos pa je občina zamenjala osebe, zlasti vodilno, v nekaterih podjetjih. To je bilo učinkovito. Hotel »Grajski dvor« je letos prvič po vojni rentabilen, kljub razmeroma kratki in šibki turistični sezoni. Prvič po vojni so letos tudi privatniki oddajali tujske sobe. Prejšnja leta so v mestu Radovljici zabeležili okrog 7500 nočnin, letos pa 13.000, kar pa je še vedno okrog 22.000 nočnin manj kot pred vojno. Toda v Lescah so letos samo v avgustu že zabeležili več nočnin kot lani vso leto.

O DELU POTROŠNIŠKEGA SVETA NA ZLATEM POLJU V KRANJU

Ni vseeno, kdo so člani potrošniškega sveta

Ko so se zbrali člani potrošniškega sveta trgovine na Zlatem polju v Kranju na prvi sestanek — pravzaprav niti niso dočela še dojeti, kaj hočemo doseči z uvedbo družbenega upravljanja v trgovini. Pristojnosti potrošniških svetov so bile sicer s predpisi določene, vendar je bilo čutili, da so se vsi lotili dela v tem družbenem organu upravljanja z nekakšno previdnostjo in morda celo z nezaupanjem. Ponekod je tudi prevladovalo mnenje, češ sedaj pa bo poglobljena naloga potrošniških svetov deliti velikanke dobičke, ki jih ustvarja trgovina.

Srečanje s stvarnostjo pa je bilo povsem drugačno. Vsaj kar se tiče dela potrošniškega sveta na Zlatem polju.

Ko je bila pripravljena polletna bilanca trgovine, je potrošniški svet ugotovil, da bi lahko med odjemalce svoje trgovine razdelili po 17 dinarjev dobička. To je vsekakor smešna vsota. Tega »dobička« seveda niso delili.

Potrošniški svet pa se je lotil skupaj z upravnikom in celotnim kolektivom trgovine vrste problemov, ki zlasti tarejo novo trgovino, kot je prav ta na Zlatem polju.

Namesto da bi se izgubljali v nepotrebnih razpravah o tem in onem, so sestanki potrošniškega sveta — ki so sicer bolj poredkoma, toda sklicani po potrebi — zelo živahni.

Potrošniški svet se je lotil na skupno pobudo z upravo trgovine urejanja notranje opreme lokala. Tako so nabavili že velik hladilnik in še ne-

O odločnih prizadevanjih za pospešitev turizma, ki bi v tej občini lahko postal nekakšna industrija številka dve, pričajo tudi drugi ukrepi. Letos so uredili bivši Šobčev bajer. Tu je nastalo prikupno jezerce z otočkom, kjer je poleg kopalnice, pozimi pa drsalnice. — Ob jezeru bo nastal naravn park, v katerem bo eden izmed najbolj privlačnih campingov v državi. Letos so ustanovili v Radovljici turistično pisarno, Turistična društva Radovljica, Kropla in Begunje pa nameravajo osnovali skupen koordinacijski odbor, ki naj bi pomagal doseči, da bi bila celotna občina enotno turistično področje.

V občini je 8 kmetijskih zadrug in 2 kmetijski posestvi: Poljčeh in Podvin. Medtem ko je bil Podvin prej vzor slabega kot dobrega kmetovanja, pa na posestvu v Poljčeh še kar z gledno gospodarijo. Zanimivo bo povedati tudi to, da nameravajo v prihodnjih letih kmetijsko gospodarsko šolo v Poljčeh tako izpopolniti, da se bodo gojenci — bodoči kmečki gospodarji in združniki — v njej učili res najso-dobnejšega kmetijstva.

Ze konec lanskega leta je DOZ osnoval v Radovljici eno svojih najmočnejših podružnic v državi, saj sega njeno področje po vsej Gorenjski in Primorski. Letos se je v mestu naselila zadržna hranilnica. Tu je podružnica Zavoda za socialno zavarovanje. Ustanovili so gozdarsko združno poslovno zvezo za območje bivšega radovljiškega okraja. To kaže, da je Radovljica tudi po združitvi bivšega radovljiškega in kranjskega okraja še vedno ostala v marsikaterem pogledu središče gornjega dela Gorenjske.

z-k

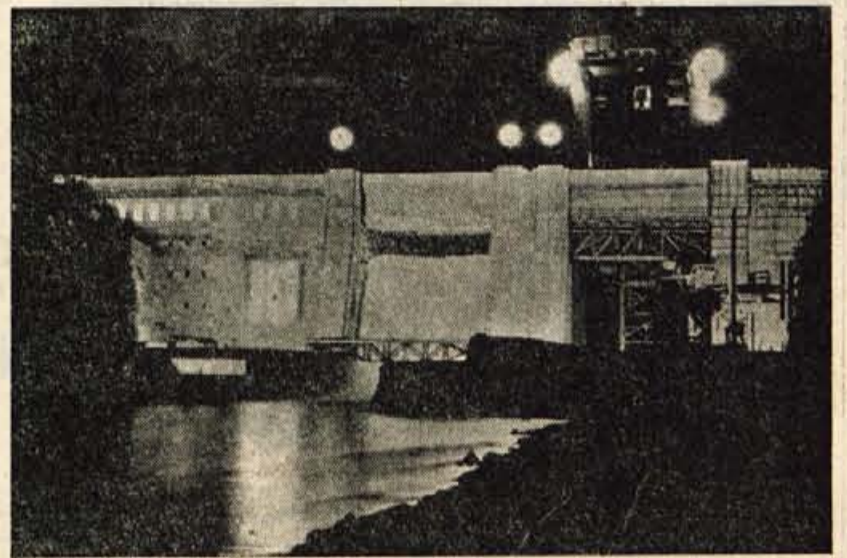
INTERVJU S PREDSEDNIKOMA HISNIH SVETOV Vsa razpoložljiva sredstva so namenjena vzdrževanju zgradb

»OD KDAJ DELA VAŠ HISNI SVET?«

Tovariš Kodrič: »Pri nas v Novih blokhi na Hujah štev. 27 in 28 dela hišni svet od februarja letos. V tem bloku z dvema številkami je 11 strank. Stanovanja so 4-sobna s kopalnico, straniščem in kletjo.«

»KAJ STE V TEM CASU STORILI ZA IZBOLJŠANJE ZIVLJENJSKIH POGOJEV?«

Tovariš Kodrič: »Glavno skrb smo posvečali prenovitvi zgradbe in stanovanj. Zato smo do sedaj v te investicije vložili tudi vsa razpoložljiva sredstva. Resnici na liubo na oseh teh

V slapu električne svetlobe, ki jo je pomagala iztisniti iz savske vode tudi medvoška hidroelektrarna

Tovariš Kopač: »V bloku »Tiskani- ne« na Zlatem polju štev. 47 in 48 je 12 strank. Vendar je med družinami tako sodelovanje, da je čutili, kot da bi bili vsaj ena družina. Zavedamo se, da vse delamo v svojo korist. Nera-zumevanje je le od strani ene stranke, ki pa s svojimi razprtijami ne more dosti škoditi solidarnosti enajstih družin.«

izdatkov nismo niti mogli kriti s svojim denarjem. Popravili in pre-barvali smo hišno fasado, okna, zamenjali slaba kuhinjska tla z novimi deskami, adaptirali kopalnice, stranišča, popravili žlebove in zunanje zidove.«

Tovariš Kopač: »Vsem je znano, da smo v tem kratkem času naredili mnogo. Vsakdo od naših ljudi, razen prej omenjene stranke, rad pomaga. Ljudje delajo včasih celo pozno v noč. S prostovoljnimi delom smo naredili cesto do trgovskega bloka, uredili okolico, postavili, ob pomoči tovarne, kole za sušenje perila, posadi-li drevje — pričakujemo, da bodo naši otroci čez dve ali tri leta že jedli domače češnje. Uredili smo si tudi vrtove ob blokhi, medtem ko imajo družine v ostalih blokhi na Zlatem polju le vrtničke na skupni parceli izven naselja. Pri teh delih so ljudje pokazali neverjetno poštrevaj-nost, saj so nekateri opravili tudi do 100 ur prostovoljnega dela. Toda se-daj ima vsaka stranka okoli 48 kvadratnih metrov vrta in zadovoljni smo. Seveda to še daleč ni vse. Ka-darkoli se je pokazala potreba po popravilu stavbe, ljudje niso čakali na druge, temveč sami poprijeli za delo. Večkrat smo bili že nejevoljni, ker bi marsikatero delo, ki so nam ga na-redili obrtniki, radi opravili sami in prihranili marsikateri tisočak.«

»KAKO CENIJO LJUDJE TE IZBOLJŠAVE?«

Tovariš Kodrič: »V splošnem so za-dovoljni. Nekateri pa ne znajo ceniti izdanih tisočakov za popravila, če-prav so med njimi tudi njihova, ne pazijo preveč na stanovanje in hodni-ke. Nekateri zahtevajo tudi malce preveč. Z denarjem, kolikor ga nam ostane od najemnine, se res ne da vsega narediti.«

Tovariš Kopač: »O tem ni treba po-sebej govoriti. Ker vsi delamo, tudi prav cenimo to, kar imamo.«

»KER JE VEČINA VAŠIH ZENA ZAPOSLENIH, STE MORDA ŽE SKU-SALI KAJ STORITI ZA IZBOLJŠANJE IN OLAJŠANJE NJIHOVEGA DELA?«

Tovariš Kodrič: »Od razpoložljivega denarja nismo mogli v te namene predvideti nobenih sredstev. Razgo-varjali smo se sicer že o ustanovitvi raznih remontnih delavnic, ki bi pri-hranile mnogo truda in nepotrebnih potov. Vendar do sedaj nismo še ni-česar naredili.«

Tovariš Kopač: »Tudi naša prva skrb je, da se na zgradbah ne dela škoda in žrtvuemo v te namene največ du-narnih sredstev. Prihodnje leto pa mi-slimo preurediti spodaj neko sobo v delavnico. Tako bomo lahko sami po-pravljali in naredili precej več. Hkra-ti pa bomo imeli sobo, kjer se bomo lahko sestajali v zimskih dnevih, igra-li šah itd.«

»STE POSKUSILI NABAVITI ŽE KAKŠNE PRIPOMOČKE ZA GOSPO-DINJE — PRALNE STROJE ITD.?«

Tovariš Kodrič: »O tem za sedaj še nismo mislili. Največji napredek je viden pač v tem, da so ljudje neko-liko bolj zadovoljni in čutili izboljša-ve, odkar obstaja hišni svet.«

Tovariš Kopač: »Govorili smo že, da bomo nabavili pralni stroj, vendar le-tos še nismo mogli najti sredstev za to. Za žene bi bila to velika olajšava in bo treba misliti na čim prejš-njo uresničitev te zamisli. Kajti na-še žene prav tako po prostovoljnem delu ne zaostajajo za možem, čeprav imajo razen službe še veliko gospo-dinjskih del.«

LJ.

Ljubica Jeglič

katere nujne potrebe. — Ta druž-beni organ je tudi v stalnem stiku s potrošniki. O svojih sejah in sklepih jih obvešča tako, da na oglasni deski lahko preberemo vse zapisnike in ugotovitve sej.

V zadnjem času pa so se v stano-vanjskem naselju na Zlatem polju močno razširile govornice, da je v tej trgovini vse draže kot pa v sorodnih trgovinah v mestu. Potrošniški svet je brž sklenil ugotoviti resničnost teh govoric. Opravili so anketo, s pomo-čjo katere se je izkazalo, da govorjenje potrošnikov sicer ni brez podlage, da pa hkrati popolnoma ne drži. Le deset proizvodov je v trgovini na Zlatem polju dražjih kot v me-stu, več kot štirideset pa cenejših. — Sedaj bodo te ugotovitve objavili tu-di v »Biltenu«, ki ga izdaja terenski odbor Socialistične zveze.

KAJ DELA AKTIV MLADIH ZADRUŽNIKOV V GORENJI VASI

„Vzgojiti moramo ljudi, ki bodo reševali vsakdanje probleme v prid skupnosti“

Aktiv mladih združnikov v Gore-nji vasi, kamor je vključena tudi mladi-na iz vasi: Dolenja in Gorenja Do-brava, Todraž, Bačna in Zirovski vrh, je bil med prvimi aktivni na Gorenj-skem. Tu aktivno dela 25 mladih lju-di — nekaj pa je takih članov, ki še ne kažejo kakšnega posebnega zama-nja za delo. Predsednik aktiva, Mar-tin Brence, ki je hkrati tudi predse-dnik aktiva mladih združnikov za kranjski okraj, mi je tole povedal o delu aktiva v Gorenji vasi:

»Kako je v krajih Poljanske dol-ine z mladimi kmečkimi fanti in de-kletki?«

»Tudi pri nas, kot v mnogih drugih krajih, odhaja precej mladih ljudi v mesta — v tovarne. Tako so ostala pretežno dekleta. Nekoga zanima pač to, drugega drugo, zato je prav, da so se odločili čimprej. Ostali nam bo-do pač tisti, ki so se odločili za kme-tijstvo in so pripravljeni na zemlji delati in jo obdelati do zadnjega košč-ka.«

»S čim so se ukvarjali člani tega ak-tiva v teh nekaj mesecih obstoja?«

»Za dekleta smo pripravili dvome-sečni gospodinjski tečaj, ki so ga z veseljem obiskovale. Razen tega smo delali razne poizkuse; tako smo n. pr. na koščku zemlje poleg drevesnice, ki nam ga je odstopila Kmetijska zadruga, poizkusili na kakšen način se da pridelati največ zelenjave. Pomagali smo pri škropljenju drevja in nekate-rih drugih poljskih delih. Sodelovali smo na tekmovalju koscev v Cerkljah, ob dnevu mladih združnikov v Po-

ljansh in organizirali vrsto poučnih ekskurzij.«

»Kako skrbite pri vas in v drugih aktivih za vzgojo svojih članov?«

»Organizirali smo razna predavanja, vendar je to suhoparna oblika dela in mladina ne kaže posebnega zanimanja. Delno bo v nekaterih krajih problem rešen z ustanovitvijo kmetijsko - go-spodarskih šol. Reči pa moram, da se vzgoji posveča vse premalo pozornosti. Mlade ljudi moramo sicer vzgo-jiti v dobre kmetijske delavce, vendar to še daleč ni vse. To morajo postati ljudje, ki bodo znali prav presojati in reševati vsakdanje probleme v prid skupnosti. Zavedati se moramo, da bomo le z znanjem povečali pridelke in s tem izboljšali življenjski standard. Obračunati je treba s starim mislje-njem, ki išče vse dobro v zastarelem delu. Iz tega je treba najti izhod, ki mu bo mladina s skupnim delom naj-laže začrtala pravilno pot.«

»Kaj mislite vaščani o aktivih mla-dih združnikov?«

»Mnogi ljudje čutiljo, da je vzgoja mladih ljudi na vasi sila pomanjkljiva. Zato večidel pozdravljajo ustanav-ljanje, delo in vključevanje mladine v aktivne; v vsem tem vidijo celo ne-kakšno rešitev kmetijstva. Zato nas čakajo še velike naloge — kajti dela-ti moramo na tem, da bo mladina, ne samo si prizadevala, da bi povečala proizvodnost svojega dela, temveč da bo znala obračunati z zastarelim misl-ljenjem in iti po poti naprednega za-družništva.«

Piloti - maščevalci

Enaindvajseti marec 1945. leta na sremskem bojišču. Zarana tega dne se je polastil letališča rahel nemir. Mehaniki iz 423. napadalnega in 133. lovskega polka so pregledovali motorje bombnikov in lovcev. Teško nalogo morajo danes opraviti letalci — bombardirali morajo pontonski most na Dravi pri Valpovem in raz-

lirano, zato ga je težko najti. Verjetno nas tudi oni še niso opazili. Lovci so nas došli. Razporejanje eskadril je končano. Naše letalo Jastreb 12 se nahaja na desnem krilu druge šestorice. Radijska postaja še molči. Misli slehernega letalca se bavijo s sovražnikom pod nami. Minute beže.

Zloglasna mučilnica in simbol našega trpljenja — Begunje

biti Nemce, ki so se začeli naglo umikati čez Dravo v Madžarsko.

Okrog 7. ure so mehaniki končali svoje delo. Napotili sem se proti svojemu bombniku. Pri sosednjih strojih, ki so bili zavoljo sovražnikovih lovcev še pokriti z vejevjem, sem opazil tovariše iz polka. Nekateri so že sedeli v kabinah in pazljivo pregledovali svoja letala.

Ura je sedem in trideset minut. Pred poletom še jutranje poročilo. Zbrali smo se pred komandantom našega napadalnega polka, pred majorjem Milanom Malnarčičem. Zgrnili smo se okrog zemljevida. Major je uprl prst v neko točko: mostobran na Dravi, nato je sledilo pojasnilo.

— Naš polk ima nalogo, da z današnjim poletom nevtralizira sovražnikovo topništvo, ki štiti nemške čete pri prehodu preko pontonskega mosta. S tem bomo omogočili našim tovarišem iz 421. napadalnega polka, da bodo nemoteno bombardirali most. Tako bomo nemško vojsko stisnili v klešče.

Nato je komandant izvlekel fotografske posnetke, ki so jih prejšnjega dne posneli naši lovci. Na njih je bil razločno viden pontonski most, po katerem so se kakor drobne siluete premikali ljudje, avtomobili in neka druga vozila, za katera smo domnevali, da pripadajo topništvu. Medtem ko je komandant še naprej tolmačil, je krožila fotografija od letalca do letalca.

— Cilj bomo napadali v krožnem poletu z višine tisoč metrov. Najprej s topovskim ognjem, nato z raketnim orožjem in končno z bombami; da bomo še razumljivejši: v prvih dveh naletih boste s topovskim ognjem, nato bombardirajte. Ko boste na višini 400 metrov, ponovno boste s topovi, pri dviganju pa omogočite strelcem mitralirjanje.

— Ste razumeli?
— Razumeli smo, tovariš komandant!
— Nad ciljem se bomo zadržali od 8 do 8 ure in 15 minut. Dovolj časa bomo imeli, da uničimo sovražnikovo živo silo in topništvo. V zraku bom sam na čelu prve šestorice. V primeru, da bo kdo od nas poškodovan, naj po možnosti odvrže bombe na Nemce. Pod kurzom 90 stopinj naj se vrne proti svojemu letališču.

Komandant ni ničesar pozabil. Vselej, kadar smo odhajali na bojne pohode, je z enako pazljivostjo tolmačil vsako podrobnost in izdajal ukaze tudi za primere, za katere je bilo le malo verjetnosti, da se bodo uresničili. Vedno je bil istega mnenja: kar najmanj razgovorov v zraku, kajti sovražnik prisluškuje.

Preden se je spustil v svoj bombnik, je komandant še enkrat preletel s pogledom letalce in na kraju izdal zadnje ukaze.

— Tovariši, v primeru, da bom prisiljen zapustiti bojno formacijo, prevzame poveljstvo poročnik Luka Popov.

— Ste razumeli?
— Razumeli smo, tovariš komandant!
Napotili smo se vsak proti svojemu bombniku.

— Zdravo in srečno, poročnik! — se je poslovil od mene mehanik Mirko.

— Zdravo in ne skrbi, stara sablja!

Čakamo na zadnje komandantove ukaze.

— Tukaj Jastreb 1, tukaj Jastreb 1, tukaj Jastreb. Kako me slišite?

— Tukaj Jastreb 7, tukaj Jastreb 7. Odlično vas slišim.

Komandant išče preko radijske postaje zvezo s posameznim letalom in komandnim mestom na letališču. Zelo važno je to. S pomočjo naših radijskih postaj vodi ne le bombnike, temveč tudi lovce, ki nas spremljajo.

S komandnega mesta sta šinili kvišku zeleni raketi. Znak za vzlet. Vključujemo motorje. Stroji brezhibno delujejo. Ni kaj reči — mojstri so ti naši mehaniki.

Prvi dve letali vzlétita. To sta komandant in Jastreb 2. Ze sta v zraku. Drugi dve letali jima sledita. Letala se dvigajo hitro in z lahkoto. Komandant je dosegel višino 300 metrov. V kratkih presledkih vzlete vsi po vrsti.

Na vrsti smo. Letalo požira startno stezo letališča. Pritisk na krmilo. Zemlje ne čutimo več. Letimo proti cilju.

Pod nami je letališče. Na vzletišču so pravkar naši lovci. Hitrejši so in zlahka nas bodo došli. Njihova naloga je, da varujejo bombnike pred sovražnikovimi lovci.

Opazujemo zemljo pod nami. Vasi se premikajo. Pravkar smo preleteli neko rečico. O sovražniku ni sledu. Njihovo topništvo je zakamu-

— Halo, Jastreb 1, halo Jastreb 1, tukaj Sokol 3, tukaj Sokol 3. V daljavi sovražnikovi lovci. Kako ste sprejeli?

— Jastreb 1, Jastreb 1 — odlično. Dva lovca naj jim poletita nasproti, ostala dva naj nas ščitita. Jastrebi, zberite se v bojno formacijo. Strelci, bodite pripravljeni!

Lovca Sokol 1 in Sokol 2 sta kakor strelci poleteli proti sovražnikovim lovcem. Leti so jih opazili. Poskušajo, da bi se dvignili nad nju, toda naša jima ne dovolita.

Letalske strojnice so spregovorile. Začela se je ena najdramatičnejših borb, borba lovcev. Našima lovčema je uspelo razbiti sovražnikovo lovsko formacijo.

Naša krepko točeta. Vse kaže, da nasprotnikovi lovci oklevajo. To je moč razbrati iz njihovega poleta. Njihova formacija je razbita. Eden njih je izbral kurs 180 stopinj. Beži. Za njim se umikajo tudi ostali. Naglo strmoglavijo, da bi se ognili rafalom, nato beže proti severu. Izstrelki našega avtomatskega orožja jih spremljajo. Bravo, Sokoli!

Lovca se vračata, z lahnimi zamahji kril pozdravljata komandanta. Pot do sovražnika je prosta.

Nekaj kilometrov pred nami leži vas Narda. Pod nami je Drava. Levo od prve šestorice bombnikov leži nekaj gozdičkov. Obide nas slutnja, da je tam sovražnikova artilerija. Tu je torej cilj: sovražnikovo pontonski most. Ali so nas opazili, ali mar čakaajo, da se jim približamo.

— Sovražnikov pontonski most. Pripravite se za napad!

Sovražnikova artilerija se je oglasila. Torej so nas le opazili. Njihove granate eksplodirajo globoko pod nami. — Slabo streljajo. To moramo izkoristiti in jih iznenaditi z bombami.

Sovražnikovo topništvo točče vse močneje. Njihov ogenj postaja enakomernjši in natančnejši. Razvrščamo se za napad.

— Jastreb 1, Jastreb 1. Gremo v napad. Krij me! Komandant je napadel.

Jastreb številka 2 krije komandanta, le-tega bo ščitil Jastreb številka 3 in tako po vrsti. Naš napad ima obliko elipse. Drug krije drugega, vse dotle, dokler komandant ne ukaže vrnitev v oporišče.

Komandant je napadel. Strmoglavil je proti sovražniku do višine 440 metrov in ga zasul z bombami in topniškimi ognjem. Ze se dviga. Nemci si prizadevajo, da bi ga zrušili, toda zaman. Izvidnik ga ščitja s strojnico. Sledi mu Jastreb 2. Tudi tretji bombnik je pravkar strmoglavil. Na zemlji je pravi pekel. Naše bombe padajo na Nemce, ki v brezglavem strahu beže in iščejo knitje pred smrtonosnimi bombami, topovi in strojnici.

Sovražnik se brezupno brani. Njegovo topništvo točče vse močneje. V boj stopa Jastreb 8. V strmoglavem poletu se spušča proti nasprotnikovim baterijam. Bombe padajo na topniško gnezdo. Konec. Ena od baterij je uničena.

Na vrsti smo mi. Letalo usmerjam na eno od baterij, ki je bila po ognju sodeč, najmočnejša. Ali jo bom zadel?

Strmoglavim. Topništvo točče po meni. Nemci dobro vedo, kaj pomeni, kadar se bombnik spusti na 400 metrov in jih zasuje z bombami. Takšen napad aviona troši smrt. Strmoglavimo pod kotom 35 stopinj. Desno od nas je eksplodiral ranata. Levo še ena.

— Ne boste nas zaustavili!
Stroj deluje brezhibno. Zemlja se naglo pri-

blizuje. Pred nami je baterija. Tako nizko smo že, da razločimo celo topničarje v zelenih uniformah. Na moč se trudijo, da bi nas zrušili. Spustim bombe. Hiter pritisk na krmilo. Močan zavoj in letalo se dvigne. Strojničar ščiti naše dviganje, medtem ko se komandantov bomonik 11 — 2 ponovno spušča v napad. Dosegli smo višino. Ozrem se na svoj cilj. Ni ga več. Od prejšnje baterije je ostal le kup železa.

Borba letal proti topništvu traja že 10 minut. Napadamo v nepretrganih naletih. Komandantov avion pravkar četrtič napada. V strmoglavem poletu spušča bombe... Dviga se.

Kaj to pomeni? Komandantov avion je spretelo rahlo trzanje; ne more se vzdigniti. Kakor ranjena žival je avion zakolebal, iz repa je udaril dim. Komandant je zadet. Plamen je najprej zajel levo krilo, nato se je vnel motor. Komandant si prizadeva, da bi se izvlekel, ko mu ne uspe, usmerja letalo na sovražnikovo baterijo.

Komandanta majorja Milana Malnarčiča in njegovega strelca borca Abrahama Stevana ni več med nami.

— Tukaj Jastreb 7, tukaj Jastreb 7 — je pozival poročnik Popov. — Jastrebi, sprejemam zapovedništvo! Naprej tovariši piloti! Maščujemo komandanta. Noben Svab ne sme uiti. Letala v napad.

Kar se je dalje odigravalo, skoraj ni moč opisati. Enajst bombnikov se je sprememlo v enajst maščevalcev. Naše bombe so uničevale baterijo za baterijo. Njihov ogenj je pojemal.

Spet smo na vrsti. Pod nami je cilj. Sovražnik skuša pobegniti.

— Ne boste se rešili pred našimi bombami.

Radó Jan: Bosenske skice

Jelina

Jelina je bilo ime mlademu bosenskem dekletu, ki se je neke noči tam v zgodnji pomladi, ko v Bosni cveto češnje, odpravilo z doma v tisti »veliki svet«, o katerem je slišala tolikanj pripovedovati od ljudi, ki so v njenem detinstvu koračili dan za dnem skozi vas.

Potem se je nenadoma zgodilo, da ni bilo nikogar več, tudi očeta ni bilo, da je padel tam nekje pri Trstu, so rekali v vasi... mater pa so pobrali četniki in jo ubili.

Dekletu, ki je odraslo med pastirji v planini, duša ni dala miru. Dan za dnem je hodila na obronek pod vasjo in strmelo na prašno, zdrapano cesto, po kateri baje prideš v Sarajevo.

Izgnali vas bomo iz naše domovine. Naša pot vodi v Berlin.

Bombe padajo.

— Za mrtvega komandanta majorja Malnarčiča!

Bombe.

— Za vrhovnega komandanta tovariša Titla!

Bombe.

— Za našo mučeno in s slavo ovenčano domovino!

Bombe.

Zadetek. Baterije ni več. V ostrem zavoju se dvigamo. Moj strelac pritiska sprožilo. V očeh ima solze, a solze borca so težke kot bombe. Smrt prinašajo. Gledam ga, kako kost Nemce kot zrelo klasje ob žetvi.

— Nihče ne bo prekoračil Drave.

— Jastrebi, tukaj Jastreb 7, Jastreb 7. Če stitite vam, junaki! Cas je, da se vrnemo. Odprli smo pot drugim eskadrilam.

S težkim srcem zapuščamo bojišče. Na čelu prve šestorice leti Jastreb 7, poročnik Popov Luka. V drugi šestorici nas je pet. Eskadrila je izgubila komandanta.

V nizkem poletu se vračamo na letališče. Nad nami leti druga eskadrila bombnikov, spremljana od lovcev. Čez nekaj minut bo pontonski most uničen. Nemci bodo ostali v obroču, nato bodo delo dokončali naši tankisti, topničarji in pešci.

Medtem ko letimo proti oporišču, mislimo na visokega in postavnega komandanta, majorja Milana Malnarčiča, ki je v borbi na čelu eskadrile žrtvoval svoje življenje za domovino.

(Iz zbirke »Ljudi i dogodjaji«)

»Glej, tod se boš vozila! in je potegnil s prstom po črnem listu vse gorl do kraja, kjer je bilo z velikimi črkami napisano: TRST. Čeprav ni znala brati, je vedela, da je to tisto mesto.

»Da se bomo vozili, je lepo in prav, kdo bo pa progo delal, to je druga stvar. O tem bodi sedaj beseda.«

Jelina ni dolgo pomišljala. Zdal je prišlo tisto, kar je čakala že dve leti sem. Mora iz te hrbovske vasi, mora tja, kjer se dogajajo velike reči, take, kakršne so se dogajale med vojno tukajle v tej vasi in v teh planinah. Vedela je tudi, da bi ji oče gotovo dovolil, če bi bil še živ. (Jelina pravzaprav sploh ni verjela, da je umrl!) Med hrupnim razgovorom mladih, so starci jeli modrovati:

»Kaj boš s progo, delali so Turki ceste, pa smo jih razdrli, pa so jih cesarski delali in prinesli nesrečo v deželo. Ej, nevarna ti je tale reč, ta železna kača. Najlepše ti je tule doma v tej planini, pa da ni nobenih cest in železnic (kaj neki železnica je, si nisi natanko predstavljala!) in da lepo živiš v miru s svojimi ovcami. Ej, ej, ne bo dobrega iz tega.«

In v tako modrovanje je kakor strela z jasnega udaril Jelini glas.

»Z vami pojdem!«

Stari Vaso sam ni vedel, kaj naj stori. Če se bo trgaj za dekleta, drugi ne bodo poprijeli. Molčal je in si mislil svoje.

»Kasneje na samem si povem«, je mislil sam zase, da je še premlada in da ne more z njimi, dasi je bil te njene odločnosti sila vesel, saj ga je spominjala na očeta, s katerim sta bila dobra prijatelja.

Kakor kaplje po dežju je kapljala mladost v zbor tistih, ki bodo šli graditi železno cesto (starci so menili, da grejo na kuluk!). Zbrali se je lepa četica mladičev, ki so nalik Jelini želeli iz te planinske zasnoposti, kjer se nič več ne zgodi, razen tega, da se kmetje včasih napijajo in opsujejo drug drugemu celoten rodovnik.

»Kdor gre torej na progo, lahko gre s nami!« je na kraju pripomnil mladec, kmetje pa so na tihem kleli in si mislili svoje. Vaso je ves nemiren stopil do Jeline in je rotil, naj mu pove, kaj jo je privedlo do tako hitre odločitve. Jelina je zakrknjeno molčala.

»Grem!« je še enkrat kratko izustila in se pogrnala iz zakajeno kmečke bosenske čumate, kjer so skupaj preživljali z ovcami vred simske dni vsj prebivalci te hiše.

»Prav tako je kot njen stari, sanjava in vedno si želi novih stvari kakor Nikola. (Tako je bilo ime njenemu očetu.) Ej, kaj bi ji branil, taka je — nič se ne da pomagati, to je Nikolina kri.«

Medtem se je zmrščilo. Nad hrbovske bosenske vasio so sijale mežikajoče zvezde v mesecu, ki je pravkar vzhajal izza obzorja — bučno so lajali psi — vsi od kraja...

Pet let kasneje je prispela v Bosno Prva slovenska študentovska brigada »Ivana Cankarja« in zaposleda taborišče, v katerem je nekoč živele Jelina s tovariši iz planinske vasi. Onstran Bosne vozijo vlaki, puhaajo in sopihaajo. Pripelejo nam kamenja za novo cesto, ki jo gradimo. Kadar se ustavijo — zdi se, kakor, da to morajo storiti — zaslišimo iz kotanje pod nami zateglo klicanje:

— Jelina! Jelina! Jelina! Jelina! Jelina!

In vselej, ko zaslišim to klicanje tam spodaj, me zaskeli v sru, da ves vztrepečem: prav tako so klicali nekoč mlado, izmed vseh najbolj pridno deklet s planine...

Stari musliman, ki še vedno poseda pred hišo, kakor pred leti, mi je povedal, da jo je povozil prvi vlak — tisto deklet s planine, tisto, ki smo jo klicali z Jelino. Klicali prav tako, kot pravijo zdaj ljudje planini in postaji pod njo.

Nekoč ne bodo vedeli več, ali je bila Jelina deklet ali planina sama.

Skoraj vsi žabniški kmetje so že zadružniki

Kmetijska zadruga iz Zabnice sodi poleg cerkljanske in one iz Naklega med najboljše zadruge v nižinskih predelih na Gorenjskem.

Zanimalo nas je, na kakšen način se odvija življenje v okviru te zadruge. Obiskali smo predsednika KZ Zabnice Janeza Siferja, ki nam je v nevezanem pogovoru povedal marsikaj zanimivega.

V neposrednem upravljanju zadruga sodeluje precejšnje število kmetov. Zgolj upravni odbor šteje 15 članov, v vsakem od šestih odsekov (živinorejski, sadjarski, poljedelski - semenarski, strojni, čebelarški in lesni) pa dela po devet kmetov. Pri upravljanju zadruga sodeluje torej kar 69 ljudi.

Med najboljšimi odseki so sadjarski, strojni in poljedelski - semenarski, ki kažejo v svojem delu tudi največ pobud. Ti odseki tudi največkrat skličejo seje, na katerih razpravljajo o najrazličnejših njihovih problemih posamezne kmetijske veje. Predsednik zadruga trdi, da je med vsemi odseki in upravnim odborom kmetijske zadruga tesna povezava, kar pa ne bi mogli reči edino za lesni odsek. To pa je zopet delno razumljivo, že zara-

di posebnosti v poslovanju z lesom.

Kmetijska zadruga v Zabnici dejansko pomeni steber socialističnih odnosov na vasi. Zadruga je namreč zlasti organizacijsko, pa tudi materialno tolikanj močna, da kmetje pravzaprav nočejo in tudi ne morejo biti brez nje. To nam dokazuje tudi število v zadrugo vključenih članov. Razen nekaj kmetov so namreč vsi ostali vključeni v zadrugo.

Morda je kmetijska zadruga v Zabnici ena redkih, v kateri poteka ves odkup kmetijskih pridelkov na tem področju, zgolj skozi njene roke. To je slej ko prej odraz pametne, gospodarske - vzgojne politike med članstvom.

Zabniška zadruga pa se je uveljavila ne le kot ekonomski činitelj socializacije na vasi, marveč tudi kot močna politična sila. Tesno sodelovanje kmetijske zadruga s krajevnim odborom v Zabnici nudi prav gotovo bogate koristi dela in pobud. V krajevnem odboru so zastopani štirje kmetje - zadružniki in trije delavci. Vse probleme, ki sodijo v pristojnost krajevnih odborov, rešujejo skupno in največkrat v zadovoljstvo vaščanov.

»Lastna hvala - cena mala«, pravi pregovor, toda žabniške zadružnike je treba nedvomno pohvaliti, čeprav se zavedajo tudi lastnih pomanjkljivosti.

V kolikor je bilo moč v tako kratkem času našega obiska v Zabnici zapaziti, je delo kmetijske zadruga resnično uspešno in z ozirom na krajevne pogoje posnemanja vredno tudi v ostalih krajih na Gorenjskem.

I. A.

ZADNJI DNEVI NA PAŠI
Živina Kmetijskega gospodarstva Podvin pri Radovljici je pred nekaj dnevi zapustila pašnike

ORGANIZIRANA PROIZVODNJA JE TEMELJ VEČJEGA PRIDELKA

V nedeljo 18. t. m. je 27 KZ iz občin Tržič, Kranj in Cerklje, ustanovilo Kmetijsko proizvajalno poslovno zvezo, ki bo imela svoj sedež v Kranju.

Odlična udeležba na zboru je jasno izpričala veliko zanimanje naših kmetijskih zadrug za novo gospodarsko organizacijo. Program, ki je bil v celoti sprejet, nalaga zvezi obširne in

težavne naloge, katere pa bo ta zadovoljivo reševala le z dobro organiziranim delom, z zadostnim številom strokovnjakov in ob polni podpori kmetijskih zadrug. Pravilno usmerjanje gospodarstva za dosego čim večje in rentabilne proizvodnje je osnovna naloga proizvajalne zveze.

Na zboru je bilo poudarjeno, da v proizvodnji že dosegamo vidne uspehe, vendar ni dovolj imeti le mnogo pridelkov, ampak je treba te tudi poceniti. Storitnost je še vedno nizka, kljub delavnosti in prizadevnosti našega kmeta - zadružnika. Temu je kriva tudi velika razdrobljenost parcel in nezadostna mehanizacija. Nujno bo zemljo arondirati in s tem ustvariti pogoje za mehanizacijo.

Poslovna proizvajalna zveza bo ustanovila strojno postajo za večje stroje. Večina zadrug večjih strojev ne more vzdrževati, ker so zaradi premejnega delokroga premalo izkoriščeni in zato prinašajo izgubo. Za zvezo to ne bo problem.

Posebna naloga zveze bo organizacija odkupa in prodaje kmetijskih pridelkov. Izkušnje nam kažejo, da je dobra in zagotovljena prodaja najboljši stimulator proizvodnje.

V živinoreji še vedno dosegamo le 60% možne proizvodnje zaradi nezadostne prehrane živine. Pašniki in travniki so najslabše oskrbovane površine. Izboljšanje krmske baze, reja dobre plemenske živine in izboljšanje kakovosti mleka bo naloga zveze skupno s Kmetijsko postajo Kranj. Na zboru je bilo prav tako ugotovljeno, da so še znatne možnosti za razvoj sadjarstva, zlasti pa vrtnarstva. S tem v zvezi bo zveza skušala organizirati, predvsem v najbližji okolici Kranja in Tržiča, gojitev zelenjave za trg. Lete namreč še vedno primanjkuje ali pa je zelo draga, ker jo uvažamo iz zelo oddaljenih krajev.

S tako širokim programom bo Kmetijsko proizvajalna poslovna zveza močan gospodarski činitelj na vasi in opora zadrugam.

-an

Odkod sredstva za ureditev pašnikov?

O tem so razpravljali na ustanovnem občnem zboru Kmetijske proizvajalne zveze Radovljica

Ta občni zbor je bil 18. t. m. na Jesenicah. Zadruga jeseniške in radovljiške komune so se združile v svojo poslovno zvezo zaradi reševanja skupnih problemov, ki jim ena sama zadruga ni kos.

Diskutantno so na podlagi referata o gospodarskem programu novo ustanovljene zveze ugotavljali, da je na področju zveze po statističnih podatkih cca 25.000 ha gozdov in 12.000 ha površin pod travno rušo. V tem so seveda zajeti tudi planinski pašniki in le cca 2500 ha orne zemlje. Na enega prebivalca pride le 850 kvadratnih metrov orne zemlje, kar je zelo malo. Razumljivo je, da zato samo iz kmetijske proizvodnje zadruga ne more ustvarjati sredstev za investicije in poplavljanje kmetijstva. Težiče dela zadrug in zveze mora biti na urejanju pašnikov. To so zdaj naše najslabše izkoriščene površine. Pašniki se hitro zaraščajo z gozdom, ki pa ga nihče ne krči. Zadrugam se ne zplača čistiti pašnikov, ker morajo za les, posekan na pašniških, plačevati visoke dajatve v obliki gozdne takse in prometnega davka. Ali republiški organi ne bi mogli urediti stvarj tako, da se sredstva, dobljena s pašnikov iz prodaje lesa vračajo na te površine v obliki investicij in da se ne odvajajo drugam?

Zivinoreja je v teh predelih lahko rentabilna le, če je vezana na pašništvo. Dolinska krmna baza je preslabša, da bi omogočala preživljanje današnjega števila živine v hlevski reži. Zivinorejo lahko intenziviramo, če se lotimo izboljšanja pašnikov. Občni zbor je k tej točki predlagal: zadruga, ki so koristniki bivših srenjskih pašnikov, naj se oprosti plačevanja gozdne takse za les, posekan na teh površinah; kmetijsko - gozdarske komisije, ki so imenovane po občinah, naj vendar že začnejo z delom in naj delajo na ureditvenih načrtih za planinske in dolinske pašniške objekte z namenom, da se ločitev gozda in pašnikov primerno uredi: sredstva, dobljena od lesa s pašnikov, naj se obvezno vračajo na te površine po planu, ki ga sprejme OLO Kranj v svoj družbeni plan. Le na ta način bo mogoče urediti cca 6000 ha pašnikov na tem področju. Strokovno delo za ta sektor pa naj vodita gozdarska in kmetijska proizvajalna zveza, ki naj se v perspektivi združita.

Naloga zveze pa so tudi v samem kmetijstvu velike. Treba je urediti odkup in prodajo mleka in preskrbovati predvsem Jesenice s svežim in zdravim mlekom po ceni, ki je za delavca in uslužbenca sprejemljiva. Današnja preskrba Jesenic z mlekom iz Tolmina je le začasna rešitev. Dovoz mleka iz oddaljenega Tolmina je problematičen v poletnih mesecih zaradi prevoza in drugih tehničnih razlogov. Jesenice morajo imeti svojo mlekarico in zbirati mleko iz svojega okoliša, v poletnih mesecih pa je treba urediti dovoz mleka z nekaterih planinskih pašnikov. Pogoji so tu, le organizacije je treba in pa seveda investicij.

Enako je z mesom. Pri današnjem odkupu živine in prodaji mesa je predraga reži. Pri majhnem pro-

metu nastajajo preveliki stroški. Ni čudno, da je cena mesa tako visoka, čeprav je odkupna cena klavne živine padla. V planu KPZZ Radovljica je predvidena gradnja klavnice v Lescah, ki bi zalagala vso občino z mesom in mesnimi izdelki.

Razen tega bo zveza delala tudi v sadjarstvu. Obnova sadovnjakov naj bi bila glavna naloga zadrug, zveza pa bo povečala že obstoječo šolsko drevesnico v Mošnjah. Ze letos smo imeli prijave za dobavo sadik za 4 ha nasada črnega ribeza. Ker nam nihče ne more dobaviti sadik, smo prisiljeni začeti z lastno drevesnico. Tu se bodo vzgajale tudi sadike hrusk in češpelj, ki jih nobena drevesnica ne goji. Zadruga bodo prispevale k osnovnim sredstvom zveze del svojega dobička in jamčile zvezi za najetje obratnega kredita. Zveza bo namreč začela odkupovati tudi zelenjavo in sadike za preskrbo potrošnih središč.

Prizadevanje zadrug in zveze bodo morale občine podpreti bolj kot do sedaj. Ali ni krepitev zadrug ravno tako stvar občin? Nekateri občine krajskega okraja bodo pustile zadrugam del dobička, ki ga le-te morajo odvajati občinam. Mnenje občnega zbora je bilo, naj bi polovica tega dobička ostala zadrugam za pospeševanje kmetijstva. Pri sestavi družbene plana za leto 1957 naj bi občine to upoštevale.

Ze tako pičila sredstva, ki prihajajo iz kmetijstva v proračuna ObLO in zadrugne sklade, naj se vračajo nazaj v kmetijstvo. Ne smemo pozabiti, da imamo v vaseh vrsto nerešenih problemov, od katerih je zdaj za skupnost najvažnejša ureditev hlevov in gnojničnih jam, zaradi zdravstvenih razlogov. Ze začete akcije ureditve gnojšč in gnojničnih jam ne smemo opustiti. Ali si je mogoče brez tega zamisliti zbiranje zdravega mleka? Osnovna stvar, o kateri pa bi morali razpravljati drugje, pa je arondacija zemljišč in pocenitev proizvodnih stroškov, mehanizacija itd.

Občni zbor zadrug jeseniške in radovljiške občine je prikazal vrsto prečitih problemov naše vasi, žal pa smo pogrešili predstavnike ljudskih odborov, ki se jih ti problemi tudi tičejo.

Ms

O DELU ZADRUŽNE HRANILNICE IN POSOJILNICE V KRANJU

Vsi zadružniki še ne razumejo pomena hranilno-kreditnih odsekov pri KZ

Varčevanje ne nudi samo pogojev za materialni in kulturni napredek, temveč v svojem razvoju uči človeka odrekanja trenutnega zadovoljstva v korist bodočih potreb.

Toda ko govorimo o varčevanju, nalletimo na trditve, da ni pogojev za varčevanje, ker so prenizke plače, visoke cene, nestalna kupna moč denarja itd. Ob takih trditvah se nehotе vsiljuje vprašanje, koliko trošimo svojih dohodkov za posamezne življenjske potrebe. Večina ljudi sploh ne računa s tem, zakaj, kje in kako porabi svoje dohodke, še manj pa o tem, kjer bi se dalo kaj prihraniti. Ze poraba alkoholnih pijač v lanskem letu v merilu okraja zgovorno potrjuje, kako nekateri nesmiselno trošijo svoje dohodke, saj je bilo na primer lani prodanih v okraju 4.381.440 litrov vina, 774.004 litrov žgane pijače in 1.704.972 litrov piva, kar predstavlja vrednost 1.400 milijonov dinarjev.

Upoštevanje dejstva, da na vasi obstojajo večje možnosti varčevanja zaradi denarnih rezerv, ki jih organizacije varčevanja na vasi pred leti še niso zajele, lahko ugotovimo, da zdaj pri vseh kmetijskih zadrugah že obstojajo hranilno - kreditni odseki, z nalogo, da zbirajo presta denarna sredstva vaščanov. Ti hranilno - kreditni odseki pri zadrugah zajemajo v merilu okraja 4.500 vlagateljev, ki imajo 56 milijonov zbranih hranilnih

vlog, kar predstavlja le 5% letnega priliva finančnih sredstev na vas. V tem se nazorno vidijo možnosti za vključitev znatno večjih zadržanih denarnih sredstev v gospodarstvo kot trenutno so.

V ČEM OBSTOJAJO MOŽNOSTI VEČJEGA VARČEVANJA NA VASI?

Prva možnost, ki je obenem tudi najvažnejša, je v tem, da na skladnosti med razmeroma kratkim časovnim razdobjem, v katerem kmetje ustvarjajo svoje dohodke, in porabo teh dohodkov, ki se postopoma vršičez vse leto. Zaradi te neskladnosti, morajo delovni kmetje od jesenskih dohodkov ustvarjati denarne rezerve za kritje stroškov, ki dosežejo višek šele v pozni pomladi. Te denarne rezerve pa bi lahko do potrošnje predstavljale znaten vir hranilnih vlog.

Samo ob sebi je razumljivo, da vsako gospodarstvo, ki stremi za napredkom, zahteva, da se del dohodkov odvoji za razširitev proizvodnih objektov. Napreden kmetovalec predvideva v naprej večje ali manjše investicije in zato tudi pravočasno prične zbirati denarna sredstva. Upravni odbori in uslužbenci zadrug se morajo truditi v svojih vsakodnevnih odnosih s kmetovalci - člani, da ustvarijo pri njih zaupanje ter tako pridobijo večje število vlagateljev.

Razen omenjenih možnosti obstoja na vasi še mnogo drugih, ki jih je treba izkoristiti za varčevanje.

V zadrugah se organizacija dela v hranilno - kreditnih odsekih nenehno izpopolnjuje. Tako smo te jeseni pričeli obračunsko službo med člani in zadrugo. Vsač član zadruga, ki z njo ustvarja materialne odnose, bo imel pri zadrugi tekoči račun, sam pa - za kontrolo - obračunsko knjižico. Sredstva, naložena na obračunsko knjižico, se bodo obrestovala po enaki obrestni meri, kot hranilne vloge, t. j. po 5%. Obračunska knjižica ima prednost pred hranilno knjižico v tem, da služi imetniku tudi za plačilo nabavljenega blaga v trgovini, za plačilo uslug, ki jih je zadruga opravila imetniku knjižice itd. Torej skratka, vse odnose, ki nastajajo med člani in zadrugo iz naslova terjatev ali obveznosti, bo mogoče urediti preko obračunske knjižice, brez prenašanja gotovine. Še posebne važnosti pa bodo proizvodni krediti, katere bo lahko dobil vsak imetnik knjižice v času, ko mu bo primanjkovalo svojih denarnih sredstev. Posojila bodo pred-

vsem proizvodnega značaja (za nabavo semen, umetnih gnojil, močnih krmil itd.).

OBRAČUNSKO KNJIŽICE SO NEDOTAKLJIVE IN TAJNE

To poudarjamo zaradi tega, ker mnogi kmetovalci mislijo, da bo knjižica služila kot osnova za davčno obremenitev posameznikov. Obračunske knjižice so ravno tako oproščene vseh taks in davščin kot hranilne knjižice.

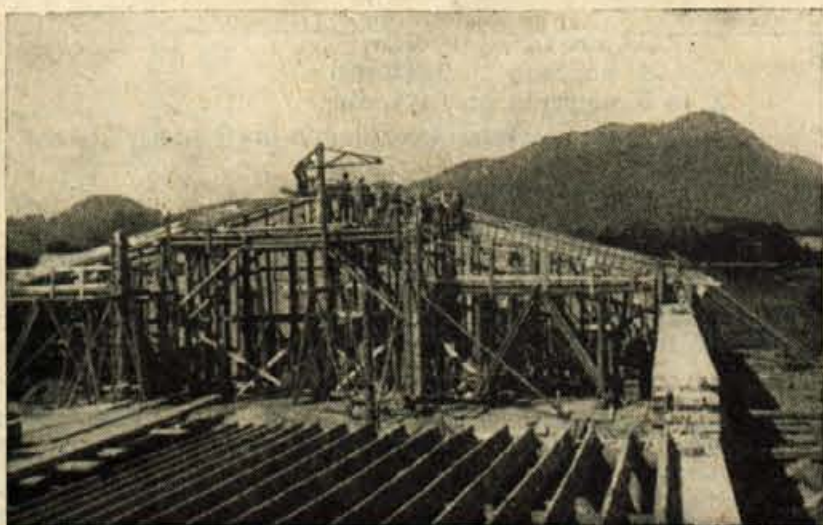
Namen, ki ga hočemo doseči z obračunskim poslovanjem med zadrugo in člani je v tem, da dajemo posojila v primerih potrebe ter da sredstva, ki jih član dobi za prodane kmetijske pridelke, do njegove lastne potrošnje služijo zadrugi za njeno poslovanje. Zadruga bodo pa imele karist tudi s tem, ker bodo lahko znatno znižale stroške, ki jih zahteva gotovinsko poslovanje.

Pred leti je pričela posloovati Zadruga hranilnica in posojilnica v Kranju. Ta denarni zavod zajema že ves zadružni sektor v okraju po svojih podružnicah v Skofji Loki in Radovljici.

Glavna naloga Zadrugne hranilnice in posojilnice je prav v organizaciji varčevanja med širokimi delovnimi množicami. Med delovnimi ljudmi, zlasti med tovarniškimi delavci, bi tudi v današnjih pogojih z varčevanjem dosegli vidnejše uspehe, če bi se jim nudila možnost denarnega varčevanja v podjetju. Ob sodelovanju z Občinskimi sindikalnim svetom Kranj, je hranilnica v Kranju pripravila ustanovitev hranilnih blagajin v sindikalnih podružnicah.

Namen teh blagajn je v tem, da zbira denar od zaposlenih v podjetju, ki so pripravljene del svojih zaslužkov prihraniti za nepredvidene potrebe jutrišnjega dne. Po drugi strani pa s tem načinom varčevanja dajemo možnost zbiranja denarnih sredstev v najmanjših zneskih.

K uspehom organizacije takega varčevanja nam bodo, tako upamo, vestransko pomagale sindikalne podružnice, s čemer bodo prispevale tudi delež k vzgoji delovnih ljudi.

MED GRADNTO

Novo skladišče krompirja v Skofji Loki je bilo pred kratkim odprto in že služi svojemu namenu

Otrok posnema starše - zašto je za vzgojo odločilen njihov osebni zgled

Starši, posebno pa še matere, morajo vsi svojo skrb in pozornost posvetiti pravilni vzgoji otroka. Otroka je treba vzgajati že v najnežnejši mladosti, že kot dojenčka, saj se mora že takrat navaditi na določen red.

Otroku je treba nuditi vse, kar plemeniti njegov značaj, njegovo bit, saj je od staršev odvisno, kako se bo kasneje kot odrasel človek znašel v življenju. Nič ni bolj žalostnega za starše kot pa to, če morajo kdajkoli v življenju doživeti, da jih njihovi otroci obtožujejo, češ da jim niso nudili tega, kar so kot starši dolžni, da so jih slabo vzgojili in nepoučene spustili v svet. Tudi dandanes se mnogokrat hudujemo nad mladino, ji očitamo, da se ne zna obnašati, da je previhrava in brezobzirna. Vedno obtožujemo le mladino, ki jo imamo

pred seboj, malokdaj pa pomislimo, ali je res ta fant ali dekle samo krivo za tako vedenje. Zal se čestokrat zgodijo, da so vsega, kar zagreši mladina, krivi prav neodgovorni starši, ki svoje otroke prepuščajo samim sebi.

Razen lastnosti, kot so red, snaga, točnost, pravilnost ipd., pa moramo svoje otroke navaditi tudi na to, da bodo spoštovali svojega sočloveka. Začetni moramo doma. Na primer ob rojstnih dnevih in praznikih naj otrok obdari svojega očeta, mater, brata ali sestro. Pri tem naj otrok uporabi svoje prihranke. Seveda ni potrebno, da je darilo dragoceno, lahko je malenkostno, vendar ga mora otrok pripraviti z ljubeznijo ter pozornostjo. Razen domačih naj otrok obdari tudi svojega prijatelja, sorodnika ali znanca. Navaditi ga moramo tudi, da bo do drugih ljudi dostojen, da jih bo pozdravil ipd.

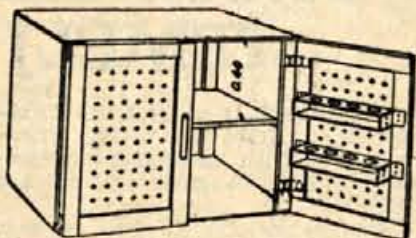
Seveda je pri tem važen in odločilen osebni zgled, ki ga dajo starši. Otroku postane navadno tak, kakršni so starši, saj jih že zelo zgodaj začne posnemati. Ko hodi v šolo, je potrebno, da so starši v stalnem stiku s šolo, ker le tako lahko vskladijo vzgojo doma in v šoli. Zdalj ko imamo šolske odbore, to ni težko.

Doma moramo mladino primerno zaposliti z branjem in ročnimi deli, ker to otroka navaja k pridnosti. Važna pa je tudi družbena vzgoja, ki naj jo otrok v veliki meri dobi že pri star-

ših. Pri tem igrajo pomembno vlogo dobre knjige, ki otroka vzgajajo, izobražujejo, razen tega pa mu izostrujejo čut za pravilnost izražanja in lepoto jezika.

Olepšajte svoj dom

V stanovanju se kaj rado zgodi, da zaradi utesnenosti ni prostora za večje dele pohištva, zato nam omara na zgornji skici vedno pride prav. V njej

lahko shranimo kozarce, krožnike, steklenice in podobno, kar koristi prav vsaki gospodinj, obenem pa je to tudi okras stanovanja. Tako naprav-

ljen hišni bife ne zavzame mnogo prostora. Na zgornji ploskvi lahko namestimo okrase, vazo ali kako drugo malenkost. Zgoraj jo po potrebi prevlečemo tudi s plastično oblogo. Kakšen material bomo izbrale za izdelavo bifeja, je odvisno predvsem od ostale opreme, ki jo že imamo v sobi. V prvi vrsti moramo paziti, da dosežemo skladnost, kajti pohištvo, ki ni harmonično, nikdar ne napravi ugodnega vtisa v stanovanju. Na skici si lahko ogledate posamezne dele omare. Omara je čez pol predeljena s polico, zaradi česar spravite valjke dovolj pribora in steklenic. Steklenice postavite v police na vratih, ki so napravljene nalašč za to.

ZA PLES IN GLEDALIŠČE TO JESEN SO SE UVELJAVILI VELIKI OD VRATU OSTOPAJAJOCI OVRATNIKI TUDI PRI SVEČANEJSIH OBLEKAH. EDINI OKRAS OBLEKE NA SLIKI STA DVA SVETLECA SE GUMBA IN MANSETI IZ BELEGA KRZNA ALI PLISA

ELEGANCA MOHAIR JE ZARADI SVOJE MEHKE LJUBLJENEC JESENKE IN ZIMSKE SEZONE. LETOS VIDIMO TOVRSTNO BLAGO ZA PLESCE TUDI V NAŠIH TRGOVINAH

MANJ ČASA IN MANJ ENERGIJE

Od položaja telesa, ki ga ima gospodinja pri delu, je odvisno, koliko časa in energije porabi za določeno delo. Na skici si lahko ogledate, kako se pravilno pripravlja hrana. Gospodinja, ki stoji reže zelenjavo za prikuho, dela v zelo neugodnem in utrudljivem položaju. Neprestano se mora držati pripognjeno, zaradi česar trpi hrbtenica, razen tega pa je stanje utrudljivo tudi za noge. Delovna ploskev je 75 cm visoka.

Gospodinja na desni opravlja isto

delo, vendar pri tem sedi, deska, na kateri dela, pa je le 60 do 65 cm oddaljena od tal. Ta gospodinja se bo pri delu dosti manj utrudila. Noge stola, na katerem sedi, so kratke, merijo le 44 cm, premakljiva deska pa se naslanja na kolena. Tudi nož, ki ga uporablja, je pravilneje oblikovan. Ima daljšo ročko in to prav tako olajšuje delo. Po tem zgledu si bo marsikatera gospodinja lahko bolj praktično uredila delo v kuhinji.

Recepti

Preprosti skutni cmoki

1/4 kg skute, 1 jajce, moke po potrebi, slan krop, zabela: 3 dkg maščobe, 1/2 žlice drobtin.

Skuto pretlačimo, ji dodamo jajce, oboje dobro razmešamo in dodamo toliko moke, da nastane ne pregosto testo. Z žlico režemo majhne cmoke in jih zakuhamo v slan krop. Kuhane ocedimo in zabelimo s prepraženimi drobtinami. Cmoke serviramo k mesnim omakam, kuhani zelenjavi, solati, če jih pa malo potresemo s sladkorjem in ponudimo zraven še kompot, imamo dobro, sladko večerjo.

Zdravniški odgovori

S. T. Sprašujete za vzroke bronhialne astme (naduhe), za katero boluje vaš 10-letni sin.

Bistvo napada naduhe je krč v zadnjih, najtanjših odcepkih sapnika in nabreklih sluznice, zaradi česar nastanejo motnje pri dihanju, predvsem ob izdihih. Vzroki za to bolezen so zelo različni. Najpogosteje je temu kriva prevelika prirojena občutljivost. Preobčutljiv organizem namreč ob določenih pojavih, ki na običajnega, povsem zdravega človeka nimajo nobenega vpliva, reagira bolezensko. Taki vzroki so lahko različni: podnebje, določene vrste hrane, prah ali tudi nekatera zdravila. Včasih so skrivni boleznosna obolenja, polipi, pa tudi prehlad sam ali duševne motnje.

Za uspešno zdravljenje je zelo važna ugotovitev vzroka bolezni. Pri tem lahko sami z opazovanjem veliko pomagamo (n. pr. kaj otroku škoduje in ob kakšnih priložnostih se napadi pojavljajo). Napade naduhe zdravimo na več načinov. Bolniku pomagamo v obliki injekcij (Adrenalin, Phenergan), tablet (astmophyllin itd.) ali pa z vdihavanjem raztopin, ki imajo za posledico popuščanje krča. Izredno se mi zdi opozoriti vas, da je že ob prvih znakih napada potrebno poklicati zdravnika. Ko se napad še ni razvil, učinkujejo namreč zdravila veliko lažje in neprimerno bolje, kot pa tedaj, kadar je napad že v polnem razmahu. Dalje skrbite, da bo otrok v času, ko teh napadov nima, veliko na svežem zraku, da se bo dobro hranil, da bo čim bolj krepak ob morebitni ponovitvi bolezni. Dobro se je doslej izkazala tudi sprememba podnebja, zlasti morje in planine. Pazite pa tudi na to, da bo otrok vedno primerno duševno razpoložen in v njem naj ne raste zavest, da je bolan in manj vreden od svojih vrstnikov.

»Zdravje«. Iz opisa vaše bolezni bi vam priporočali, da pridete ob priložnosti za nekaj dni v bolnico, ker so potrebne klinične preiskave. — Tudi zdravljenje je vsaj v začetku skoraj izključno bolniško.

Tov. S. T. sprašuje zaradi prhaja na glavi. Za lasišče je to res neprijetno. Ozdraviti se ne da takoj, njegovo odpravljanje je dolgotrajno in zahteva precej potrpežljivosti. Važna je predvsem nega lasišča — pravilno čiščenje in umivanje las, ker se prav v tem največ greši. Nepravilna nega je velikokrat vzrok prhaja.

Lase temeljito čistite s ščetko in široko zobatim glavnikom zjutraj in zvečer. Najbolje je, ako uporabljate dvojne ščetke, mehko za prah, trša za masažo lasišča. Z vestnim in skrbnim čiščenjem glave boste ustvarili prve pogoje za odstranitev prhaja. Zelo važno je nadalje umivanje. Lase operite na vsaka dva ali tri tedne, pogosteje ne. Umivajte si jih s šamponom ali tekočim lasnim milom, nikdar pa ne z navadnim milom, ki ga uporabljate za kožo. Če imate zelo občutljive lase, dodajte še jajčni rumenjak in nekaj kapljic alkohola. Za kostonjeve lase vlijte v zadnjo vodo za izpiranje nekaj kapljic kisa ali limone, če pa ste svetloasi, nekoliko kamilice. Lasje bodo po umivanju postali mehki in voljni. Predvsem pa je važno, da si pred pranjem glave natrete lasišče z navadnim ali ricinovim oljem, kar je še priporočljiveje. Ne pozabite si nato las dobro izmčiti in temeljito osušiti ob zmerni toploti. Ako imate preveč suhe lase, jih lahko namažete z ricinovim ali podobnim oljem. Mastne lase pa si razmastite z alkoholom, ki mu dodajte nekoliko salicila. (1%)

Ce se boste ravnali po gornjih navodilih, se boste verjetno znebili neprijetnega prhaja.

Nagradna

križanka

Vodoravno: 3. potrebuje, 5. vpitje, 8. ednica v NOV, 9. zelišče, 11. kovaško delo, 12. sadež, 14. tulec, 15. rabi steklar, 17. nasuta zemlja, 18. konopneni izdelek, 20. ledeniška groblja (2. skl. množ.), 21. gojenec pomorske akademije, 23. mesec, 24. prsa, 26. pola (hrvat.), 28. gibanje, 29. grške črke, 31. zdravilo, 32. sredstvo za zveze (kratice), 33. moško ime, 34. pisani znak (2. skl. množ.), 35. predlog, 36. enaka samoglasnika, 38. predlog, 40. ni lačen, 42. vikalnica, 43. barvast, 45. velikan, 47. za uspeh potrebna, 48. mohamedanski bog, 50. žensko ime, 51. oddelek s sedeži v gledališču, 52. tovarna elektrotehničnega materiala (m = r), 54. del pohištva, 55. moško ime, 57. zgodovinsko mesto, 60. praska, 61. rimski naziv za mesto na Štajerskem, 65. struga je ... 69. naša država, 70. ribiška mreža, 71. enota za delo.

Navpično: 1. zveze, 2. termin, 3. jarek, 4. igralna karta, 6. predlog, 7. kesanje, 8. domača žival, 10. lošč, 11. po-

1. nagrada 2.000 din
2. in 3. nagrada po 1.000 din
4. nagrada celoletno brezplačno prejemanje „Glasa Gorenjske“
5. in 6. nagrada po 500 din
7. in 8. nagrada knjige.
Rešitve pošljite v uredništvo do 3. decembra t. l. Žrebanje, h kateremu vabimo tudi naročnike, bo 10. decembra t. l. ob 15. uri popoldne v prostorih uredništva in uprave.

ročnik, 13. del opreme, 14. prebivalec balkanske države, 16. évrst, 17. gib, 19. posodi, 20. pokrajina v Afriki, 22. izdelovalec traku, 23. naša najjužnejša ljudska republika, 25. dežela letošnjih olimpijskih iger, 28. ne vidi, 30. telička, 37. naš maršal, 39. lepe, 40. močna, 41. znani ansambel, 42. ruša, 44. geometrijsko telo, 45. ka-

zaln zaimek, 46. predlog, 47. ječa, 49. hrušč, 51. vrsta sladkorčkov, 53. napačila, 54. sredi polja kima, 56. in (latinsko), 57. medmet (hrv.), 58. album za znamke, 59. vstavi »EGV«, 60. grška črka, 62. vzklik, 63. ime znanega srbskega pesnika, 64. kraj pri Ljubljani, 66. vprašalnica, 67. del voza, 68. mesto v črnogorskem primorju.

29. NOVEMBER

Gostišče pri Liščku

Pet plamenic vzplamtelo je, v en plamen se spojilo. Pet narodov za eno stvar se v bratstvu je združilo.

Trpljenje za svobodo je to ljudstvo prekalilo. Zdjaj kuje, koplje in gradi, kot prej se je borilo.

Za praznik pa kladivo z rok, motiko in oranje! Zastavo brž razpni na drog! Zdjaj naj bo praznovanje.

Milena Kompare

IZ DEDKOVEGA NABIRALNIKA

SPOMINJAM SE...

Ob naših praznikih, ko vsepovsod vihrajo zastave in nam v srcih prekipevajo od navdušenja, mi vedno uidejo misli nekam daleč, daleč, v one dni, ko se je končevala velika tragedija — druga svetovna vojna.

Bilo je zadnje dni vojne. Le tu pa tam se je še oglasil kakšen mitraljez. Narava in vse je bilo v veseljem razpoloženju, kakor tudi mi otroci, ki smo hrepeli po očetu. Vedeli smo le to, da se bojuje tam nekje v Kočevskem Rogu. Zdelo pa se nam je sumljivo zakaj se ne oglasi, kako, da ga ne skrbi dom, žena in otroci. Kočevje je daleč, smo se tolažili, saj vrno se gotovo, smo verovali.

Pa smo vstali zgodaj zjutraj in čakali ves dan in smo bedeli in premišljevali dolgo v noč — a očeta ni bilo od nikoder. Nekega dne pa smo prejel pričakovano vest. Pisal nam je očka, pisal nam je že davno. Med drugim je bilo na četrti strani še to pripisano: »Veliko jih je že palo, a malo nas bo ostalo, a kri ni tekla zastonj.«

Umirila se je hosta in umirilo se je v Kočevskem Rogu, kjer je zemlja prepojena s krvjo naših očetov. Zavrila je pesem: »Svobodna je naša domovina... Vračali so se fantje in moške-partizani na domove, a našega očeta ni bilo, ni se nikoli vrnil. Zapustil nas je, ostal je nekje na bojišču. Mama se je vedno jokala, vedno, ko se je ozrla na naju otroka, ki je telo vzdrželo v sklenju bolečin.

Tako smo ostali sami, zdelo se nam je, da bomo vedno ostali sami. Ne, skrbeli so za nas otroke in bolno mamo od prvega dne, ko se je končala vojna in še danes skrbe. Zveza borcev nam je za spomin poklonila spomenico s odlikovanjem očeta za hrabrost. Saj je žrtvoval za srečo naroda svoje življenje in njegova žrtva prida, da ni zapri oči pred resničnostjo. Padel je za svobodo in enakopravnost slovenskega naroda.

In ob takih dnevnih-praznikih, ko se vsi veselimo teško priborjene svobode, se mi misli tako rade vračajo k očetu.

B. S., dijakinja

V četrti razred hodi Ragelčkov Tonček. Učenja ima dovolj, sam pravi — čez glavo, in tudi domači naloge. A ni tako hudo. Vedno mu ostane nekaj časa, pa ne za prazno igranje in pretepanja s sosedovimi otroki kot njegova sošolca Janez in Tine. Ne, Tonček je že zdaj mož na mestu, cel mož, kot pravimo, saj porabi svoj prosti čas res pametno. Le poslušajte.

»Kaj pa razbijaš?«, ga je nervozno vprašala mati skozi priprta kuhinjska vrata, ko je neko soboto popoldne iz stare lesene ropotije, ki jo je našel na podstrešju, zbiral skupaj pravo, pravcato majhno hišico brez oken in vrat.

»Mraz je pritisnil in zima se bliža. Gostilno bom odprl, se je odrezal Tonček.

»Glej ga, frkolnička«, ga je podražila mati. »Komaj dobro čez mizo vidi, pa bi bil rad že gostilničar. Kaj pa boste točili v vaši gostilni?«

»Nobenih pijač. Dobilo se bo samo za pod zob. Vsega po malo.«

»Bo tudi gostov malo«, ga je še naprej dražila mati. »Kdaj si še slisal, da bi hodili v gostilno samo na hrano. Večina jih hodi zaradi dobre kapijice. Zal jo je zdaj le radkokeje dobiti.«

»Brez skrbi, mati. Gostov bo dovolj in to vsake baže. Od onih v revnih oblekah do onih v pisanih in zametnih, celo do gospodov v črnem fraku. In kar je poglavitno: dobilo se bo vse zastonj!«

Premagala je mater radovednost in prišla k Tončku v sobo, ki je pravkar končaval streho svoje gostilne. Pa sta se pomenila z materjo, da to pravzaprav ne bo gostilna, ker se v njej ne bo točilo pijač, ampak gostišče, on sam pa bo gostitelj svoje pisane bratovščine.

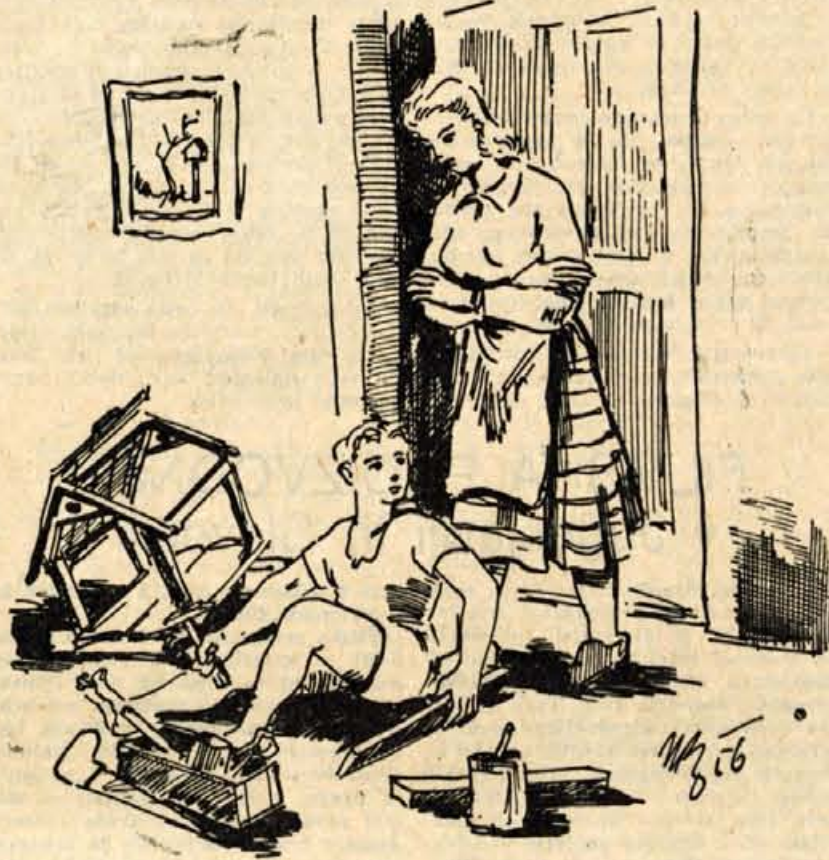
Vem, moji mali prijatelji, da ste že uganili, kakšno gostišče je napravil Tonček. Krmilno hišico za krilate goste. Na podstrešje je prilepil listek z napisom »Gostišče pri Liščku« in nato z materino pomočjo pritržil svoje gostišče na napušče pri oknu.

Pa nikar ne mislite, da je ta posel tako enostaven. Kakor so različni Tončkovi gostje, tako so tudi izbirčni in jih ni moč kar tako zadovoljiti. Vrabčki so zadovoljni z drobtinicami, prosom, ostanki krompirja od kosila in podobnim. Sinička ima rada bučne peške, ščinkavec in kos pa ljubita bolj izdatno, mastno hrano. Orehovih jedrc, ocvirkov, ostankov mesa in podobnega sta prav posebno vesela. Pa Tonček kot mož skrbi za zalogo. Večino stvari najde doma, nekaj pa nakupi iz svojih prihrankov. Če zmanjka, mu mati iz vsega srca rada primakne. In njegovi gostje so s hrano in njim vso dolgo zimo zadovoljni.

Zamislite si zdaj Tončkovo veselje, ko ob mrzlih zimskih popoldnevih, ko zunaj na gosto mete sneg, izza zavese v sobi opazuje pisano družino. Družinico vrabcev, siničke in ščinkavke, pa debeloglavega kalina, ki se pridno goste in vmes veselo čeblija. Ko pa privihra med nje še gosposki črni kos, nastane v gostišču prava tema in preplah. Požrešnež ima tak apetit, da bi najraje vse pregnal in pozobal do-

brote sam. Pripravljen je Tonček na to. Nekaj časa ga pusti šariti po gostišču, ko pa se mu zdi, da ima hrane zaenkrat dovolj, odgrne zavese in pritisne svoj nos na okensko steklo. Vsa družina se na mah razprši. A ne za dolgo. Drobna družina se v vrabci na čelu kmalu povrne, le boječega kosa ta dan ni več in ga prav nič ne pogrešajo.

va prebudi iz zimskega spanja, pospravi Tonček svoje gostišče. Mladih gostov ni več. V zahvalo, da jih je ohranil pri življenju, pa mu sleherno jutro prepevajo budnico na domačem vrtnu, kjer obirajo škodljive žuželke in s tem poskrbe, da ostane drevje zdravo in rodi na jesen obilen sad, ki ste ga poleg Tončka deležni tudi vi, mladi prijatelji.

Takole se zabava Tonček ob zimskih popoldnevih, ko mu vreme ne dopušča, da bi vzel sanke in jo s sestrico mahnil na vrh klanca za hišo. Pomladi, ko sonce stali sneg in se nara-

Se vam ne zdi, da bi bilo vredno posnemati Tončka? Poskusite in ne bo vam žal. V veselje staršem, pticam pevkom in sebi v korist.

— fi —

ZA SMEH

Mama: »Minka, res sram te bodi, tako velika si že, pa te je še vedno strah, ko moraš o mraku v sobo.«

Minka: »Saj ni res mamica, saj me ni strah. Le pojdi z menoj, pa boš videla, da se nikogar ne bojim.«

Zdravnik: »Tonček, povej mi še, kako je kaj s tekom.«

Tonček: »Zelo slabo tovariš doktor.«

Zdravnik: »Ali ti bolj želodec?«

Tonček: »Ne, pred pol ure sem se kar dobro najedel potice.«

V SOLI

Učiteljica razlaga letne čase, njih trajanje, lepote posameznih letnih časov, dobrote, ki jih uživamo v posameznih obdobjih itd.

Pa vpraša učiteljica pri ponavljanju snovi Tomaža: »No, Tomaž, ti, ki si me vso uro tako verno poslušal, kateri letni čas je po tvojem mnenju najlepši?«

Tomaž se kar na kratko odreže: »Poletje!«

»Zakaj ravno poletje«, vpraša učiteljica.

Tomaž: »Ker so tedaj počitnice!«

PREPOZNO

Marinka: Mamica...!

Mama: »Pojdi in pojej hitro juho!«

Marinka: »Mamica v k...!«

Mama: »Pridna bodi in ubogaj!«

Marinka: »V kopalnici...!«

Mama: »Pojdi takoj jest!«

Marinka: ... v kopalnici je počila cev!«

POMOTA

Mali Jurček pridno pomaga stari materi pri delu. Pomaga ji tudi pri prunšanju premoga in drv. Pa se je nekoč zgodilo v kleti, da ga je stara mama nehote udarila z vedrom po glavi.

»Au! zavpije Jurček.

»Oprosti, Jurček, sem te po pomoti,« se opravičuje stara mati.

»Nisi me po pomoti ne, si me po glavi!«

TETO JE OSREČIL

»Da«, pouči učiteljica svoje učence, »z bližnjim moramo biti vedno prijazni in si prizadevati, da osrečimo vsaj dnevno enega človeka. Ali mi lahko pove kdo izmed vas primer, da je že koga razveselil?«

»Jaz«, se oglasi Janezek v zadnji klopi. »Včeraj sem bil na obisku pri svoji teti in je bila zelo srečna, ko sem zopet odšel.«

Stopnjasta izpolnilnica

- samoglasnik
- veznik
- žensko ime
- upanje
- moško ime
- namen
- sosednja država

Dragi cicibančki in pionirji!

Bila je mrkla jesen. Veter je zavijal in trosil z dreves debele deževne kaplje. Vode so prestopile bregove, po cestah so se širile mlakuže.

Skozi gozdove so se pomikale posamezne skupine oboroženih partizanov. Sli so iz Slovenije, Hrvaške, Srbije, Črne gore in Makedonije proti malemu mestecu sredi Bosne — proti Jajcu. Vso pot jih je spremljalo grmenje topov in ostro regljanje strojníc. Nemci, ustaši, četniki, Italijani — vsa fašistična svujati jim je skušala preprečiti pot.

Sli so v mesto Jajce — Sli so k svojemu dragemu poveljniku oborožene borbe — k tovarišu Titu!

Zbrali so se zastopniki vseh jugoslovanskih narodov, da se pomenijo o bodočem skupnem življenju. Zunaj po gorah okoli mesa so grmele puske in topovi. V mestu pa so medtem sprejeli daljnosežne sklepe:

Nočemo več kralja in njegove vlade, ki sta zatirala narode in jih na koncu izdajalsko zapustila!

Hočemo živeti v svobodni republici pod vodstvom borcev za svobodo in lepše življenje delovnih ljudi!

Tovarišu Titu dajemo naslov Maršal, za njegovo hrabro, junasko in uspešno borbo proti vsem sovražnikom.

Imenovali so novo vlado, ki naj zamenja staro.

Sklenili so tudi še marsikaj drugega v korist narodov Jugoslavije.

Zasedanja je bilo konec, poslanci so se vrnili v svoje čete in brigade, boj se je nadaljeval z nezmanjšano srditostjo.

Po štirih letih boja so bili sovražniki premagani. Ključno so bežali na vse strani. Po vsej širni naši domovini pa je zaplapolala trobojnica s peterokrako zvezdo. Bili smo svobodni.

x

Zopet so se zbrali delovni ljudje naše domovine. To pot na voliščih. Glasovali so za svobodno domovino, za pravico, za tovariša Tita in njegovo vlado in za republiko. Ovrgli so staro vlado, kralja, ljudske izžemalce in okupatorske zaveznike.

V vsej lepoti je vstala mlada republika — domovina junških, svobodoljubnih jugoslovanskih narodov.

Na našem državnem grbu je letnica: 29. november 1943.

To je bil dan, ko so v malem bosanskem mestecu sredi bojev položili temelje novi socialistični domovini.

x

Da počastimo ta naš najpomembnejši praznik, razpisujemo zopet tri lepe knjižne nagrade za pravilno rešitev križanke. — Otroci, počitnice bodo kar dolgo — štiri dni — in dovolj bo časa, da pravilno rešite nalogo. Rešeno izrezano križanko pošljite na naslov: Uredništvo Glasu Gorenjske, priloga »Mlada rast«, Kranj.

UGANKE

Gradšč je ml. V njem »vitez« gospodari. V ostrogah po gospodarstvu svojem šari. Ob zori spravlja spremstvo na noge, zvečer pa s kurami spat hodi žel. Kdo ima vedno zadnjo besedo?

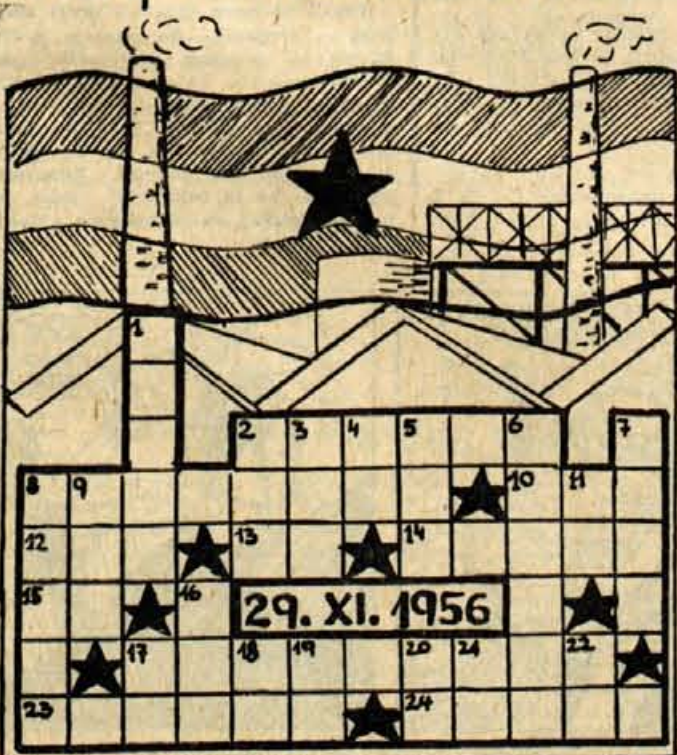
(Ozumpo)

Zeleno je, na steni visj in laja — kaj je to?

Zadnja dekla je pri hiši, z njo se preganja tudi miši, najbolj skrbna je za snago, vezana na našo srago!

(Mellia)

Nagradna križanka

Rebus

POSETNICA

JANE STEPIČ
NAKLO

Otroci, uganite, kakšen poklic opravlja ta mož v Naklem!

Vodoravno: 2. tek, slast, okus, poželenje; 8. ječati; 10. medmet bolečine; 12. predplačilo; 13. kratica za »doktor«; 14. zemljevid, igralna potrebščina; 15. predlog; 17. oblika države; 23. nobesno telo; 24. lepo vedenje.

Navpično: 1. mesto v Bosni, znano po zasedanju AVNOJ-a; 2. pogan; 3. dvojica; 4. latinski veznik; 5. čisto blizu; 6. igralne karte; 7. bodeča rastlina; 8. moško ime; 9. doba; 11. 11. in 21. črka abecede; 10. povezava, tisto, ki veže; 17. igralni izraz; 18. kratica za »Planinsko društvo«; 19. dva samoglasnika; 20. 13. in 18. črka abecede; italijanski spolnik; 22. okrajšan veznik »ako«.

znanost in tehnika ▶ zanimivosti ▶ film

76 tisoč ton cementa za novo cesto Ljubljana-Zagreb

Ceste nam jemljejo milijarde. Ko je sto in sto delavcev začelo pred dvema letoma odkopavati ruše na raznih krajih Dolenjske za novo moderno cesto Ljubljana-Zagreb, smo med drugim lahko tudi zvedeli, da imamo zaradi slabih cest samo v Sloveniji letne škode za okoli 3,5 milijarde d/narjev. Zaradi tega je treba takoj urediti zla-

sti najvažnejše prometne zveze. Med njimi je prav gotovo ena prvih cesta Ljubljana-Zagreb.

Nova cesta, ki že na mnogih krajih kaže svoje oblike, bo za okoli 14 km krajša od stare. Do republiške meje bo merila 110 km, naprej do glavnega mesta Hrvaške pa še 25 km. Ne bo nam uničevala avtomobilov s kolanjami in jarki. Grajena je tako, da bo dopuščala hitrost do 140 km na uro. Sestavljena bo iz približno 200 objektov: propustov, mostov, predorov, nadvozdov.

Zdaj traja vožnja iz Ljubljane do Zagreba 3 ure. Nova cesta bo dobrim vozilom omogočila, da pridejo iz Ljubljane v Zagreb v 1 uri. To je velik prihranek na času, prihranek, ki mu je treba dodati še manjšo izrabo avtomobilov, varnejšo vožnjo in še prenekatero prednost.

Ce spremljamo novo cesto po zemljevidu, vidimo, da je speljana na mnogih krajih po terenu, kjer se ni mogoče izogniti težavam. Vrstijo se naravne ovire: barjanska tla, predor pri Smarju, nadvoz, mostovi, pa spet močvirna tla v Krakovskem gozdu. Srečujemo se z visokimi nasipi in globokimi useki, kakor je pač pri vsaki cesti, ki ne teče po ravnini.

Klance pri Smarju bo zamenjal širok predor, ki meri 180 metrov. Zanimivo je, koliko bi stala električna

razsvetljava tega razmeroma kratkega predora: blizu 70 milijonov d/narjev na leto. Zaenkrat še ni določeno, ali bo imel šmarnski predor električno razsvetlavo. Za začetek najbrž ne, si bodo morali šoferji pač pomagati z žarometi.

Močvirnata tla so bila ena največjih ovir za novo cesto. Med Skofljico in Smarjem so morali graditelji ceste narediti tako imenovano fašino — nosilno ploskev iz vrbovega šibja, nekakšno ogrodje, ki je držalo nasip iz ugaskov, ki so se ga morali poslužiti zaradi mehkega terena na nekaterih krajih.

Nova cesta bo namenjena izključno za promet z motornimi vozili, za ves ostali promet bo na razpolago stara cesta. Vozil z vprežno živalno in kolesarjev — počasnih prometnih sredstev ni mogoče pustiti na cesti, ki je draga prav zaradi tega, da bi omogočila hitrejši promet. Avtocesta Ljubljana-Zagreb je projektirana za promet od 700 do 1000 vozil na uro. Če bi pustili na cesti vprežna vozila ali kolesarje, potem ne bi mogla v polni meri služiti svojemu namenu in bilo bi škoda, da smo zanj toliko žrtvovali.

Kakor kaže, bo cesta zgrajena prihodnje leto. Razkrila bo nove kraje, ki še niso toliko poznani, ker bodo vsi večji dolenjski kraji dobili nanjo moderne priključke.

Trije posnetki iz novega slovenskega filma „Dolina miru“. Film je režiral France Štiglic, scenarij je napisal Ivan Ribič, za kamero je stal Rudi Vavpotič. V glavnih vlogah nastopajo John Kitzmiller, Eveline Wohlfeiler in Tugo Štiglic

IZ PARTIZANSKEGA HUMORJA

V umobolnici

V času italijanske okupacije je prišel kontrolirat neko bolnišnico višji fašistični funkcionar. V vsej bolnišnici niso mogli pripraviti bolniške, da bi pozdravili fašističnega funkcionarja z dvignjeno roko. Pač! Na oddelku za duševno bolne so »spoštovanega« gošta pozdravljali z dvignjeno roko, nekateri bolniki kar z obema rokama. Le nekdo, stisnjen v kot sobe, ni hotel dvigniti roke v pozdrav. Funkcionar stopi k njemu in ga začudeno vpraša:

»Zakaj pa vi ne pozdravite?«
»Jaz?« se je začudil vprašan. »Saj jaz vendar nisem norec, temveč strežnik!«

Podminiral se je

Tomažev partizanski bunker je bil skopan pod gostim bukovjem, v strmem bregu nad žuborečim potokom. V njegovo bližino je po nenapisanih pravih spadal tudi maskirana utica 00. Vanjo je posadka bunkerja zapopavala razne odpadke iz kuhinje, tja pa so odmetavali tudi odpadke iz karbidarice, s katero so svetili v bunkerju.

Neko dopoldne se je v isto utico napotil sam Tomaž. Ko se je ukrvil nad napolnjeno jamo, je nemarno vrigel čez ramo cigaretni ogorek, ki se je skolental med karbidne odpadke.

In že je urezalo, kot da bi sprožil možnar.

Eksplodivni puh je Tomaža tako spodrtil, da se je vznak prekucnil v jamo, iz nje pa se je kot blaten jež skolental po strmini v potok. Ko je prišel k zavesti in se ves ocmočan okopal, je bentil:

»Joj!... Auuuu!... Prekleti karbid!...«

»Kaj se je zgodilo, Tomaž?« so ga zaskrbljeno spraševali terenci, ki so prilezli iz bunkerja kot kuščarji iz mahu.

»Eh, kaj!... Podminiral sem se!«

MODERNO UREJENA BOLNIŠNICA: UVAJANJE NARKOZE PRED OPERACIJO V KRANJSKI PORODNIŠNICI

FILMSKA PROIZVODNJA v Jugoslaviji in Sloveniji

Slovenska filmska proizvodnja se je začela razvijati pravzaprav šele po osvoboditvi. V predvojni Jugoslaviji so Slovenci izdelali le dva filma: »V krajstvu zlatoroga« in »Triglavske strmine«, oba leta 1931. Tako je bilo po osvoboditvi ustanovljeno podjetje »Triglav-film« brez tradicije, brez izšolanih strokovnjakov, brez filmskih kamer, ateljejev in laboratorijev. Do leta 1955 je bilo podjetje »Triglav-film« edino filmsko podjetje v Sloveniji. Junija 1955 pa so slovenski filmski delavci ustanovili drugo proizvodno podjetje VIBA-film.

Od leta 1945 do konca leta 1955 sta obe podjetji izdelali okrog 112.000 m filmskega traku v 13 dolgometražnih in 173 kratkometražnih filmih. (Od tega je VIBA-film v pol leta izdelal 11 kratkometražnih filmov.) Med kratkimi filmi je 91 dokumentarnih filmov, 68 filmskih pregledov, 3 lutkovni filmi in 11 reklamno-propagandnih filmov.

V letu 1955 smo v slovenski filmski proizvodnji zabeležili naslednje številke: celovečerne igrane filme so izdelali 4, kratkometražnih pa 19, od

tega 8 dokumentarnih, 5 pregledov in 6 reklamnih filmov.

Velika večina naših filmov so kratki filmi, s katerimi smo dosegli lepe uspehe, saj so nekateri naši filmski ustvarjalci na tem področju ustvarili filme trajne umetniške vrednosti, kot na primer: »Pomlad v Beli Krajini«, »Ples čarovnice«, »Barok v Ljubljani« in druge. Naši kinematografi so doslej neradi uvrščali v svoje sporede domače kratke filme, ker je program predstave izpolnjen s celovečernim filmom in s filmskimi novicami. Zaradi tega marsikaterega slovenskih kratkih filmov nismo videli na platnih. Z novim zakonom o filmu je določeno, da bodo morali kinematografi obvezno uvrščati v svoje sporede tudi domače kratke filme.

Od leta 1947 do 1954 smo v Jugoslaviji izdelali 41 celovečernih igranih filmov, 2 celovečerna dokumentarna filma in 1342 kratkometražnih filmov, med njimi 6 lutkovnih. Najvišja je bila jugoslovanska filmska proizvodnja v letu 1953, ko smo izdelali 11 celovečernih in 187 kratkometražnih filmov.

NAŠA HUMORESKA

IZ ZGODOVINE SE UČIMO

Se vedno sem čisto prevzet od filma, ki sem ga gledal včeraj. Film ni bil nov, kajti v našem mestu vidimo vse filme z zamudo nekaj let. Ampak to nas ne moti, saj ne vprašujemo filmov po njihovem rojstnem listu in smo zadovoljni, če so vesehi in pisani.

Ampak včerajšnji film je bil pa skoraj prehujo pisan. Dva možakarja sta se pretepala z mesarskim kavljem in še danes mi ta kavelj ne gre iz glave. Predstavljajte si težko ukrvljeno železno palico z ostro konico na koncu. In s temi ogromnimi trčki sta se mahala po glavah. Na tako surov način sta se hotela ugonobiti. Ampak zgodilo se je drugače. Enemu izmed njih — bil je ta pridni — se je kavelj zlomil. Kmalu zatem je zmagal. S tem sem računal, kajti nisem bil prvič v kinu in poznam zakone dvoboja. Vedno se zlomi orožje ta pridnemu, pametnemu in lepemu; včasih je to kopje, včasih je meč, tokrat pa je bil mesarski kavelj. Čim se mu orožje odlomi, zmaga s krajšim koncem. Po tej značilnosti bi lahko imenovali celo filmsko zvrst. To so tako imenovani odlomljeni kaveljni filmi.

Oddahnil sem si, ko se je železo končno odlomilo in je bil nevarni boj s kavljem končan. Ampak to še ni bilo vse. Imeli so rablja, ki je rezal vratove. To je bil suhljat postaren fant, ki bi mu človek ne prisodil kaj takega, pa je kar lepo rezal vratove, pri čemer se je držal zelo

prebrisano. Nekdo drugi je metal dolge nože. V glavnem pa so se pretepali. Priložnosti za prepir in pretep včasih ni zmanjkalo. Pravzaprav so se pretepali ves čas, včasih dva ali trije, včasih pa kar vsi naenkrat.

Mnogokrat so pretepači zaplavalji po zraku. To je samo po sebi razumljivo. V vseh filmih te vrste skrbijo za to, da nekaj visi od stropa ali z neba, nekaj, na čemer se je mogoče zanihati in na kar se je mogoče obesiti, veja ali rastlinska ovijalka, vrvi, lestence, jadro ali kos jambora. Človek se prime za to višječo reč in se spusti nasprotniku od zgoraj navzdol na vrat. Tega postopka se poslužujejo predvsem ta pridni, lepi in pametni, skratka junaki filma. Tudi to je prav zanesljiv znak za filme te vrste: po njem bi jih lahko imenovali nihajoči junaški filmi.

Bralec je gotovo že opazil, za kakšne vrste film gre. Če iz odlomljenega mesarskega kavlja je lahko spoznal, da gre za gusarski, piratski, kavbojski ali viteški film. Tokrat je bil film zgodovinski in glavno besedo so imeli gusarji, kar lahko sklepamo že po uporabljanju mesarskih kavljev.

Na vsak način je zelo dobro, da so živeli gusarji, pirati, kavboji in vitezi. To nam dames omogoča, da se lahko učimo iz zgodovine. Iz zgodovine se učimo, kako se je treba pobjati.

UMETNI RIŽ

Skupini indijskih znanstvenikov je uspelo izdelati umetni riž, odnosno hrano, ki ima iste hranilne vrednosti kot pravi riž. Pomembnost tega odkritja je mogoče prav razumeti šele

tedaj, če vemo, da danes uporabljamo več kot polovica vsega prebivalstva na svetu riž za glavno hrano.

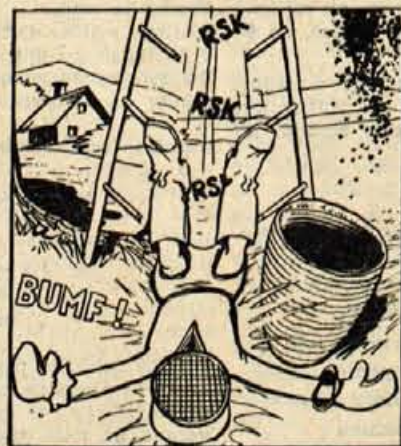
Nova vrsta umetnega riža je sestavljena iz moke korenin tapioke in kikirikija. Iz te moke naredijo testo, ki ga zvaljanega v dolge trakove posušijo. Posušene trakove na posebnih strojih zrežejo v zrna, podobna zrnom pravega riža. Pred uporabo morajo umetni riž še predelati, zato ga prekuhajo v vodi, mu dodajajo sok rastline karaje, različne kisline in preparate, nazadnje pa še namočijo zrna umetnega riža v kazeinski raztopini.

Tako izdelan riž je dvakrat bolj hranljiv od naravnega, razen tega pa na enaki površini lahko pridelajo toliko tapoke in kikirikija, da iz njih lahko izdelajo trikrat več umetnega riža kot bi ga na isti površini pridelali.

Novo zdravilo proti alkoholu

Iznašli so novo zdravilo proti alkoholu — Tempsoli — za katerega upajo, da se bo uspešno zoperstavilo temu družbenemu zlu. Če pacient, ki je vzel zdravilo, popije samo nekaj kapel alkohola, mu pordeči koža po vsem telesu tako močno, da mu bo že od daleč videti, da je pil. Zdravniki upajo, da bo ta psihološki faktor odločilno vplival na zdravljenje alkoholikov.

Tin
ZONČEK

Gorenjski obveščevalec

Mali oglasi

Intelektualka srednjih let, večinoma dneva odsotna, išče sobo v Kranju. — Naslov v upravi lista. Plača dobro.

Nagrada dobi, kdor mi preskrbi sobo v Kranju, na Primskovem ali v Stražišču. Ponudbe oddati pod mlad šofer.

Kupim decimarno tehnično težo do 50 kg. Visoko 71.

Kupim vseljivo enostanovanjsko hišico (lahko majhno kmečko) ali stanovanje v okolici Kranja. — Ponudbe oddati pod »500.000«.

Zelo ugodno prodam motor »Zindapp« 250 ccm. Naslov v upravi lista.

Prodajam gozdno parcelo v Dupljah. Naslov: Tržič, Koroška c. 13.

Sprejemem mesto snažilke — takoj ali pozneje. — Naslov v upravi lista pod »spesobna«.

Prodajam lepo stensko uro. Prešernova 2, II. nadstropje, Kranj. Oglej od 10. do 12. ure.

Preključujem izgubljenico mesečno vozovnico št. 001704 za november Kranj — Gorice. — Mesec Janko.

Prodajam zapraviljivček in poljski voz. Marenčič Rajko, Križe.

Kino

KINO »STORŽIČ« KRANJ

26. in 27. novembra, italijanski film »KRUH, LJUBEZEN IN LJUBOSUMNOST«, ob 16., 18. in 20. uri.

28. nov., italijanski film »KRUH, LJUBEZEN IN LJUBOSUMNOST«, ob 16. uri.

29. novembra, ob 9.30 uri ameriški film »NAJBOLJŠA LETA NASEGA ŽIVLJENJA«.

Ob 14. uri premiera francoskega filma »ZADOVOLJSTVO PARIZA« ter ob 16., 18. in 20. uri italijanski film »KRUH, LJUBEZEN IN LJUBOSUMNOST« — zadnjikrat.

30. novembra, ob 9.30 uri premiera ameriškega barvnega risanege filma »REVIJA RISANEGA FILMA«, ob 14. uri ameriški barvni film »BEG IZ TRDNJAVE« ter ob 16., 18. in 20. uri premiera slovenskega filma »DOLINA MIRU«.

1. decembra, ob 16., 18. in 20. uri slovenski film »DOLINA MIRU« ter ob 22. uri premiera ameriškega filma »BOJISČE«.

2. decembra, ob 9.30 uri premiera angleškega filma »MAGGIO«, ob 14. uri ameriški barvni risani film »REVIJA RISANEGA FILMA« ter ob 16., 18. in 20. uri slovenski film »DOLINA MIRU« — zadnjikrat.

KINO »TRIGLAV« PRIMSKOVO

27. in 28. novembra, slovenski film »DOLINA MIRU«, ob 19. uri.

29. novembra, ameriški barvni film »BEG IZ TRDNJAVE« ob 15., 17. in 19. uri.

30. novembra, francoski film »ZADOVOLJSTVO PARIZA« ob 15., 17. in 19. uri.

1. decembra, ameriški film »NAJBOLJŠA LETA NASEGA ŽIVLJENJA« ob 19. uri.

2. decembra, premiera ameriškega filma »BOJISČE« ob 15., 17. in 19. uri.

Gorenjske bodice

● Ondan mi je prišlo na uho, kako se ženski svet pritožuje čezme, ker sem se obregnil ob zadnjo modno novost: visoke in ozke pete. Zda bi zagovornice te mode rade zvedele, kdaj neki se bom spotaknil ob moške. Le brez skrbi, če bodo moški kdaj švedrali po takšnih petah, tudi ne bom molčal. Sicer pa, kaj bi šimfal čez brate v nesreči... Seveda, če bi moja Marjana pisala »Bodice«, potlej bi pa druga viža pela. Samo to vas prosim, nikar ne šuntajte! Če jih bo začela ona pisati, potlej bo pa treskalo po moškem svetu, da bo joj!

● Zaenkrat bom pa samo jaz po malem bliskal, da ne bo prevelike zamere.

Veste, v sredo zvečer sem v Prešernovem gledališču poslušal »Večer starogrške poezije«. Kako je bilo, vam ne bom pravil, ker bo gotovo kakšen kritik svojo učenost v kajtno stresel, jaz mu pa tudi nočem mešati pojmov. Samo to vam povem, da je bilo celo moji Marjani salamensko všeč. Sicer me je pa precej koštalo, preden sem jo spravil v teater. Ko me je spraševala, kaj bodo špili, sem rekel, da bo poslušala stare Grke. Pa mi je takole zabrusila:

»Kar sam pejd, kdo bo pa tiste stare dedce poslušal! Saj nič ne rečem, če bi blo kaj mladga...«

Ko sem ji razložil, da bodo igralci le recitali pesmi starih Grkov, in ji še povedal, da bodo recitali ob spremljavi harfe, je bila pa vsa trapa od navdušenja.

»Saj za licitano mi nič, je rekla, »harfo bi pa rada slišala.«

O, Matiček, potlej sem se spet kunštil, kako bi ji dopovedal razliko med recitacijo in licitacijo... — Veste, do teatra je šlo vse po sreči, ko je šel pa firen gor, je bil pa spet ožen v strehi. Kar na lepem me je Marjana sunila s komelecem med rebra in

rekla: »No, kje pa imaš tisto tvojo harfo?«

Tolažil sem jo, češ, saj slišiš, kako igra. — Pa se ni dala prepričati.

»Pejd no, šema«, mi je segla v besedo, »to da je harfa? Saj slišiš, da za odrom škriplje star gramofon. Jaz hočem videti harfo!«

Pa so prav tedaj začeli igralci recitirati in Marjana je na harfo pozabila. Ko so prvi recitatorji odbili svoje verzice, je pa poskalo kot neumna. Rečem vam, da je tako pokalo, kakor bi z dvema copatama vkup tolkla.

To, kar sem vam zgoraj naflanel, ni še nič v primeri z mojo ugotovitvijo, da je bilo v dvorani: piši in beri 51 ljudi; popoldanska predstava je bila še slabše obiskana. Sprišo tega nezanimanja se človek nehoti vprašati, je mar res v Kranju tako malo ljudi, ki cenijo čisto umetnost? Kje so bili kranjski prosvetni in kulturni delavci ta večer? Mar res tako dobro poznajo starogrško poezijo, da bi ne prenesli še enega srečanja z antično umetnostjo? Menim, da je le malo kulturnih ljudi, ki bi mogli svojo odsotnost opravičiti! Ali je res, da sta se filistrstvo in malomeščanstvo, ki odklanjata ali celo sovražita umetnost, v Kranju tako razpasla? Vse kaže, da se je privzdignjena inteligenca (vsakdo naj si sam izpraša svojo vest) zarotila proti vsakršnemu kulturnemu življenju!

● Zdaaj pa pogledjmo na Jesenice! Na zadnji mednarodni hokejski tekmi KAC Celovec : HK Jesenice na Jesenicah, sta bil hokejski reprezentanci tako »zastražena«, da še novinarji niso mogli priti z njima v stik.

● Vse kaže, da so se v Dupljah na vse kriplje uprli alkoholu, kajti zaprli so edino gostilno. Če je že tako, bi ne bilo napak, če bi sneli še napis »Gostilna«, da ne bi žejni turisti zaman silili v hišo. Kako sem jaz letal okrog bajte, trkal na vrata in buljil skozi okna, bom rajši molčal.

● V Skofji Loki so nedavno prepletkali stavbo trgovskega podjetja

KINO »SVOBODA« STRAŽIŠČE

28. novembra, ameriški barvni risani film »REVIJA RISANEGA FILMA« ob 19. uri.

29. novembra, francoski film »ZADOVOLJSTVO PARIZA« ob 15., 17. in 19. uri.

30. novembra, ameriški barvni film »BEG IZ TRDNJAVE« ob 17. in 19. uri.

1. decembra, angleški film »MAGGIO« ob 18. in 20. uri.

2. decembra, italijanski film »KRUH, LJUBEZEN IN LJUBOSUMNOST« ob 15., 17. in 19. uri — zadnjikrat.

KINO NAKLO

28. novembra, angleški film »OČKA, VRNI SE« ob 19. uri.

29. novembra, slovenski film »DOLINA MIRU« ob 16. in 19. uri.

30. novembra, angleški film »MAGGIO« ob 19. uri.

1. decembra, franc. film »KRENK-BIJ« ob 19. uri.

2. decembra, ameriški film »POZENI JOE« ob 18. in 20. uri.

KINO »RADIO« JESENICE

26. in 27. novembra, ameriški film »TARZAN BRANI DZUNGLO« ob 18. in 20. uri.

28. nov., ruski barvni film »CVRČEK« ob 18. in 20. uri.

29. novembra, slovenski film »DOLINA MIRU« ob 16., 18. in 20. uri.

30. nov., ruski barvni film »CVRČEK« ob 16., 18. in 20. uri.

1. in 2. decembra, ameriški barvni film »SAN ANTONIO«. V soboto ob 18. in 20. uri ter v nedeljo ob 16., 18. in 20. uri. V nedeljo dopoldne ob 10. uri matineja mladinskega filma.

KINO »PLAVŽ« JESENICE

27. novembra, ameriški barvni film »LJUBIMCA DIVJEGA ZAPADA« ob 18. in 20. uri.

29. in 30. novembra, ameriški film »TARZAN BRANI DZUNGLO«. — V četrtek in petek ob 16., 18. in 20. uri.

1. in 2. decembra, ruski barvni film »CVRČEK«. V soboto ob 18. in 20. uri ter v nedeljo ob 16., 18. in 20. uri. V nedeljo dopoldne ob 10.30 uri matineja mladinskega filma.

KINO ŽIROVNICA

28. novembra, ameriški barvni film »LJUBIMCA DIVJEGA ZAPADA«.

1. decembra, ameriški barvni film »DVOBOJ PRI SREBRNEM POTOKU«.

2. decembra, ameriški film »TARZAN BRANI DZUNGLO«.

KINO DOVJE-MOJSTRANA

28. novembra, ameriški film »TARZAN BRANI DZUNGLO«.

1. in 2. decembra, jugoslovanski film »KRVAVA POT«.

KINO RADOVLJICA

27. in 28. novembra, jugoslovanski film »VOLČJA NOČ«. V torek ob 20. uri ter v sredo ob 17.30 in 20. uri.

29. in 30. novembra, ameriški film »DAMA S KAMELIJAMI«. V četrtek in petek ob 15.30, 17.30 in 20. uri.

1. in 2. decembra, ameriški barvni film »ZADNJI APAC«. V soboto ob 20. uri ter v nedeljo ob 15.30, 17.30 in 20. uri.

KINO »SORA« ŠKOFJA LOKA

Od 30. novembra do 2. decembra, ameriški gusarski barvni film »RDEČI GUSAR«.

Gledališče

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ

Ponedeljek 26. nov. ob 19. uri — Red Srednja tehniška tekstilna šola — Sofoklej: »KRALJ EDIP«.

Torek, 27. novembra ob 20. uri — Red A in Izven — Sofoklej: »KRALJ EDIP«. — Opozorjamo občinstvo, da je še nekaj sedežev v prodaji.

Sobota 1. decembra ob 20. uri — Izven; gostovanje v Zabreznici v okviru proslave Linhartovega jubileja — Anton Tomaž Linhart: »TA VESELI DAN ALI MATIČEK SE ZENI«.

Nedelja 2. decembra ob 16. uri — Izven in za podeljele — Sofoklej: »KRALJ EDIP«. — Prosimo občinstvo, da ne vodi na to predstavo otrok.

Objave

RAZGLAS

Na osnovi Ur. lista LRS št. 13/56 in navodil sekretariata Izvršnega sveta za urbanizem, stan. izgradnjo in komunalne zadeve z dne 26. VI. 1956

obvešča

Občinski ljudski odbor Kranj, da bodo osnutki zazidalnih območij za mesto Kranj na vpogled od 25. 11. — 2. 12. v prostorih Zavoda za stan. in komunalno gradnjo Kranj, Titov trg 3, II. nadstropje.

Vse morebitne pismene pripombe na zazidalna območja sprejema Zavod za stan. in kom. gradnjo Kranj, Titov trg št. 3, II. nadstropje, ki mora do 3. 12. vse sprejete pripombe združiti v enotno poročilo.

Občinski ljudski odbor Kranj

RAZGLAS

Na osnovi Ur. lista LRS št. 13/56 in navodil sekretariata Izvršnega sveta za urbanizem, stan. izgradnjo in komunalne zadeve z dne 26. VI. 1956

obvešča

Občinski ljudski odbor Kranj, da bodo osnutki zazidalnih območij za posamezno naselje na vpogled od 25. novembra do 2. decembra na naslednjih krajevnih uradih:

Naklo
Goriče
Preddvor
Jezerko
Predoslje
Senčur
Trboje
Mavčiče
Zabnica
Besnica

Vse morebitne pismene pripombe na zazidalna območja sprejemajo pristojni krajevni uradi, kateri morajo do 3. decembra vse sprejete pripombe združiti v enotno poročilo.

Občinski ljudski odbor Kranj

OBVESTILO

Zadružna mlekarina Kranj obvešča cenjene potrošnike, da bo v sredo, 26. novembra prodajala mleko popoldne za 29. november, ker bodo takrat vse poslovalnice zaprte.

Gibanje prebivalstva

V KRANJU

Rodilo so: Doroteja Brelih, delavka, Pungart 16 — deklico, Emilija Zibert, tov. delavka, Klanc, n. h. — deklico, Marija Tavčar, gospodinja, Fužine 6

— deklico, Marija Simonovič, gospodinja Kranj, Partizanska — dečka, Frančiška Rant, kmetovalka, Podbrezje 20 — deklico, Boštjana Drol, gospodinja, Preddvor 44 — dečka, Vida Dolžan, tov. delavka, Kranj, Huje 53

— dečka, Marija Bajželj, gospodinja, Britof 87 — deklico, Neža Sepetavc, tov. delavka, Sp. Preska 17 — dvojčici — deklici, Marija Grašič, gospodinja, Kokrica 57 — deklico, Ivana Valjavec, tov. delavka, Brezje 3 — deklico, Manda Preisinger, blagajnik, Kranj, Stražišče 328 — deklico, Julijana Smedic, nameščenska, Sk. Loka, Mestni trg 24 — deklico, Pavla Gorenc, tov. delavka, Senčur 245 — dečka, Frančiška Vidmar, gospodinja, Breg 14 — dečka, Marija Kuralt, gospodinja 206 — dečka, Pavla Zaplotnik, galanteristka, Križe 11 — deklico, Stanislava Vidic, tov. delavka, Breg 15 — dečka, Stefka Bogataj, tov. delavka, Kranj, Huje 53 — deklico, Ana Bočko, frizerka, Stara Loka 26 — deklico, Lucija Šter, gospodinja, Sp. Duplje 71 — deklico, Lucija Zaplotnik, gospodinja, Letence 15 — dečka, Ana Triler, nameščenska, Zeleniški 31 — dečka, Ana Brešan, tov. delavka, Zbi-lje 28 — dvojčka — dečka, Katarina Berce, gospodinja, Nemilje 9 — deklico, Doroteja Foljkar, šivilja, Kranj, Primskovo 240 — dečka.

Poročili so se: Rudolf Mehkota, nameščeneč, Ljubljana, Cankarjeva 2 in Božena Ribič, blagajničarka, Ljubljana, Poljanska 87 L; Jožef Ločniškar, strojni tehnik, stan. Ladja štev. 7 in Marija Bitenc, učiteljica, Trnovo ob Soči 62; Ciril Kok, tov. delavec, Tupaliče 6 in Frančiška Hafner, frizerka, Srednje Bitnje 2; Franc Miklavčič, delavec, Kranj, Cirče 46 in Jožefa Zabukovec, učiteljica, Svetje 23; Drago Straki, sobopleskar, Kranj, Stražišče 73 in Ana Kvas, tov. delavka, Kranj, Kalvarija 44; Franc Tičar, mizar, zarski pomočnik, Potoče 19 in Marijana Škerjanc, kmečka delavka, Stiška vas 1; Jože Pustolemski, usnar, Kokrica 22 in Alojzija Jerak, dijakinja, Ljubljana, Tomačeva 51; Alojz Sterniša, poljedelec, Kokrica 58 in Ana Svegelj, tov. delavka, Tenetiše 10; Janez Zaletel, kmetovalec, Stanežišče 7 in Antonija Porenta, kmetovalka, Zabnica 2; Anton Grašič, gradbeni delavec, Kokrica 56 in Stanislava Stefe, tov. delavka, Pangeršica 7; Ivan Pirč, tov. delavec, Cerklje 106 in Ana Klinc, tov. delavka, Trboje 78; Leopold Narat, delavec, Kranj, Savska c. 1 in Marija Kramberger, strežnica, Kranj, Savska c. 11; Franc Zupan, kmetijski tehnik, Podhom 9 in Dragica Strekelj, prešivalka, Drulovka n. h. Kranj; Valentin Bajželj, tov. delavec, Naklo 43 in Albina Križnar, tov. delavka, Malo Naklo 4.

Prejeli so: Rudolf Mehkota, nameščeneč, Ljubljana, Cankarjeva 2 in Božena Ribič, blagajničarka, Ljubljana, Poljanska 87 L; Jožef Ločniškar, strojni tehnik, stan. Ladja štev. 7 in Marija Bitenc, učiteljica, Trnovo ob Soči 62; Ciril Kok, tov. delavec, Tupaliče 6 in Frančiška Hafner, frizerka, Srednje Bitnje 2; Franc Miklavčič, delavec, Kranj, Cirče 46 in Jožefa Zabukovec, učiteljica, Svetje 23; Drago Straki, sobopleskar, Kranj, Stražišče 73 in Ana Kvas, tov. delavka, Kranj, Kalvarija 44; Franc Tičar, mizar, zarski pomočnik, Potoče 19 in Marijana Škerjanc, kmečka delavka, Stiška vas 1; Jože Pustolemski, usnar, Kokrica 22 in Alojzija Jerak, dijakinja, Ljubljana, Tomačeva 51; Alojz Sterniša, poljedelec, Kokrica 58 in Ana Svegelj, tov. delavka, Tenetiše 10; Janez Zaletel, kmetovalec, Stanežišče 7 in Antonija Porenta, kmetovalka, Zabnica 2; Anton Grašič, gradbeni delavec, Kokrica 56 in Stanislava Stefe, tov. delavka, Pangeršica 7; Ivan Pirč, tov. delavec, Cerklje 106 in Ana Klinc, tov. delavka, Trboje 78; Leopold Narat, delavec, Kranj, Savska c. 1 in Marija Kramberger, strežnica, Kranj, Savska c. 11; Franc Zupan, kmetijski tehnik, Podhom 9 in Dragica Strekelj, prešivalka, Drulovka n. h. Kranj; Valentin Bajželj, tov. delavec, Naklo 43 in Albina Križnar, tov. delavka, Malo Naklo 4.

Prejeli so se: Rudolf Mehkota, nameščeneč, Ljubljana, Cankarjeva 2 in Božena Ribič, blagajničarka, Ljubljana, Poljanska 87 L; Jožef Ločniškar, strojni tehnik, stan. Ladja štev. 7 in Marija Bitenc, učiteljica, Trnovo ob Soči 62; Ciril Kok, tov. delavec, Tupaliče 6 in Frančiška Hafner, frizerka, Srednje Bitnje 2; Franc Miklavčič, delavec, Kranj, Cirče 46 in Jožefa Zabukovec, učiteljica, Svetje 23; Drago Straki, sobopleskar, Kranj, Stražišče 73 in Ana Kvas, tov. delavka, Kranj, Kalvarija 44; Franc Tičar, mizar, zarski pomočnik, Potoče 19 in Marijana Škerjanc, kmečka delavka, Stiška vas 1; Jože Pustolemski, usnar, Kokrica 22 in Alojzija Jerak, dijakinja, Ljubljana, Tomačeva 51; Alojz Sterniša, poljedelec, Kokrica 58 in Ana Svegelj, tov. delavka, Tenetiše 10; Janez Zaletel, kmetovalec, Stanežišče 7 in Antonija Porenta, kmetovalka, Zabnica 2; Anton Grašič, gradbeni delavec, Kokrica 56 in Stanislava Stefe, tov. delavka, Pangeršica 7; Ivan Pirč, tov. delavec, Cerklje 106 in Ana Klinc, tov. delavka, Trboje 78; Leopold Narat, delavec, Kranj, Savska c. 1 in Marija Kramberger, strežnica, Kranj, Savska c. 11; Franc Zupan, kmetijski tehnik, Podhom 9 in Dragica Strekelj, prešivalka, Drulovka n. h. Kranj; Valentin Bajželj, tov. delavec, Naklo 43 in Albina Križnar, tov. delavka, Malo Naklo 4.

Prejeli so se: Rudolf Mehkota, nameščeneč, Ljubljana, Cankarjeva 2 in Božena Ribič, blagajničarka, Ljubljana, Poljanska 87 L; Jožef Ločniškar, strojni tehnik, stan. Ladja štev. 7 in Marija Bitenc, učiteljica, Trnovo ob Soči 62; Ciril Kok, tov. delavec, Tupaliče 6 in Frančiška Hafner, frizerka, Srednje Bitnje 2; Franc Miklavčič, delavec, Kranj, Cirče 46 in Jožefa Zabukovec, učiteljica, Svetje 23; Drago Straki, sobopleskar, Kranj, Stražišče 73 in Ana Kvas, tov. delavka, Kranj, Kalvarija 44; Franc Tičar, mizar, zarski pomočnik, Potoče 19 in Marijana Škerjanc, kmečka delavka, Stiška vas 1; Jože Pustolemski, usnar, Kokrica 22 in Alojzija Jerak, dijakinja, Ljubljana, Tomačeva 51; Alojz Sterniša, poljedelec, Kokrica 58 in Ana Svegelj, tov. delavka, Tenetiše 10; Janez Zaletel, kmetovalec, Stanežišče 7 in Antonija Porenta, kmetovalka, Zabnica 2; Anton Grašič, gradbeni delavec, Kokrica 56 in Stanislava Stefe, tov. delavka, Pangeršica 7; Ivan Pirč, tov. delavec, Cerklje 106 in Ana Klinc, tov. delavka, Trboje 78; Leopold Narat, delavec, Kranj, Savska c. 1 in Marija Kramberger, strežnica, Kranj, Savska c. 11; Franc Zupan, kmetijski tehnik, Podhom 9 in Dragica Strekelj, prešivalka, Drulovka n. h. Kranj; Valentin Bajželj, tov. delavec, Naklo 43 in Albina Križnar, tov. delavka, Malo Naklo 4.

Prejeli so se: Rudolf Mehkota, nameščeneč, Ljubljana, Cankarjeva 2 in Božena Ribič, blagajničarka, Ljubljana, Poljanska 87 L; Jožef Ločniškar, strojni tehnik, stan. Ladja štev. 7 in Marija Bitenc, učiteljica, Trnovo ob Soči 62; Ciril Kok, tov. delavec, Tupaliče 6 in Frančiška Hafner, frizerka, Srednje Bitnje 2; Franc Miklavčič, delavec, Kranj, Cirče 46 in Jožefa Zabukovec, učiteljica, Svetje 23; Drago Straki, sobopleskar, Kranj, Stražišče 73 in Ana Kvas, tov. delavka, Kranj, Kalvarija 44; Franc Tičar, mizar, zarski pomočnik, Potoče 19 in Marijana Škerjanc, kmečka delavka, Stiška vas 1; Jože Pustolemski, usnar, Kokrica 22 in Alojzija Jerak, dijakinja, Ljubljana, Tomačeva 51; Alojz Sterniša, poljedelec, Kokrica 58 in Ana Svegelj, tov. delavka, Tenetiše 10; Janez Zaletel, kmetovalec, Stanežišče 7 in Antonija Porenta, kmetovalka, Zabnica 2; Anton Grašič, gradbeni delavec, Kokrica 56 in Stanislava Stefe, tov. delavka, Pangeršica 7; Ivan Pirč, tov. delavec, Cerklje 106 in Ana Klinc, tov. delavka, Trboje 78; Leopold Narat, delavec, Kranj, Savska c. 1 in Marija Kramberger, strežnica, Kranj, Savska c. 11; Franc Zupan, kmetijski tehnik, Podhom 9 in Dragica Strekelj, prešivalka, Drulovka n. h. Kranj; Valentin Bajželj, tov. delavec, Naklo 43 in Albina Križnar, tov. delavka, Malo Naklo 4.

Prejeli so se: Rudolf Mehkota, nameščeneč, Ljubljana, Cankarjeva 2 in Božena Ribič, blagajničarka, Ljubljana, Poljanska 87 L; Jožef Ločniškar, strojni tehnik, stan. Ladja štev. 7 in Marija Bitenc, učiteljica, Trnovo ob Soči 62; Ciril Kok, tov. delavec, Tupaliče 6 in Frančiška Hafner, frizerka, Srednje Bitnje 2; Franc Miklavčič, delavec, Kranj, Cirče 46 in Jožefa Zabukovec, učiteljica, Svetje 23; Drago Straki, sobopleskar, Kranj, Stražišče 73 in Ana Kvas, tov. delavka, Kranj, Kalvarija 44; Franc Tičar, mizar, zarski pomočnik, Potoče 19 in Marijana Škerjanc, kmečka delavka, Stiška vas 1; Jože Pustolemski, usnar, Kokrica 22 in Alojzija Jerak, dijakinja, Ljubljana, Tomačeva 51; Alojz Sterniša, poljedelec, Kokrica 58 in Ana Svegelj, tov. delavka, Tenetiše 10; Janez Zaletel, kmetovalec, Stanežišče 7 in Antonija Porenta, kmetovalka, Zabnica 2; Anton Grašič, gradbeni delavec, Kokrica 56 in Stanislava Stefe, tov. delavka, Pangeršica 7; Ivan Pirč, tov. delavec, Cerklje 106 in Ana Klinc, tov. delavka, Trboje 78; Leopold Narat, delavec, Kranj, Savska c. 1 in Marija Kramberger, strežnica, Kranj, Savska c. 11; Franc Zupan, kmetijski tehnik, Podhom 9 in Dragica Strekelj, prešivalka, Drulovka n. h. Kranj; Valentin Bajželj, tov. delavec, Naklo 43 in Albina Križnar, tov. delavka, Malo Naklo 4.

Prejeli so se: Rudolf Mehkota, nameščeneč, Ljubljana, Cankarjeva 2 in Božena Ribič, blagajničarka, Ljubljana, Poljanska 87 L; Jožef Ločniškar, strojni tehnik, stan. Ladja štev. 7 in Marija Bitenc, učiteljica, Trnovo ob Soči 62; Ciril Kok, tov. delavec, Tupaliče 6 in Frančiška Hafner, frizerka, Srednje Bitnje 2; Franc Miklavčič, delavec, Kranj, Cirče 46 in Jožefa Zabukovec, učiteljica, Svetje 23; Drago Straki, sobopleskar, Kranj, Stražišče 73 in Ana Kvas, tov. delavka, Kranj, Kalvarija 44; Franc Tičar, mizar, zarski pomočnik, Potoče 19 in Marijana Škerjanc, kmečka delavka, Stiška vas 1; Jože Pustolemski, usnar, Kokrica 22 in Alojzija Jerak, dijakinja, Ljubljana, Tomačeva 51; Alojz Sterniša, poljedelec, Kokrica 58 in Ana Svegelj, tov. delavka, Tenetiše 10; Janez Zaletel, kmetovalec, Stanežišče 7 in Antonija Porenta, kmetovalka, Zabnica 2; Anton Grašič, gradbeni delavec, Kokrica 56 in Stanislava Stefe, tov. delavka, Pangeršica 7; Ivan Pirč, tov. delavec, Cerklje 106 in Ana Klinc, tov. delavka, Trboje 78; Leopold Narat, delavec, Kranj, Savska c. 1 in Marija Kramberger, strežnica, Kranj, Savska c. 11; Franc Zupan, kmetijski tehnik, Podhom 9 in Dragica Strekelj, prešivalka, Drulovka n. h. Kranj; Valentin Bajželj, tov. delavec, Naklo 43 in Albina Križnar, tov. delavka, Malo Naklo 4.

Prejeli so se: Rudolf Mehkota, nameščeneč, Ljubljana, Cankarjeva 2 in Božena Ribič, blagajničarka, Ljubljana, Poljanska 87 L; Jožef Ločniškar, strojni tehnik, stan. Ladja štev. 7 in Marija Bitenc, učiteljica, Trnovo ob Soči 62; Ciril Kok, tov. delavec, Tupaliče 6 in Frančiška Hafner, frizerka, Srednje Bitnje 2; Franc Miklavčič, delavec, Kranj, Cirče 46 in Jožefa Zabukovec, učiteljica, Svetje 23; Drago Straki, sobopleskar, Kranj, Stražišče 73 in Ana Kvas, tov. delavka, Kranj, Kalvarija 44; Franc Tičar, mizar, zarski pomočnik, Potoče 19 in Marijana Škerjanc, kmečka delavka, Stiška vas 1; Jože Pustolemski, usnar, Kokrica 22 in Alojzija Jerak, dijakinja, Ljubljana, Tomačeva 51; Alojz Sterniša, poljedelec, Kokrica 58 in Ana Svegelj, tov. delavka, Tenetiše 10; Janez Zaletel, kmetovalec, Stanežišče 7 in Antonija Porenta, kmetovalka, Zabnica 2; Anton Grašič, gradbeni delavec, Kokrica 56 in Stanislava Stefe, tov. delavka, Pangeršica 7

Občinski ljudski odbor
 Občinski odbor
 Socialistične zveze delovnih ljudi
 Občinski komite
 Zveze komunistov Slovenije
 Občinski komite
 Ljudske mladine Slovenije
Tržič

Ob Dnevu republike pošiljamo borbene pozdrave vsem prebivalcem in vsem naprednim državljanom nove Jugoslavije

DELOVNI KOLEKTIV

Bombažne predilnice in tkalnice Tržič

ČESTITA VSEM DELOVNIM LJUDEM
 K PRAZNOVANJU DNEVA REPUBLIKE

- Gostilna „Dalmacija“ Jesenice
- „Vino Gorenjka“ Jesenice
- Hotel „Korotan“ Jesenice
- Hotel „Triglav“ in kolodvorska restavracija Jesenice

čestitajo vsem delovnim ljudem Jesenic in Gorenjske
 K PRAZNIKU REPUBLIKE

TRGOVSKO PODJETJE
 »KURIVO«
 KRANJ

čestita vsem potrošnikom
 in delovnim kolektivom
 k 13-letnemu jubileju
 nove Jugoslavije

Trgovina „Pri Kranjcu“ Kranj
 ČESTITA
 K PRAZNIKU REPUBLIKE

„IZBIRA“ - Lesce
 LESCE

se pridružuje čestitkam
 za Praznik republike

RIBNIK EXPORT
 JESENICE

čestita
 vsem cenjenim
 odjemalcem
 in delovnim ljudem
 socialistične
 Jugoslavije
 k prazniku republike

ISKRA KRANJ

Opozarjamo vse naše kupce, da smo
 s 5. novembrom 1956 znižali prodajne
 cene našim izdelkom:

Elektr. ročni vrtalni stroj EVS-1 Ø 10 mm	od 26.700 na 19.560 din
Glava za elektr. vrtalni stroj Ø 10 mm	od 2.940 na 2.352 din
Električni vrtalni stroj EVS-3 Ø 32 mm	od 82.800 na 59.240 din
Motor KEM 20	od 4.150 na 3.320 din
Motor KEM 50	od 6.980 na 5.584 din
Motor za sesalec prahu	od 12.930 na 9.650 din
Dinamo za kolo 6 V 3 W	od 2.000 na 1.700 din

Vse interesente prenosnih zvočnih
 kinoprojektorjev 16 mm obveščamo, dasmo znižali prodajno ceno
 od 850.000.— oziroma 680.000.— din na enotno ceno 496.000.— din.
 • Omogočen je nakup na kredit.

Čestitamo Dan republike 29. november
 vsem delovnim ljudem

ISKRA Kranj
 tovarna elektrotehničnih in
 finomehaničnih izdelkov

Papirnica Količevo

čestita za
 29. november vsem
 prijateljem
 naše socialistične
 domovine

TUDI ZA ZIMO VAM
 je tovarna

pripravila obsežno izbiro prvo-
 vrstnih čevljev in copat. Posebej
 priporočamo moške visoke čev-
 lje, ženske in otroške škorenj-
 ške, podložene s krznom in naše
 tople zimske copate, ki so za
 otroke pojačani z usnjeno
 kapico

Čestitamo vsem našim odjemal-
 cem k Prazniku republike!

K prazniku republike
 čestita vsem delovnim
 ljudem naše domovine

Avtopromet Kranj

Vsem delovnim kolektivom
 in vsem državljanom
 socialistične Jugoslavije
 čestitamo k Prazniku republike

Tesarsko in mizarsko podjetje OZZ Moste

Grosistično podjetje
 „Živila“ Kranj

čestita vsem cenjenim
 odjemalcem
 k Dnevu republike!

Mestna klavnica
 Kranj

čestita vsem delovnim ljudem
 k Prazniku republike!

Gostišče

Mlino-Bled

Čestita svojim gostom in
 ostalemu delovnemu ljudstvu
 k prazniku Republike -
 29. novembu

K revolucionarnemu prazniku naših narodov borben pozdrav

Delovni kolektiv

TOVARNE VERIG
 LESCE PRI BLEDU

- GOSTILNA RADOVLJICA
 HUDEVERNİK FRANCISKA
 gostilna Mojstrana
 MULEJ STANKO
 gostilna Potoki - Zirovnica
 AVGUST KAVCIC
 predilnica žime Kranj
 GOSTILNA
 UDEN BORST NAKLO
 GOSTILNA PRI BOHINJCU
 Milje pri Kranju
 GOSTILNA
 KOCJANČIČ IVANKA
 Britof pri Kranju
 GOSTILNA PODNART
 JENKO ALOJZ
 dežnikar Kranj
 RAJKO PRISTAVC
 gostilna Polje - Bohinj
 GASPERIN MARIJA
 gostilna Stara Fužina
 PODLIPNIK JOZE
 Polje 34, Bohinj
 FERJAN LOVRO
 gostilna Strahinj
 ŠIVIC FRANJO
 Dobro polje - Brezje
 KERN STANKO
 čevljar Primskovo
 RUDOLF MARIJA
 gostilna Mojstrana
 OCEPEK KAREL
 gostilna Hrušica
 ALBIŃ KATI
 gostilna Hrušica
 TOMEČ MARIJA
 lesna galanterija, Bled
 GOSTILNA
 ZELENICA - ZIROVNICA

SE PRIDRUŽUJEJO
 ČESTITKAM
 OB DNEVU REPUBLIKE

**Okrajni ljudski odbor
Okrajni komite
Zveze komunistov
Slovenije**

**Okrajni odbor
Socialistične zveze
delovnih ljudi**

**Okrajni komite
Ljudske mladine
Slovenije**

KRANJ

VSEM PREBIVALCEM GORENJSKE ČESTITAMO
K VELIKEMU PRAZNIKU —

DNEVU REPUBLIKE

Z ŽELJO, DA BI SE V NAPREJ VZTRAJNO STOPALI
PO POTI, KI SMO SI JO ZACRTALI V NAJTEZJIH
DNEH NAŠE BORBE.

DELOVNI KOLEKTIV

Industrije bombažnih izdelkov Kranj

ČESTITA K PRAZNIKU VSEM DRŽAVLJANOM IN
VSEM SVOJIM POSLOVNIM PRIJATELJEM

Z DELOM BOMO POKAZALI LJUBEZEN DO DOMOVINE

„Roleta-mizarstvo“
K R A N J

ČESTITA K PRAZNIKU REPUBLIKE
VSEM DELOVNIM LJUDEM
IN VSEM POSLOVNIM PRIJATELJEM

**TOVARNA LEPENKE
TRŽIČ**

ČESTITA K PRAZNIKU REPUBLIKE

**OBČINSKI LJUDSKI ODBOR
OBČINSKI ODBOR SZDL
OBČINSKI ODBOR ZB
OBČINSKI KOMITE LMS
B O H I N J**

čestitajo vsemu prebivalstvu k Prazniku republike in
mu želijo mnogo uspehov pri izgradnji socializma!

**Hotel »Jezero«
Hotel »Bellevue«
Hotel »Pod Voglam«
Hotel »Zlatorog«**

**Gostinsko podjetje Stara Fužina
Gostinsko podjetje »Črna prst«
Turistično društvo Bohinj
Gostinsko podjetje »Turist«**

*Bohinžani čestitajo
vsem naprednim državljanom
k Prazniku republike*

OPEKARNA

„Babavek,“

ČESTITA
K PRAZNIKU REPUBLIKE
vsem cenjenim odjemalcem in
vsemu delovnemu ljudstvu
naše socialistične domovine

DELOVNI KOLEKTIV

**Predilnice volne
Naklo**

ČESTITA
K PRAZNIKU REPUBLIKE

Mesarsko podjetje

**„ROG“
J E S E N I C E**

čestita k Prazniku republike

**Parne pekarnice
in slaščičarne
Jesenice**

čestitajo
k Dnevu republike

Trgovsko podjetje
**»ROŽCA«
Jesenice**

čestita vsem delovnim ljudem
k 20. novembru

*Trgovina
usnja*

Kranj

čestita k Prazniku republike
vsem cenjenim odjemalcem in
vsem delovnim ljudem
naše domovine

**OBČINSKI
LJUDSKI ODBOR
JESENICE**

čestita vsemu prebivalstvu k 13. OBLETNICI ROJSTVA NOVE
JUGOSLAVIJE in mu želi veliko uspehov v nadaljnji graditvi
naše socialistične domovine.

Mesarija

BLED

ČESTITA
K PRAZNIKU REPUBLIKE
VSEM CENJENIM
ODJEMALCEM

**Občinski
ljudski
odbor
BLED**

čestita vsem občanom
in vsem državljanom
nove Jugoslavije
k Dnevu republike

KOLEKTIV

**RUDNIKA KAOLINA
ČRNA PRI KAMNIKU**

Vsem graditeljem
socialistične Jugoslavije
čestitamo k Prazniku republike
in jim želimo novih uspehov
pri nadaljnjem delu

TRGOVINA

**„VARTEKS“
K R A N J**

ČESTITA
K DNEVU REPUBLIKE

**SLAŠČIČARNA-KAVARNA
K R A N J**

Vsem delovnim ljudem
čestitamo
k Prazniku republike

Trgovsko podjetje

„Vino Bled“

čestite svojim odjemalcem
in vsem delovnim ljudem
K 29. NOVEMBRU!

Obrtno podjetje „Cokla“ Blejska Dobrava

- obutev z lesenimi podplati za železarnice, kemične, tekstilne in drugo industrijo;
- čevlji, cikle, škornji, livarski čevlji in druga zaščitna obutev;
- zaščitne rokavice na enega, dva in pet prstov;
- predpasniki za kovače, livarje in za druga težka dela;
- copati za široko potrošnjo;
- plezalke za montažo.

TO SO SAMO NEKATERI IZMED IZDELKOV
OBRTNEGA PODJETJA »COKLA« NA BLEJSKI DOBRAVI

V dveh starih stavbah so razmeščene delavnice »Cokle«. V teh delavnicah dela 40 članov kolektiva: kolarniki, mizarji, prikojevalci, čevljarji, šivalci. Delajo v ozkih in nizkih prostorih; komaj da se lahko odprejo vrata, med šivalnimi stroji in mizami za prikojevanje, kupi materiala in skladovalnicami izdelkov, pa si človek le z največjo težavo utre ozko pot.

ZATO SO SE LOTILI GRADNJE NOVE STAVBE:

- pet delavnic,
- skladišče za izdelke,
- skladišče za material,
- pisarna,
- svetla in prostorna sindikalna soba, skorajda dvorana,
- moderne umivalnice s tuši in stanovanja
- bodo v novi stavbi, ki bodo imela centralno kurjavo ter
- toplo in mrzlo vodo.

Novo zgradbo so nameravali odpreti za letošnji praznik Republike, 29. novembra, pa je graditelj gradnjo toliko

zavlekel, da bo stavba dokončana enkrat pred Novim letom.

Takrat se bo kolektiv preselil v lepe nove prostore, zračne, svetle in moderno opremljene.

Na vprašanje, kako so prišli do nove stavbe, je upravnik Ludvik Ambrožič odgovoril takole:

»S kreditom.«

»Pa ga boste odplačevali brez težav?«
Gotov. Finančnih težav nimamo, naši izdelki gredo zelo hitro na trg, komaj sproti zmagujemo naročila. Povečali bi proizvodnjo, pa nam tega ne dopuščajo premajhni in zastareli obratni prostori. Zdaj bomo to lahko storili: v prihodnjem letu bomo proizvodnjo in število zaposlenih povečali za petdeset odstotkov.«

»Pa letošnji plan?«

»Bo izpolnjen do 29. novembra.«

POGLEJMO, KAKO NASTANE
COKLA

Lesene dele zaščitne obutve pripravljajo lesna delavnica: bukov ali javorov les

— kakršna je pač obutev — obrežejo na krožni žagi, tračna žaga pa mu da prvo obliko podplata. Rezkalni in čistilni stroj podplat izdolbeta in ga pripravita za nabijanje.

Za gornje dele zaščitne obutve uporabljajo kravino ali svinjsko usnje: za lažja dela svinjino, za težja kravino. Prikojevalec izkroji vse posamezne dele, porezovalni stroj jih pripravi za prešivanje. Potem jih prešivalka prešeje, vmes se vtisnejo v usnje zakovice in obročke za vezalke, nakar gredo leseni in usnjeni deli obutve v nabijalnico, kjer usnje nabijejo na lesene podplate. Izdelek je gotov.

Izdelki »Cokle« se prodajajo po vsej državi razen Črne gore, kjer zaščita dela še ni dovolj razvita. Tako bodo na primer v LR Srbijo, kjer so pred

S trgovci nimajo težav, pač pa jih imajo s kvaliteten materialom: vse boljše usnje prodajo naše usnjarne v tujino. Tako »Cokla« ne more dobiti kvalitetnega usnja, s katerim bi lahko uspešno konkurirala tudi na inozemskem trgu. »Poslali smo vzorec izdelkov v Zahodno Nemčijo«, je dejal upravnik podjetja, »in lahko bi sklenili pogodbe — pa kaj, ko ne vemo,

- 1000 parov škornjev,
 - 1000 kosov raznih usnjenih predpasnikov,
 - 10.000 parov raznih usnjenih rokavic,
 - 5000 parov posebej prodanih lesenih podplatov.
- TO JE LETOSNJI OBRACUN
»COKLE«.

NEKATERI IZMED IZDELKOV OBRTNEGA PODJETJA »COKLA«

V LESNI DELAVNICI

Radelj Franc, predsednik sindikalne podr. podjetja, pri čistilnem stroju

kratkim odprli posebno trgovsko podjetje, ki se ukvarja samo s posredovanjem zaščitnih sredstev industriji, v prihodnjem letu prodali za 40 milijonov dinarjev svojih izdelkov.

če bomo lahko zagotovili dovolj kvalitetnega usnja za naše izdelke!»

TUDI TU: ELEKTRIKA

Napetost v električnem omrežju je pre nizka — pravijo v »Cokli«.

Toda to še ni najhujše. Huje je, da jim DES še zdaj ni napravil priključkov na novo stavbo. Sredstva je zagotovil ObLO Jesenice, »Cokla« je iz svojih fondov prispevala 400.000 dinarjev, okrog nove stavbe stojijo 4 dograjene in 12 začetih stanovanjskih hiš — elektrike pa nimajo ne nova »Coklina« stavba, ne stanovalci novih hiš. Kdaj bomo dobili tok, kako bomo delali brez toka? — se vprašujejo v »Cokli«.

ZGOVORNE STEVILKE

- 29.000 parov raznih čevljev z lesenimi podplati,
- 4000 parov nizkih cokol,

Ob nacionalizaciji podjetja 6. XII. 1946 je bila v podjetju skupno 7 delavcev in uslužbencev — zdaj jih je 40 — do konca leta 1957 jih bo 60.

Izdelujejo 60 raznih artiklov, medtem ko so jih v letu 1954 izdelovali le 30. Samo obutve izdelujejo 27 različnih vrst.

V letu 1955 so zabeležili doslej največjo produktivnost: na zaposlenega delavca je odpadlo 1.207.000 dinarjev bruto produkta! Družbeni plan so presegli za 54 odstotkov in celotna realizacija je znašala 43 milijonov dinarjev.

TAKO DELA IN ŽIVI »COKLA«
NA VIDEZ NEPOMEMBNO PODJETJE — TODA NJIHOVE IZDELKE BOSTE SREČALI V VSAKEM INDUSTRIJSKEM PODJETJU V JUGOSLAVIJI, KJER SKRBIJO ZA ZAŠČITO DELA IN DELOVNEGA CLOVEKA.

NOVA STAVBA »COKLE«

K Dnevu republike

čestitajo in želijo veliko uspeha
pri nadaljnji izgradnji socializma

OBCINSKI LO RADOVLJICA
OBCINSKI ODBOR SZDL RADOVLJICA
OBCINSKI KOMITE ZKJ
OBCINSKI KOMITE LM
OBCINSKI ODBOR ZB
OBCINSKI SINDIKALNI SVET
KOMUNALNA BANKA RADOVLJICA

Tovarne

„Plamen“ Kropa
Kemična tovarna Podnart
„Elan“ Begunje
Sukno Zapuže
Pletenina Lesce
Tkalnica Otoče
Tovarna čokolade Lesce
Tovarna industrijske opreme Lesce
Gorenjska opekarna Dvorska vas
Lesno ind. podjetje „Jelka“ Radovljica
Mlinsko podjetje Lesce
GP „Gorenjc“ Radovljica
Projektivni biro Radovljica
Kmetijsko posestvo Podvin
Kmetijska šola Poljče

Kmetijske zadruga

Begunje
Brezje
Lancovo
Lesce
Ljubno
Ovsiše-Podnart
Radovljica
Srednja Bobrava

Trgovska podjetja

TP Lesce
„Planinca“ Begunje
„Železnina“ Radovljica
„Specerija“ Radovljica
„Manufaktura“ Radovljica
„Knjigarna“ Radovljica
„Tobak“ Radovljica
„Orlovina“ Kropa

Obrtna podjetja

„Okovje“ Kamna gorica
Tapetništvo Radovljica
Ključavničarstvo Radovljica
Cementni izdelki Nova vas
Soboslikarstvo Radovljica
Mizarstvo Radovljica
Krojaštvo Begunje
Predilnica Begunje
Čevljarstvo Kropa
Mesarija Begunje
Mesarija Brezje
Mesarija Lesce
Mesarija Ljubno
Mesarija Radovljica
Brivsko-frizerski salon Begunje
Vrtnarija Radovljica
Žaga Begunje
Kino Radovljica
Pekarna in slaščičarna Radovljica
Pekarna Kropa
Vodovodna skupnost Radovljica

Gostinska podjetja

„Grajski dvor“ Radovljica
Gostilna Radovljica
Restavracija „Turist“ Lesce
Gostilna Podnart
Gostilna „Špik“ Kropa
Gostilna Kamna gorica
Gostilna „Dobrča“ Brezje
Gostilna Mošnje
Restavracija „Triglav“ Radovljica
Poč. dom „Slavko Šlander“ Radovljica